

UNIVERSITAS

SCIENTIAE
ET
PATRIAE

280/117

2022

REDAKTORES SLEJA

Universitas atgriežas pie vēsturiskās numerācijas
Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

LIELĀ INTERVIJA

Korporācijā iemāca būt nedaudz pasaules glābējam
Intervija ar fil! Māri Olti, *lettgallus*
Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

ATBALSTS UKRAINAI

Studentu un studenšu korporāciju atbalsts Ukrainai
Sagatavojusi fil! Ilze Zvīrgzda, *selga*

Korporāciju protesta gājiens
Com! Roberts Rasums, *lettonus*

Talkas maskēšanās tīklu vīšanai
Fil! Zinta Mīkelsone, *selga*

Gersikāņi dadas Twitter konvoja braucienos
Fil! Ģirts Mazais, *gersicanus*

P!K! UN S!P!K! jaunumi

Pavasaris priecē ar P!K! sēdi klātienē
P!K! t/l sekr! com! Artūrs Grigorjevs, *frater arctus*

S!P!K! plāno arhīva materiālu digitalizāciju
S!P!K! t/l sekr! taut! Anna Anita Cīrule, *staburadze*

Konventu jaunu mu hronika par 2022. gada pavasara semestri
Sagatavojusi fil! Ilze Zvīrgzda, *selga*

PĒTĪJUMI, ANALĪZE, VIEDOKLÌ

Par Latgales drošības punktiem, kas atkarīgi no Rīgas 26
Fil! Aldis Bukšs, *frater vanenicus*

Latvijas enerģētikas attīstības perspektīvas energokopienās
M! Evita Kairiša, *spīdola*

VĒSTURE

Tumsas labirintā rūdīta, tauta atkal gaismas ceļā
Par Latvijas Okupācijas muzeja jauno ekspozīciju
Fil! Lelde Neimane, *varavīksne*

Universitas dvēsele – jurists un vēsturnieks fil! dib!
Ādolfs Šilde

Taut! Agnija Lesničenoka, *daugaviete*

Nezināmais Latvijas valstsvīrs Voldemārs Zāmuels,
lettonus
Fil! Ēriks Jēkabsons, *lettonus*

KORPORĀCIJU DZĪVE

Sēļu iespāidi par 2022. gada B!T!K! Heidelbergā 42
Fil! Arkādijs Jakuševs, *selonus*, kr! Kristofers Pētersons, *selonus*

Studenšu korporāciju vakars pulcina korporantes no trim valstīm 45
Taut! Agnese Zīmele, *spīdola*

P!K!V!K! Gaudeamus svētkos Viļnā 46
Fil! Ilvars Ceriņš, *frater metropolitanus*

Mēs esam trīstūkstoša paaudze 49
S!P!K! koris *Gaudeamus svētkos Viļnā*
Com! Anna Pētersone, *gundega*

Sidraba putas, kēniņa alus 52
Stāsts par *Tālavas kēniņa alus* darītavu
Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

Universitas pirmā speciālizlaiduma atvēršanas svētki 54
Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

Vai studentu korporācijas ir interesantas universitātēm? 57
Par *Tervetia* eksperimentu – fizikas kursiem studentiem korporācijas telpās

Fil! Mārcis Plūme, tervetus

JUBILĀRI

Simtgadi sagaidot – Tervetia mūžu mūžos 60
Com! Toms Bartulsons, *tervetus*

Ejot senatnē mītas takas 63
Fraternitas Vanenica 75. jubilejas komeršs Minhenē
Fil! Uldis Miglāns, *frater vanenicus*

AKADĒMISKIE SASNIEGUMI

Pētījumā analizē 300 sievietes pirms un pēc dzemdībām 66
Jaunā zinātnu doktore fil! Vita Začesta, *imeriete*

Valsts augstāko apbalvojumu saņēmēji 67
Sagatavojusi fil! Ilze Zvīrgzda, *selga*

Dienēt vajadzēs visiem 68
Com! Roberts Rasums, *lettonus*

IN MEMORIAM

2022. gada pavasara semestrī mūžībā aizgājušie biedri 69
Sagatavojusi fil! Ilze Zvīrgzda, *selga*

INTERESANTI

No labās uz kreiso? 72
Par akadēmiskās cepures tradīcijām izlaidumos
Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

Foto: m! Dagnija Šteina, gundega

Universitas atgriežas pie vēsturiskās numerācijas

Ar šo numuru iezīmējas pagrieziena punkts mūslaiku *Universitas* (U!) vēsturē, jo U! redkolēģija lēmusi atgriezties pie žurnāla vēsturiskās numerācijas.

Žurnāla pastāvēšanas laikā tam bijusi divu veidu numerācija – Rīgas un trimdas perioda –, un trimdas gadu atskaites sistēma ir turpinājusies līdz mūsdienām.

U! kā laikraksts tiek izdots kopš 1930. gada rudens, un Rīgā tas iznāca divas reizes mēnesī, vidēji 17 reizes gadā. Kā jebkurš periodisks izdevums, tas tiek numurēts – gan semestra ietvaros, gan kopumā.

1940. gadā, līdzīgi kā citi nacionālie izdevumi, arī U! tika slēgts, un desmit gadu laikā bija sagatavoti aptuveni 160 numuri.

1954. gadā, atjaunojot U! izdošanu, redakcijai nebija zināms, ar kādu numuru iznāca pēdējais U! Rīgā. To mēģināja pa aplinkus ceļiem noskaidrot, tomēr viss bija velti. Pirmkārt, bija pagājuši gandrīz piecpadsmit gadi, otrkārt, neatkarības laika izdevumi bibliotēkās nebija pieejami un bibliotekāri raustīja plecus par šadas lasāmvielas esamību. Treškārt, aiz *dzelzs priekškara* bija grūti sazināties, turklāt, skaidrojot šādu informāciju, tas vaicātājam varēja draudēt ar lielām nepatikšanām. Tāpēc U! numerācija trimdas laikā sākta no jauna, sākotnēji to pat nenorādot.

Trimdā U! mainīja ne tikai numerāciju, bet arī formu, no laikraksta pārtopot par žurnālu, kas iznāca divas reizes gadā. Tikai 1969. gadā, gatavojot 23. numuru, redakcija uzzināja, kurš pēc kārtas bija pēdējais numurs Rīgā. *Talavijas* filistram, publicistam un U! darbiniekam Albinam Sietiņsonam bija izdevies iegūt U! pēdējo Rīgas posma oriģinālu. Tas datēts ar 1940. gada 31. maiju, bet nākamas numurs bija pieteikts uz 15. septembri, kas, protams, okupācijas dēļ nebija vairs iespējams. U! Rīgas posma pēdējais numurs ir 8 (163). Tas nozīmē, ka visā pirmskara darbības laikā Rīgā bija iznākuši 163 U! numuri.

Kāpēc jau toreiz redakcija, uzzinot šo faktu, neatjaunoja vēsturisko numerāciju, varu tikai minēt. Visticamāk, tāpēc, ka žurnālam trimdā tuvojās 25. jubilejas numurs, tas bija iecienīts izdevums visā brīvajā pasaulē, kur mita latvieši. Šajā periodā žurnāls piedzīvoja ievērojamu uzplaukumu, jo tā tirāža auga līdz 6000 eksemplāriem – U! lasīja ne tikai korporāciju pārstāvji, bet arī citi inteliģentie latvieši arzemēs. Tomēr zināma nostalgija par vēsturisko numerāciju žurnāla redakcijā saglabājās, jo tā pieminēta vairākos vēlākos U! izdevumos, piemēram, 1976. gadā rakstīts, ka tas būtu 200. U! numurs kopš dibināšanas, bet 2020. gada 112. izdevumā teikts, ka tas būtu 275. numurs. Pie vēsturiskās numerācijas idejas atgriezāmies U! 90 gadu jubilejas pasākumā, kad FIBIS! rosināja tomēr to atjaunot. Šādu lēmumu arī pieņemām. Tagad vēršam uzmanību, ka no 2022. gada rudens semestra U! numerācija atjaunota atbilstoši sākotnei – **117. numurs ir 280. numurs kopš žurnāla dibināšanas.** Lai nejauktu prātus bibliotekāriem, arhvāriem un konventu amatpersonām, abas U! numerācijas kādu brīdi norādīsim paralēli.

Atgriešanās pie saknēm simboliski ir kā parāda atdošana tā laika redaktoriem, uzcītīgiem darbiniekiem un lasītājiem, kas U! veltījuši laiku un darbu. Šo, 280., numuru vēlamies veltīt ilgākajam U! redaktoram žurnāla pastāvēšanas vēsturē – fil!dib! Ādolfam Šildem, kurš par galveno redaktoru U! strādājis 26 gadus, bet kopumā U! veltījis vairāk nekā 50 dzīves gadus. Apbrīnojam! Domāju, ka viņu šis pavērsiens numerācijā iepriecinātu. Par A. Šildi kā personību taut! Agnija Lesničenoka, daugaviete, sagatavojuusi rakstu *Universitas dvēsele* – jurists un vēsturnieks Ādolfs Šilde, kas lasāms 35. lpp.

Vivat, crescat, floreat, Universitas, in aeternum!
Redkolēģijas vārdā –
redaktore fil! Sandra Grigorjeva, gundega

Fil! Māris Olte, *lettgallus*: Korporācijā iemāca būt nedaudz pasaules glābējam

Foto: Jānis Deinats, izdevniecība Žurnāls Santa

Fil! Sandra Grigorjeva, gundega

Foto: LETA un no fil! Māra Oltes un *Lettgallia* arhīva

Pie Māra Oltes Ērgļu stacijā viesojos pirms pāris gadiem. Nenoliedzami, jau toreiz viņa ielotā stacija bija apbrīnas vērta un viņa stāsti par vēsturi un dabu atmiņas paliekoši. Viņš, kurš sevi dēvē par dabas pētnieku, dzimis ērglēnietis, lai arī daudzus gadus gozējies TV ekrānos un glancētos žurnālos, pirms vairākiem gadiem pārcēlies uz dzīvi 100 kilometrus no Rīgas, kā pats saka, uz laukiem. Tagad, ja kāds izdzird vārdus Ērgļu stacija, tā ir vienādības zīme ar Māri Olti, kurš neliedzas, ka daļa uz Ērgļiem atbrauc tieši viņa personības un iedvesmas vilināti. Man bija tā iespēja divas stundas pakavēties Zoom lodziņos ar *Lettgallia* filistru un atvērt sen nevirinātas atmiņu durvis par viņa pieredzi korporācijā. Jūs noteikti nezinājāt, ka Māris bija pat ļoti aktīvs biedrs, viens no pirmajiem atjaunoto coetu fukšiem, viens no tiem, kurš uzcēla *Lettgalia* brīvajā Latvijā. Bijis seniors un oldermanis. Korporācijā iemācīto vēlmi glābt pasauli tagad liek lietā savā dzimtajā pusē.

Tu esi studējis bioloģiju un ieguvis ihtiologa izglītību. Kāpēc tāda izvēle?

Laikā, kad devos lielajos studiju *džunglos*, bija jāsaprot, kas ir tā malduguns, kam pakaļ skriet. Sapratu, ka

1989. gada fukšu uzņemšana. Māris otrajā rindā pirmais kreisās. Centrā oldermanis (fil! Māra Oltes mūža oldermanis) fil! Igors Pelše, 1939-II.

”

Nav nekā sliktāka par cilvēkiem, kuri neizprot plašākas likumsakarības.

nespēšu darīt kaut ko, kas man nepatīk vai nav saskaņā ar sirdi. Man patika staigāt gar upēm un makšķerēt. Ihtiologs ir cilvēks, kas pēta zivis. Sākot studēt Latvijas Universitātes (LU) Bioloģijas fakultātē, redzēju, ka tēma ir nopietna un daudzveidīga. Neesmu gan turpinājis studijas maģistrantūrā vai doktorantūrā, bet esmu Starptautiskās zivju migrācijas dienas vēstnieks un jau 25 gadus izglītoju cilvēkus, stāstot, ka arī zivis ir cilvēki. Diemžēl cilvēki neaizdomājas par ūdeņu kvalitāti, viņi redz savu noplauto mauriņu, bet neredz, ka blakus ir uzziedējis dīķis. Biju aizbraucis uz festivālu *Lampa*. Notiek zaļas sarunas uz zaļa mauriņa, bet turpat blakus arī ūdens ir zaļa krāsā. Neviens neiedomājas iekabināt tur aerotoru, lai dabūtu ārā lieko slāpeklī. Dīķis smird, bet to neievēro, jo ir sarunu festivāls *Lampa*. Starpdisciplinārā pīeja sabiedrībā ir visnepieciešamākā – esi speciālists šaurā jomā, bet nēm visu plašāk! Man, piemēram, interesē gan ihtiologija, gan ekoloģija, gan vide. Gribēju studēt arī antropoloģiju, bet tad

Māris kā oldermanis ar saviem zēniem 1993. gadā.

Māris daudzus gadus strādāja radio – bija gan rīta programmu vadītājs, gan veidoja raidījumus par dabu un makšķerēšanu. Foto: Karīna Miezāja

bija jābrauc uz Pēterburgu. Tā kā Krievijā pabiju Padomju armijā, negribēju braukt atkal. Savā veidā pētniecību turpinu savā *laboratorijā* – Ērgļu stacijā, Madonas novada pašvaldībā un manā makšķerēšanas kastē. Zinātniskajai pieejai jāsaglabājas visu mūžu, jo nav nekā sliktāka par cilvēkiem, kuri neizprot plašakas likumsakarības.

Par ko rakstīji diplomdarbu?

Par taimiņu mazuļu barošanos. Es nesen atradu savu diplomdarbu, viens eksemplārs ir pie manis, otrs ir LU Bioloģijas fakultātes arhīvā. Es biju pārāk labi nolicis savu diplomu un visas ar universitāti saistītās lietas. Burtiski pirms mēneša, kārtojot vecās mantas, atradu; biju salicis kopā to visu ar avīžu izgriezumiem par sevi. Kad tevi sāk pieminēt avīzes, tas liekas kaut kas saglabāšanas vērts, jo ir divdimensiju liecība par to, kā tas toreiz bija un ko tu tajā brīdī domāji. Ir diezgan amizanti lasīt, ko tolaik domāju. Un starp tām manām domām un jocīgām fotogrāfijām atradās arī augstskolas diploms un diplomdarbs. Es jau nedomāju, ka tas ir pazudis, bet nevarēju saprast, kur tas nav pazudis.

Biji uzcītīgs students, lekcijas nebastoji?

Bioloģijas fakultātē bija trīs veidu studenti – vieni bija topošie pedagozi, vieni tie, kuri gribēja mācīties bioloģiju, un trešie – tādi kā bioloģijas teologi ar dabas uztveri. Es pēc pārliecības esmu dabas mācītājs un ar to arī nodarbojos, vedot cilvēkus dabā. Stāstu, kā dabu var ieraudzīt, kā dabu var redzēt un kas tur īsti notiek. Es sevi pieskaitu pie trešajiem, kam studijas bija ar zināmu improvizāciju pakāpi. Bet, tā kā mans vectēvs un mamma bija izglītoti, abi

“
Zaļš, melns, balts – tās krāsas es joprojām redzu visapkārt: dabā, sadzīvē, likteņa zīmēs.

farmaceiti, es biju diezgan godprātīgs students. Neatlāvos bastot tikai tāpēc, ka *Palladium* vai *Kino Rīga* iet kaut kas interesantāks. Es turējos. Studijās īsts izaicinājums bija septiņas dažādās ķīmijas, kuras kārtoju ķīmijas fakultātē. Bija principiāla sacensība starp ķīmikiem un biologiem. ķīmijas pasniedzēji neatlaidīgi tirdīja biologus. Secinājām, ka katrs ķīmiks ir caurkritis biologs. Tāpēc mēs centāmies darīt visu iespējamo un neiespējamo, lai ķīmijas nokārtotu. Piemēram, pie profesora Elmāra Grēna bija jākārto biokīmija. Piecu ballu sistēmā, lai dabūtu teicami, bija jāuzraksta visas 40 aminoskābes ar formulām, un es to izdarīju! Pie profesora dabūt piecīnieku bija liels sasniegums.

Vai tavai ģimenei bija kāda saistība ar korporācijām?

Kad mans vecāstēvs Ernests Mālers tika apglabāts, viņam pār zārku klāja zaļi melni baltu austu segu. Tas bija brīdis,

kad uzzināju, ka viņš bija korporants. Viņš bija uzņemts *Lettgallia* 1934. gadā. Mūs, bērnus, sargāja no šim lietām. Par Latvijas karogu es uzzināju tikai brīdī, kad pie otrā vectēva Šķūnī atradu dīvainu velosipēdu ar uzrakstu *Latvello*. Kas tas par velosipēdu, kas tie par karogiem? Tikai tā es uzzināju par neatkarīgo Latviju. Man ir saglabājies vectēva bircifelis un vecmammass zelta vapanītis, ko viņai dāvināja kā jaunajai sievai kāzu dienā.

Vai studiju laikā *letgaļi* atrada tevi vai tu viņus?

Dzīvoju vienā kopmītņu istabīnā ar Sigitu Duduri (Duduris), 1989 I. Kopā dzīvojot, noskaidrojās, ka viņš ir *letgalis*, un arī mans vectēvs bija šajā organizācijā, kas nu atjaunota un atvērta jauniem studentiem. Mēs bijām loģiska rekte – kopā gājām, kopā braucām. Es biju pēc Padomju armijas, un bija mentāli grūti pierast pie pilsētas dzīves un korporācijas. Sākumā, protams, *Lettgallia* izklausījās pēc Latgales, un

Par Latvijas karogu Māris uzzināja tikai brīdī, kad pie vectēva Šķūnī atrada dīvainu velosipēdu ar uzrakstu *Latvello*. Tagad Latvijas karogs stāv goda vietā. Foto: Juris Rozenbergs

kurš tad vidzemnieks grib iet kaut kādā Latgalē? Bet tad noskaidroju, ka tā ir Latvju zeme. Neesam jau tik daudz to latviešu, lai būtu lepni. Un zajš, melns, balts – tās krāsas es joprojām redzu visapkārt: dabā, sadzīvē, likteņa zīmēs. Tāpat kā makšķernieks jebkurā ūdens lāsē meklē zivju pazīmes, tā mēs katrs savas korporācijas krāsas redzam gan dabā, gan sadzīvē. Tolaik *Lettgallia* bija vecie vīri – t/l oldermanis Igors Pelše, 1939 II., kurš pabijis lēgeros, Miervaldis Godmanis (Ivara un Valda Godmaņa tēvs). Valdis ir mans konfuksis. Mēs bijām tā paaudze, kas izlidzināja lielo plaisiru starp 40./50. gadu Latvijas un ārzemju fukšiem *letgaljiem*. Mums bija arī stipendiju fonds, un tolaik saņemt

”

***Letgaļi* īstenoja kontroversiālo projektu par nama pacelšanu augšējā fasādē.**

20 dolāru stipendiju, ko iedod Amerikas krāsneši, bija kaut kas neticams. Esmu 1989. gada II coets. Man pat bail tagad skaitit, cik daudz semestru tas ir.

Kas ir īpašākā atmiņa no laika, kad biji aktīvs *Lettgallia*?

Lettgallia 90. gadadienas svētku aktā vadīju *Gaudeamus Igitur*. Tādas reizes, tāpat kā sportistiem olimpiāde, nogulsnējas atmiņās. Trīs semestrus biju oldermanis. Smiekliņi, ka man kā oldermanim negaršoja alus, bet savus zēnus tāpat izaudzināju. Seniors arī biju kādus divus semestrus.

Kā bija studentu korporācijā, kur alus dzeršana ir tradīcija, bet pats alkoholu nelieto?

Man alus negaršoja. Sigs mani mēģināja pieradināt ar porteriem, bet neizdevās. Es tikai 43 gadu vecumā vienā pēcpusdienā sajutu, ka gribu iedzert aliņu. Mani audzināmie zēni mācījās *uz ūdens*. Galvenais jau ir striķēt glāzi! Nebija jau tā, ka es aizliedzu dzert, bet man pašam tā indes lieta uz nenobriedušiem prātiem nav pienemama. Joprojām uzskatu, ka mūsu sabiedrība ir pāralkoholizēta.

Un kāds alus tev tagad garšo? Tumšais, gaišais?

Es esmu banāls. Man garšo *Valmiermuižas* gaišais alus. *Pooka* tropiskais mango *milkšeiks* ir jēdzīgs garšu salikums, man garšo. Mani draugi amatieralus darītāji iepazīstina mani ar visādiem alus jaunumiem. Bet tie ārzemju

Foto: Evija Trifanova, LETA

citrusapini ne katrā salikumā man patīk. Man patīk, kādā brīvībā dzīvo tie, kuri paši dara alu, piemēram, *Indiejānis* piesaista vēsturiskus notikumus savām alus šķirnēm, un te var minēt *Kauju par brūzi*. Šāda pieeja ir kā kultūras mantojuma sastāvdaļa. Vairāk man patīk klasiskie lāgeri. Nav Latvijā daudz garšīga alus. *Bauska* ir pārāk pieklājīga, *Tērvete* ir pārāk *apaļa* – ar to, ka viņiem pašiem viss ir. *Užavai* ir garšīgs alus, bet viņi pilda pudelēs, kuras nevar izmazgāt. Es nevaru dzert alu, kura brendā slēpjās meli. Lai no *Užavas* atbrauc man un parāda, kā var izmazgāt to pudeli, lai to vēlreiz izmantotu. *Madonas alus* ir labi pastrādājis, viņi gan tagad pārdevušies lielajām grupām. Cilvēkiem mūsu restorānā garšo *Madonas alus*, tāpat kā hipsterīgais *Valmiermuīžas*. Redzu, ka *Valmiermuīža* labi auklē arī jaunus atvasinājumus, kā, piemēram, *Tālavas sidrs* jaunās, mazās pudelītēs vai kvass. Var just, ka tie ir tādi smalki, izmeklēti dzērieni. Man patika, kā viņi savulaik pacēla cenu alum, kad visi pārējie ali maksāja *kapeikas*. Par labu mantu drīkst prasīt labu naudu, to cilvēki sapratīs. Un *Valmiermuīža* to arī parādīja. Sākumā visi domāja, kurš tad to pirkis? Bet, redz, izrādījās, ka ne tikai pērk, bet arī mīl un pērk atkal. Tas ir arī tautas pašapzinās veidošanās nopelns.

Vai uzturi kontaktu ar saviem krāsu radiem, konfukšiem?

Krāsu māte man ir Gundars Vāveriņš, kurš dzīvo tepat, netālu no Madonas, pirms diviem mēnešiem satiku. Sīgits mani vienmēr dzimšanas dienā apsveic. Saikne ir. Tā lieta ir interesanta – ja saites korporācijā ir izveidojušās, tās nepārtrūkst, jo saglabājas uzticība tam cilvēkam. Tā nepazūd.

Vai atceries, kā tev uzlika krāsas?

Ļoti miglaini, bet ar prieku. Pašu krāsu uzliķšanu neatceros, bet atminos, kādiem putekļiem bija jāiet cauri, lai tiktu līdz

”

**Ja saites korporācijā
ir izveidojušās, tās
nepārtrūkst, jo
saglabājas uzticība
tam cilvēkam.**

bēniņiem, kur atradās *Lettgallia C!Q!*. Mums Dzirnavu ielas vēsturiskā nama augšējā stāvā bija iedota telpa. Līdz tai veda garš, tumšs gaitenis ar ledusskapjiem, krāmiem un citvalodā runājošiem. Un es kāpu uz augšstāvu kā Olimpa kalnā. Vēlāk tika atjaunots otrs stāvs, un, manuprāt, krāsu uzlikšana notika tur. Kad biju jau beidzis aktīvi darboties korporācijā, *Jetgaļi* īstenoja kontroversiālo projektu par nama pacelšanu augšējā fasādē. Vieni deva balvas, otri teica, ka tā ir gaumes katastrofa. Bet nams tur stāv un liecību *iznes*. No pretējās ielas viesnīcas piektā stāva var apskatīt latviešu koka arhitektūras proporcijas. Es tiešām uzskatu, ka tās proporcijas, ko ikdienā redzi, ietekmē dzīvi un uztveri, un tas ir ļoti forši, kā mēs to māju atguvām un atjaunojām. Bet tas sākums bija diezgan spokains un putekļains.

Kā tava karjera no bioloģijas aizvirzījās līdz radio?

Es ierakstīju dziesmu *Liktenis sliktenis*. Kasetē bija visi Ērgļu puses diskotēku vadītāju radītie skaņdarbi. Beigās esmu

iedziedājis arī savu dziesmu. Un šī dziesma vinnēja aptauju *Lai ligo mūsu dziesma* un kļuva populāra. Var noklausīties *Youtube.com*, negribu tagad dziedāt. Mani pamanīja muzikālā aģentūra, kurai bija nepieciešams kārtīgs cilvēks. Paralēli bija arī *Radio 2A*, kas tajā laikā bija pirmais FM retranslators Latvijā. Mums bija iespēja divas stundas dienā veidot vietējo saturu. Radījām absurdā topu *Kāpostu Balteņa top 100*, *Kapteinis nemem*, *SIA Auzas tautumeita* un citu divainu nosaukumu skaņdarbus. Likām tos tabulās un skatījāmies, kas iet uz augšu vai leju nedēļas ietvaros. Vēl bija arī top 5. Nav man šie topi diemžēl saglabājušies. Man tas likās aizraujoši, tāpēc iesaistījos. Taisīju arī raidījumu *Milžu cīņas*, kur divas mūzikas grupas cīnās viena ar otru. Tā kā man muzikālā interese bija liela, tad es to *laku kā auns avota ūdentīnu*. Daudzas lietas iemācījos un sapratu caur darbu radio. Gan jau man arī kaut kādu nelielu naudu maksāja, bet tā deguna iebāšana kultūras vidē bija ļoti forša. Arī *Radio Skonto* desmit gadus strādāju, no tiem septiņus gadus rīta programmā, joprojām *SWH* taisu raidījumu *Zaļais stūris* ar Jāni Kļaviņu. Tas izteiksmes veids – sava viedokļa paušana – man ir saglabājies.

”

**Neesmu žurnālists,
jo man patīk, ka varu
atlauties izteikties un
formulēt savu viedokli.**

Un kā nokļuvi TV raidījumu projektos?

Producents un režisors Māris Ozoliņš man jautāja, vai negribu uztaisīt programmu *Ramtai*. Vēlak bija bunte ar visādām interesantām TV spēlēm – *RIMI iepirkšanās spēle*, *Vai esī gudrāks par piektklasnieku* – tā man vislabāk patika – interesanta un daudz cilvēcisku, siltu atmiņu saglabājies, kā arī bija lieliska komandas iekšējā ķīmija. Sirdij tuvs bija arī raidījums *Cope*, ko vēlak pārdēvējām par *Ar makšķeri* (Šobrīd *Youtube.com* to var atrast kā *Makšķerē ar Olti*; joprojām gadā 18 raidījumus uzgatavoju.), tāpat arī *Vides fakti*, Latvijas jaunatklāšanas raidījums *Te un citi*.

Nav bijusi vēlme studēt žurnālistiku vai režiju?

Es vienmēr saku – esmu pētnieks, nevis žurnālists, jo man patīk tas subjektīvais, ka varu atlauties izteikties un formulēt savu viedokli. Jau no sākta gala esmu uzskatījis, ka es esmu valsts, es esmu Latvija. Es esmu, kas es esmu. Tiklīdz kļūsti par žurnālistu, tas ir tāpat kā būt bezparteiskam. Žurnālists ir manipulējamāks. Protams, būtiski neklūt subjektīvam, bet likt uzsvarus, kā pats jūtu, man ir būtiski. Es varu runāties gan ar prezentiem, gan

2017. gadā Māris Olte iegādājās pamesto Ērgļu staciju, un nu tā ir nozīmīga informācijas un kultūras satikšanās vieta Ērgļos. Foto: Evija Trifanova, LETA

mācībspēkiem. Ja man sāktu pietrūkt zināšanu, tad es domātu, kā tās papildināt, bet tāpat nomest dažus gadus papīra pēc neredzu vajadzību. Netrūkst man tā grāda pagaidām. Es šobrīd karjerā eju plašumā, nepalieket banālāks savās zināšanās. Esmu izvēlējies citu virzību savā attīstībā.

Tu esi sabiedriski aktīvs, vairākās biedrībās darbojies, tagad arī politikā. Vai startēsi arī Saeimas vēlēšanās?

Uz Saeimu neiešu nekad, jo tajā līmenī nevaru neko ietekmēt. Jādara lietas, ko vari ietekmēt. Reģionālajā līmenī ir savi cilvēki, protams, arī politiskās rīvēšanās. Četrus gadus biju opozīcijā, kas bija ļoti audzinoši. Opozīcijā

Labs loms izdevies Mārim ar Tomu Deinatu Ogres upē.

sēzot, redzēju, kādas iespējas iet garām, dzirdēju jēdzīgu retoriku, sapratu, kas no kā veidojas valsts pārvaldē. Kā labas idejas tiek pazaudētas vai atrastas. Tagad, strādājot Madonas novada domes konstruktīvajā pozīcijā, redzu, kā smuki ceļam uz augšu mīlos Ērglus. To arī korporācijā iemāca – būt nedaudz pasaules glābējam, būt atbildīgam par to, kur dzīvo, ko dari un kam pieskaries. Mēs ar sieviņu arī esam tādi neparasti *putni*, bet nepieciešami šajā miestā, kuru sauc liela putna vārdā.

Latvijā populāri pirkt muižas, tu nopirkī dzelzceļa staciju. Toreiz prese izcēla to kā lielu brīnumu.

Presei vienmēr vajag kaut ko rakstīt, bet, pateicoties tam, ka *Kas Jauns* uzrakstīja par staciju, man atradās nozagtais stacijas sols. Puiši *Facebook.com* man uzrakstīja, ka apzagušies, bet nav zinājuši, ka stacija pieder man. Bija man sapsnis kaut kur dzert labu kafiju Ērglos. Mans kolēgis Armands Roze, arī ihtiologs, pielipināja ideju, ka mēs neklūstam jaunāki un katru dienu, kad iesēžamies mašīnā un braucam uz Rīgu, mēs patērējam daudz laika no savas dzīves. Ir stulbi būt sev par šoferi, kad tev ir 50. Un tad es sāku domāt, ko tur varētu darīt. Tagad man ir stacija, kas bija pamesta. 2013. gada ziemā *ielauzāmies* pa kļuso iekšā (dabūjām atslēgu) un apēdām vienu torti. Bija tuvākie draugi, kādi seši, septiņi cilvēki, kuriem pateicu, ka mēs te darbosimies. Sazinājos ar saviem *firmgajiem* draugiem – šefpavāriem. Viņi teica, ka var uztaisīt *pop up* restorānu. Tā arī notika. Esmu priecīgs, jo priekš manām vecumdienām šī iestāde ir baigi jēdzīga. Ja mēs te viens ar otru nesakāsīsimies un kaut kādā veidā neizdzēnāsim to labo rūķu sabiedrību, kāda šeit radusies, es domāju,

ka te varēs gūt daudz prieka. Gan skatoties uz to plašo peronu, pie kura vilciens nekad vairs nepienāks, gan arī baudot tīri cilvēcisku atmosfēru. Mēs te mēģinām iedibināt veco attiecību modeli – sarunu. Problēma ir tā, ka mēs paši esam sev nozagti caur moderno mārketingu un tehnoloģijām, un jāatceras, ko nozīmē jēdzīga saruna. Stacijas pirmsākumos mēs taisījām sarunu vakarus. Kad sāku darbu politikā, man bija grūtāk kādu dabūt uz tādu brīvu parunāšanos, bet tāda ir nepieciešama. Mēģinām iedibināt jaunas tradīcijas, un stacija tam ir piemērota vieta. Es ļoti gaidu vietējos iedzīvotājus, viņiem pat radīju putru, kas maksā tikai 4 euro. Es speciāli uztaisīju tādu, ka mēli var norīt. Viņi arī nāk, kad viņiem atbrauc bērni, kad vajag parādīt, kas Ērglos jauns.

Tagad tava ikdiena ir ekskursiju vadīšana un viesu uzņemšana?

Jā, es daudz prieka rodu, vadot ekskursijas pa Ērglu apkārtni. Tas bija mulķa sapsnis te, Ērglu stacijā, sēzot pirms četriem gadiem, ka cilvēki no Rīgas atbrauks pie manis un mēs iesim dabā. Šis sapsnis ir īstenojies! Es esmu izveidojis 32 dažādus maršrutus Ērglu apkārtnē. Tā pārvietošanās pa takām *Covid* laikā kļuva aktuāla. Cilvēki staigāja garām, aprunājās, es uzcienēju ar kafiju, jo tā te tiešām ir garšīga. Laba kafija ir mūsu ambīcija. Tādā veidā es saprotu, ka izdevies uz intuīciju radīt tādu kā nevalstisku organizāciju – netipiskās komunikācijas vietu. Tagad es jūtu, ka Latvijā atdzimst kopienu kultūra. Kopienās cilvēki apvienojas tāpēc, ka viens labāk māk šo, otrs to un trešais vēl kaut ko. Tā kopienu lieta ir kā atbildes reakcija ġeneralizācijai un centralizētai domu čakarēšanai.

”

Ērglu stacija ir kā uzgaidāmā telpa pirms nākamā piedzīvojuma.

Tad, kad jūs sēdējāt ar torti stacijā, tev droši vien bija kāda vīzija. Vai, šobrīd atskatoties, vīzija ir mainījusies vai arī radušies jauni tās virzieni?

Protams, esam stacijas projektu paplašinājuši. Domāju, ka esmu dabūjis to, ko gribēju. Visas lietas darot, ir milzum daudz dažādu satikšanos, liktenīgu, mazāk liktenīgu notikumu. Esmu bezgala pateicīgs visiem, kuri ļāva stacijai notikt. Gan tiem, no kuriem varējām aizņemties naudu, gan tiem, kuri noticedēja un teica – klausies, es gribu tev palīdzēt. Acīmredzot tas bija trāpīts pa tādu jūtīgu stīgu cilvēku apziņā, ka viņi gribēja, lai tas realizējas. Un es arī viņiem saku – ja jūs brauksiet te ciemos, mēs dzīvosim,

“

Mēs te mēginām iedibināt veco attiecību modeli – sarunu.

ja nebrauksiet – nedzīvosim. Lai arī tā pilsēta izskatās jaudīgāka, tomēr es domāju, mēs, dzīvojot laukos, esam vistuvāk latviešu realitātei. Pilsētnieku man ir ņēl, viņi atbrauc, cēnšas kaut ko darīt, bet viņi ir satramdīti, stresā. Pilsēta ēd cilvēkus, un tāpēc mēs te radām citu realitāti. Stacija ir kā uzgaidāmā telpa pirms nākamā piedzīvojuma. Es arī šobrīd sēžu stacijas uzgaidāmajā telpā, kuru esmu pārveidojis par restorānu, bet kantora pusē darbojas virtuve. Ir garda kafija, ēdiens un mans stāsts par to, ko esmu piedzīvojis, artefakti, kurus esmu izvilkis nez no kurienes, – tad cilvēks notic un viņam ir interesanti. Viens klasesbiedrs teica, ka viņš pie manis brauc ciemos pēc iedvesmas, jo viņš pasēž, paskatās un tad viņam atkal kaut ko gribas darīt. Un mūsdienās pie šīs pārpilnības tas, ka cilvēkam kaut ko gribas, ir milzīgs

kompliments. Parasti viss tiek darīts tā, lai viņam vairs neko negribas, lai viņš tikai samaksā un viņam viss ir labi.

Šķiet, tev pirmajam Latvijā bija caurspīdīgas laivas. Kur gūsti trakas ierosmes un atrodi tādus brīnumus?

Mēs braucām pa Jukonu 2002. un 2007. gadā, un Amerikā izaugušais latvetis Raimonds Dombrovskis – viņš ir pilnīgi traks uz ūdeņiem, dauzījies apkārt pa visādām minimālajām kopienām – pie ugunskura izmeta, kairtādas caurspīdīgas laivas, ko taisa amerikāni, tikai nezināja, kur un kas. Un tad, kad es pārnācu dzīvot uz Ērgļiem, sapratu, ka gribu to staciju, un tad sāku skatīties ar radošu prātu, ko vēl te varētu darīt. Redzēju, ka ir Vecmuižas ezers, kas senāk bija ļoti populārs un visi tur gāja peldēties, un pēkšņi tas tā kā aizmirsis un izdzēsies no cilvēku atmiņas. Izrādījās, ka ezers ir Latvijas valsts mežu (LVM) pārvaldībā. Toreiz sapratu, ka ezers jāceļ saulītē: it kā mazīnš, tikai 12 hektāri, bet zied baltās ūdensrozes, ir laba laipa. Es par tām caurspīdīgajām laivām uzrakstīju projektu. Protams, viena laiva maksāja tūkstoti, otru tūkstoti sedza Eiropas līdzfinansējums. Nopirkām sešas laivas, un tagad vasaras sezonā braucam, un redzu, ka cilvēki brīnās, viņiem patīk. Ir cilvēki, kuri ļoti daudz iedvesmas gūst no ūdensrozēm, viņiem gribas nobraukt gar tām, ir tādi, kuriem patīk paklausīties stāstījus par dēlēm un skatīties, kā tās pa laivas apakšu peld. Vai atrast tā sauktos ananasus jeb ašķus zem ūdens. Tu iedod iedvesmu cilvēkam paskatīties uz lietām neparasti.

“Kafija te tiešām garšīga. Laba kafija ir mūsu ambīcija,” atzīst Ērgļu stacijas saimnieks. Foto: Evija Trifanova, LETA

Mārim vienmēr bijis svarīgi cilvēkus vest dabā un to darīt interesanti. Fonā redzama viena no caurspīdīgajām laivām, ar kurām iespējams vizināties Vecmuīžas ezerā.

Tas arī to ikdienu izdaiļo. Tu vienkārši nepārtraukti atrodi brīnumus. Man ir teikuši, ka es esmu iemācījies pārdot neticami sūdīgu varžu dīķi ar caurspīdīgām laivām. Tas man ir kompliments, jā.

Esat aktīvi projektu rakstītāji?

Projektu rakstīšana Ērgliem sākās brīdī, kad biedrībā *Ērglu sirds* sapratām, ka neviens neko nav rakstījis, tāpēc ka iedvesta doma – visa šeit pietiek, nevajag neko vairāk. Biedrībā bijām divas ģimenes, kuras dzīvo uz vietas, visi pārējie tādi, kas dzimuši Ērglos un atbrauc tikai brīvdienās. Sapratām, ka te kaut kas nav pareizi, kaut kā citādāk uz to jāskatās. Un sākām rakstīt projektus. Pirmais projekts bija Tūrisma informācijas centrā izveidot nevalstisko organizāciju tilksanās vietu. Tā laikā atjaunojām vienu ēku. Otrs projekts bija *Ērglu sargsuņi*, kas tagad ir jaunākais Ērglu tūrisma objekts, uzbūvēts pilskalnā. Paldies sieviņai, kura ir projektu vadītāja. Mēs jau smejamies, ka es redzu, kas pāri kalnam otrā pusē, savukārt viņa izdomā, kā tikt tajā otrā pusē. Nākamais izaicinājums ir Vidzemē apvienot visus mazos tūrisma pakalpojumu sniedzējus kādā lielākā tīklā, lai cilvēks varētu orientēties Vidzemes augstienes tūrisma piedāvājumā. Tas ir tāds neticami liels izaicinājums, kurā es pasaku ideju un tad projekta meitenēm nevaru neko palīdzēt, varu tikai stāstīt, kā es to redzu un saprotu. Tagad pie stacijas ir elektroauto uzlādes vieta, un es redzu, ka, ja mēs iesim zaļajā virzienā, tad elektroauto lādēšanas svētā

pusstunda varētu būt ļoti labs brīdis, kad cilvēkam ienākt stacijā. Ir lietas, kuras mēs esam panākuši: šogad ir deviņi elektrovelosipēdi, ir piecas mājiņas, kurās var nakšņot, ir laivas un 32 maršruti. Ja tas ir maz, tad sauciet mani par skrūvbēnķi. Ja vēl rudenī būs kalns un mēs varēsim atvērt restorānu, tad tas šai vietai ir daudz.

Ko dod iešana dabā? Kas tevi pašu dzen ceļojumos mežā, ūdeņos?

Savulaik iešana mežā un gar foreļupēm paglāba man dzīvību, jo nojaušu, ka bija iespējams kaut kāds cits librets manā attīstībā. Es intuitīvi bēgu un darīju to, lai paliktu dzīvs. Dzīvība un šī briža realitātes sajūta ir tas, kas visvairāk mani vada. Savukārt doties kaut kur, nezin kur, atrast kaut ko, nezin ko – tā ir tāda sena vēlme, kas aprakstīta visu tautu pasakās. Un mēs to šobrīd varam izdarīt labāk nekā jebkad – aiziet tur, nezin kur, atrast to, nezin ko, un patiešām gadās tā, ka atrod. Man te aiz muguras ir duncis. Izgāju maršrutu no Trijupēm līdz Ērgliem un atradu vācu armijas dunci, kurš vienkārši izlēca no zemes man deguna priekšā, un paņēmu to, un atnesu uz staciju. Neaiztiku, nerestaurēju, jo man patika doma, ka vācietis ielika to nazi, ar kuru paredzēts durt cilvēku, un pazaudēja tīšām vai netīšām, bet visādā ziņā to ārā neviens nav nēmis. Tas nozīmē, ka mums zobenus nevajag šobrīd celt ārā, varbūt tikai rapierus tajā brīdī, kad ir komeršs. Bet citus mums nevajag šobrīd.

Vai pie tevis Ērgļos ir noticis komerš?

Jā, Ērgļu stacijā uztaišījām vasaras komerša svinīgo daļu un pēc tam braucām uz citām lauku mājām līksmoties. Bija prieks redzēt, ka korporācijas gars nav zudis. Uzzināju arī, ka buršiem ir jauni izaicinājumi, ka alus nav vienīgais veids, kā jaunieši ūsina vakarus. Man tas likās tik sirsnīgi, ka konventā jādomā lēmumi par zalākiem izklaides veidiem. Mēs mēģinām noturēties uz tā auļojošā zirga, kurš mūs triec nez kur. Pīkols apgrīežas uz otriem sāniem.

Tu minēji par rapieriem. Tu pats paukoji?

Kad fuksēju, tad paukošanas diemžēl vēl nebija. Tajos laikos bija jācīnās, lai mums ir burga, lai mums būtu konventa telpa. Es saviem fukšiem mācīju paukošanu kā oldermanis, bet tā bija tikai teorētiska apmācība, sausie treniņi.

Kas, tavuprāt, vīrieti padara vīrišķīgu?

Laikam spēja lietas izdarīt līdz galam. Tas nav tikai saskrūvēt galdu vai tualetē podu, bet drīzāk tā valstiskā domāšana. Večiem taču jāuzņemas atbildība un jāspēj to *iznest*. Mēs katrs esam *valstsvīrs* – ir valsts un es tās vīrs. Tava sieva vai tavi bērni ir tās mazās valsts dalīja – mēs visi esam salaulāti ar savu valsti. Un vīru atšķir tas, vai tu bēdz no problēmas, ar ko saskaries, vai meklē risinājumu. Tā ir arī buršu pamatvērtība, ka tad, ja tu kaut ko dari, tad izdari.

vari viņus mācīt, ja iemācīsi pareizās rektēs, tad viņi arī pie tām turēsies. Savukārt, ja viņi nesapratis un domās, ka tā ir kaut kāda jocīga klaunu izrāde ar nesaprotamiem noteikumiem, tad viņi tā arī to uztvers. Līdz ar to buršu lietās milzīga nozīme ir tam, cik lielā mērā mēs tām paši ticam. Lai arī es staigāju ūsās biksēs un neesmu samaksājis biedra naudu, es tāpat sirdī esmu un būšu *letgalis*. Būtiskākais, ka tev ir sirds un pārliecība. Tas ir tāpat kā kaujā ejot, kad virsniekam jārāda piemērs un jāiedvesmo cīņai un vērtību aizstāvēšanai. Cīņas ir dažādas, vērtības

”

Jaunieši gribēs būt tādā senā, dīvainā biedrībā, tāpēc ka tā ir eksotiska.

ir dažādas. Un gods! Tas ir jautājums, ko mūsu tēvi un vectēvi risināja, toreiz dibinot korporācijas. Nekas jau nav mainījies. Mums tikai stāsta, ka mēs esam pirmā paaudze pasaulē...

Bet kā ar kopējo korporāciju devumu sabiedrībai?

Mums nav jābūt *Tele 2* vai *Bitei*, uz kuru visi grib skriet. Akadēmiskajā vidē nobrieduši prāti tāpat viens otru atradīs. Nekur mēs nepaliksim. Piemēram, tā pārvākšanās uz laukiem, kas 25 gadu vecumā var likties kā šāviens galvā – nē, nekad, visas iespējas pazaudētas –, paitet desmit gadi, un tev ir pilnīgi cita saprašana. Tāpat ir ar korporācijām. Mēs pārstāvam vērtības un uzskatus, kādi ir bijuši 100 un vairāk gadus, un kāpēc mums liekas, ka 105. gadā nenāks. Ja skatās uz buršu kustību – Heidelbergā tā jau ir gadsimtiem ilgi. Tad kāpēc mums liekas, ka izglītoti, mērķtiecīgi cilvēki, kas savā starpā prot jēdziņi komunicēt, varētu pazust no zemes virsas? Nu nepazudīs. Tās ir buršu vērtības, un tad kāda kopīga dziesma vēl atskan, tad ir vēl vienojošāk. Es saprotu, cik dīvaini tas varbūt izklausās brīdī, kad tu vari uzlikt *boombox* un vari būt pirmsais rajonā ar savām ārzemju melodijām. Bet tas ir kaut kas cits.

Tev ir kāda mīļa melodija, kants?

Manam vectēvam bija, es vēl nezināju, ka viņš ir korporants, – *Pie Gaujas*. Tas, ko viņš savā nodabā dziedāja, kad viņš dzīvoja tajā savā nošķirtībā, kādā viņš pavadija mūža beigas.

Tev deķelis mājās kādā goda vietā stāv vai kastē pie diplomdarba?

Nolikts tādā vietā, kur meitiņas netiek viņu izkrāsot. □

”

Buršu lietās milzīga nozīme ir tam, cik lielā mērā mēs tām paši ticam.

Ko korporācijām vajadzētu darīt labāk, vairāk, lai mēs būtu redzamāki, sabiedrībai derīgāki un jaunieši nāktu pie mums?

Mana pārliecība ir, ka korporācijas ar savu vēsturi un ar to, ka vēsture turpinās, atsevišķu sabiedrības daļu tieši piesaista. Jaunieši gribēs būt tādā senā, dīvainā biedrībā, tāpēc ka tā ir eksotiska. Otra lieta – nepieciešams sirds siltums. To pārbaudīju uz savas ādas, jo jābūt sirdij iekšā lietās, ko darām. Kad tu redzi kādu korporantu, kas ar sirdi un dvēseli dara savu darbu, tas joti daudzus pavelk līdzī. Kad es biju oldermanis, man bija 12 fukši. Kad aizgāju tālāk savā dzīvē, no tiem 12 palika tikai divi. Lielā mērā tas ir personīgais piemērs. Jaunieši ir kā putniņi – tu

Studentu un studenšu korporāciju atbalsts Ukrainai

Foto: Toms Grīnbergs, LU Komunikācijas departaments

2022. gada februāra beigās, sākoties Krievijas Federācijas vadītajai kara-darbībai un iebrukumam Ukrainas teritorijā, šķiet, gandrīz visu pasauli pārnēma šoks, šausmas, neizpratne un vēlme palīdzēt un paust atbalstu Ukrainas aizstāvjiem un iedzīvotājiem. Arī korporācijas kā mūža organizācijas (gan konventi, gan filistru biedrības, gan atsevišķi biedri individuāli, gan konventiem pietuvinātās atbalsta personas) pēdējā pusgada laikā ir sniegušas dažāda veida palīdzību un atbalstu Ukrainai. Universitas lēģija apkopītie jāmociju par šīm tēmām, pieņelielus redko- pojusi informā-aktivitātē dāvājot apskatu.

2022. gada 2. martā publicētais Latvijas studentu un studenšu korporāciju, kā arī akadēmisko mūža organizāciju aicinājums Latvijas sabiedrībai

Kopš dienas, kad Latvija, Igaunija, Lietuva, Ukraina, Gruzija un citas Austrumu un Ziemeļeiropas valstis atguva savu neatkarību, ir pagājuši mazliet vairāk nekā 30 gadi. 1991. gads Padomju Savienības kontrolētajām valstīm bija ne tikai brīvības, bet arī kopīgs likteņa pagrieziens taisnīguma un pašnoteikšanās virzienā.

2022. gada 24. februārī Krievijas Federācijas prezidents Vladimirs Putins pavēlēja Krievijas karaspēkam iebrukt Ukrainā, vienlaikus paziņojoj, ka 1991. gada notikumu rezultātā atdzimušo un no jauna izveidoto valstu neatkarība neesot likumīga.

Nemot vērā pēdējo dienu notikumus un Krievijas valdības atbildību par izraisīto karu Ukrainas teritorijā un kara šausmām, kas šobrīd norisinās Ukrainā, mēs – Latvijas studentu un studenšu korporācijas, kā arī akadēmiskās mūža organizācijas – nosodām Krievijas agresīvo ārpolitiku, kas apdraud neatkarīgu suverēnu valstu, visas Eiropas un NATO dalīvalstu drošību, un aicinām Eiropas Savienības un NATO dalīvalstis vērst pret Krieviju visskarbākās ekonomiskās un diplomātiskās sankcijas.

Līdz brīdim, kamēr Krievija nebūs atvilkusi savu karaspēku no Ukrainas, tai skaitā nelikumīgi anektētās Krimas pussalas un okupētajām teritorijām Donēckas un Luhanskas apgabalos – tā sauktajām Donēckas un Luhanskas tautas republikām, aicinām saglabāt esošās un lemt par papildu sankcijām pret Krieviju, lai bloķētu Krievijas politiskās un ekonomiskās elites piekļuvi viņu ārpus Krievijas glabātajiem finanšu līdzekļiem. Latvijas sabiedrībai vēlamies atgādināt, ka valsts drošība ir mūsu privilēģija un pienākums!

Latvijas iedzīvotājus aicinām:

- ievērot visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas principus;
- stāties Zemessardzē, Nacionālo bruņoto spēku profesionālajā dienestā vai pieteikties rezerves karavīru mācībās un rezervistu militārās apmācības programmā;
- atklāti atbalstīt Ukrainas teritoriālo nedalāmību – ar komentāriem sociālajos medijos, piedaloties protesta akcijās un ar ziedojuumiem atbalstot Ukrainu un tās bruņotos spēkus;
- boikotēt Krievijas un Baltkrievijas preces un pakalpojumus.

Šobrīd strauji aug fons etniskām nesaskaņām, kas gadiem ir bijusi iecienīta augsne Krievijas dienestiem. Sabiedrības primitīvās reakcijas tiks izmantotas mūsu sabiedrības destabilizēšanai. Aicinām paust kopīgu atbalstu Ukrainai un demokrātijas vērtībām ar mūsu krievvalodīgajiem brāļiem un māsām.

Šajā nedrošības un satraukuma pilnajā laikā būsim vienoti, lai demokrātija, brīvība un drošība arī turpmāk būtu 21. gadsimta Latvijas, Eiropas un Rietumu pasaules stūrakmeņi!

Kopā mēs esam spēks! Слава Україні!

Dievs, svētī Latviju un Ukrainu!

Mēs nestāvējām malā, bet iesaistījāmies!

Jau pirmajā dienā, kad sākās Krievijas Federācijas agresija pret Ukrainu, **Fraternitas Arctica** izteica savu pilsonisko pozīciju, piedaloties pašā pirmajā protesta demonstrācijā pie Krievijas vēstniecības. Pēc divām dienām, 26. februārī, arkti piedalījās *Lettonia* organizētajā korporantu demonstrācijā pie Ukrainas un Krievijas vēstniecības, lai paustu atbalstu Ukrainas tautai un nosodītu Krievijas valdības noziedzīgās darbības. 5. martā *Fraternitas Arctica* biedri devās protesta gājiens *Par Ukrainu! Pret Putinu!*, bet 24. aprīlī kopā ar *Sororitas Tatiana* pārstāvēm apmeklēja mītiņu *Krievu balss pret karu* pie Brīvības pieminekļa, kur ar runām uzstājās fil! Dmitrijs Trofimovs un fil! Vladimirs Voicehovskis.

Selonija Ukrainas atbalstam ziedoja 3000 eiro, *Selonijas F!P!B!* – 2000 eiro, kā arī konventa biedri aktīvi palīdzēja Ukrainas cietušajiem, ziedojojot un transportējot nepieciešamās lietas.

Studentu korporācija **Talavija** vienmēr ir bijusi vīrišķības, tēvzemes mīlestības un brīvības ideju nesēja. Sadarbībā ar draugiem un atbalstītājiem *Talavija* uz fronti nosūtīja trīs dažādas automašīnas – auto ukraiņu karavīriem kopā ar generatoriem, *busiju* humānās palīdzības nogādāšanai un apvidus auto. Par *Talavijas* konventa un atsevišķu biedru, kā arī citu atbalstītāju personīgi saziedotajiem līdzekļiem iegādāts liels apjoms militārajām vajadzībām paredzēta aprīkojuma: snaiperu ekipējums, kaujas formas, maskēšanās tīkli, arī medikamenti, konservi un citas gan latviešu, gan ukraiņu karavīriem frontē noderīgas lietas. Nopirkti arī astoņi izlūkošanas vajadzībām piemēroti droni, kas pacelsies virs frontes līnijas Ukrainā.

Tervetia Dāmu komiteja, atsaucoties palīdzības biedrību aicinājumam, čakli kērās pie darba un sarūpēja daudzus siltus, skaistus adījumus pašām mazākajām sirsniņām Ukrainā, kas tika nogādāti Ļivivas slimnīcā.

Fil! Dmitrijs Trofimovs, frater arctus, uzstājas mītiņā *Krievu balss pret karu*. Foto no fil! Vladimira Voicehovska privātā arhīva

Ventonia Ukrainas atbalstam karā pret Krieviju ziedojuši 5682 eiro. Visa summa tika sadalīta trīs daļās un pārskaitīta trīs dažādām organizācijām: biedrībai *Tavi draugi*, biedrībai *Labdarības lapa* un biedrībai *SOS palīdzība Ukrainai*.

Fraternitas Metropolitana atbalstīja korporācijas biedru zemessargu aicinājumu un ziedoja naudu un vajadzīgās lietas, kas nosūtītas Ukrainas aizstāvjiem.

Fraternitas Imantica aktīvi piedalījās Rīgā notiekošajās protesta akcijās pret Krievijas militāro agresiju Ukrainā.

Vairāki **Gersicania** biedri organizē Ukrainas atbalstam ziedoto finanšu un materiālo līdzekļu vākšanu, kā arī darbojas *Twitter konvojā*, nogādājot ziedotos automobiļus Ukrainā.

Tervetia Dāmu komitejas adījumi. Foto no Tervetia arhīva

Staburadzes ar bēglu ģimeni: centrā vecmāmiņa Lidija un mazdēls Bogdans. Foto no *staburadžu* arhīva

Sanemot informāciju par iespēju Rīgā centralizēti ziedot dažadas nepieciešamās lietas, kas var sniegt praktisku palīdzību Ukrainas civiliedzīvotājiem un valsts aizstāvjiem, **Fraternitas Cursica** sāka koordinētu ziedojumu vākšanu konventā. Ziedojuumi ļāva iegādāties Ukrainas cilvēkiem vajadzīgo. Galvenokārt tika ziedota pārtika, bērnu un sieviešu higiēnas preces, kā arī apģērbs, segas. Papildus tam sagādāts arī militārs ekipējums. Ziedojuumi nogādāti humānās palīdzības pieņemšanas punktā Rīgā, ko koordinē biedrība *Tavi draugi*. Diemžēl karš Ukrainā joprojām turpinās, tāpēc *Fraternitas Cursica* biedri arī turpmāk plāno palīdzēt Ukrainas karā cietušajiem.

Patria ir ziedojuusi 2000 euro Ukrainas valsts kasei, kā arī nosūtījusi Ministru kabinetam oficiālu vēstuli, mudinot uz valsts aizsardzības spēju stiprināšanu un ekonomisko saišu saraušanu ar agresoru, pārtraucot visu preču, pakalpojumu un dabas resursu importu no Krievijas. *Patria* nevarēja uzņemt kara bēglus, bet atbalstīja *dzintru* iniciatīvu, piedāvājot izmantot sava konventa telpas, kamēr *Dzintras* C!Q! mitinājās ukraiņu ģimenes.

Fraternitas Vanenica noturēja kopīgu lit! vak! ar akadēmisko vienību *Concordia Valdemaria*, klausoties *#TwitterKonvojs* galvenā organizatora un idejas autora Reiņa Pozņaka pieredzes stāstījumu.

Daugavietes kopīgi sagādājušas ziedojuumu 3000 euro apmērā Latvijas Universitātes (LU) fondam ar mērķi atbalstīt LU studentus no Ukrainas.

Gundegas aktīvi piedalījušās dažādās atbalsta un ziedojumu akcijās Ukrainas cilvēkiem.

Dzintras uzņēmušas vairākas ukraiņu ģimenes savā C!Q!, kā arī piedalījušās ziedojumu un atbalsta akcijās Ukrainas cilvēkiem.

Selgas līdztekus laikietilpīgajai maskēšanās tīklu pīšanai atbalsta Ukrainas valsti, paužot savu nostāju piketos, kā arī iesaistoties brīvprātīgajā darbā. Tika ziedota arī nauda *Twitter konvoja* darbībai un sniepta finansiāla un praktiska palīdzība divām ukraiņu ģimenēm.

Atbalstot Ukrainu, **spīdolu** Rīgas kopa ziedoja 3000 euro P. Stradiņa Klīniskajai universitātes slimnīcai (ārstēšanas izdevumiem, medikamentiem u. tml. atbalstam). Finanšu līdzekļus veltīja arī *Spīdolas* kopas Melburnā un Sidnejā, savukārt *spīdolas* Kanādā (Toronto kopa) vāca ziedojumus, kas kopā ar Kanādas valsts dubultotu atbalstu pēc tam organizēti tika novirzīti nepieciešamajām jomām. Sniepta arī praktiska palīdzība – martā neliela *spīdolu* grupa piedalījās aizsargtīku veidošanas akcijā, kā arī viena no *spīdolu* filiālām māca ukraiņu bēgliem latviešu valodu, lai palīdzētu viņiem iejusties sabiedrībā un darba tirgū.

Zintas individuāli ziedojušas Ukrainas atbalstam, piedalījušās šo valsti atbalstošās aktivitātēs un darbojušās arī kā brīvprātīgās. Kā konvents šogad *zintas* lēma savu pavasara komeršu svinēt ne tik vērienīgi kā ierasts, lai ietaupītos līdzekļus ziedotu Ukrainai fondā *Ziedot.lv*.

Ukrainas atbalstam no **Staburadzes** konventa līdzekļiem un F!B! ziedoti 1200 euro, kas aprīja sākumā pārskaitīti *Ziedot.lv*. 13. jūnijā *Staburadzes* C!Q! veiksmīgi un sirsniņi uzņemta Ukrainas bēglu ģimene.

Sagatavoja redaktores vietniece fil! Ilze Zvirgzda, *selga* U!

Com! Roberts Rasums, *lettonus*
Foto no *Lettonia* biedru privātā arhīva

Lettonia organizētais gājiens pret Krievijas iebrukumu Ukrainā.

Korporāciju protesta gājiens

2022. gada 26. februārī Latvijas studentu un studenšu korporācijas vienojās kopīgā protesta akcijā, nosodot Krievijas intervenci Ukrainā. Protesta gājiens no studentu korporācijas *Lettonia* nama uz Krievijas vēstniecību piedalījās aptuveni 90 studenti un studentes, nesot Latvijas, Ukrainas un *Lettonia* karogu.

Gājiens dalībnieki pie *Lettonia* C!Q!

Jau šī gada sākumā studentu korporācijas *Lettonia* biedri, vērojot aizvien augošo spriedzi Ukrainā, izlēma virs konventa nama pacelt Ukrainas karogu. Divas dienas pēc tam Krievija iebruka Ukrainā, un karoga akcija ātri vien pārvērtās par vēlmi organizēt kopīgu protesta akciju. Jau 24. februārī tika izziņots divas dienas vēlāk plānotais gājiens, aicinot pievienoties korporantus, draugus un radiniekus. Visu piektadienu un sestdienu rītu *Lettonia* konventa nams bija pārvērties par mazu štābu, kurā nemītīgi dūca trīs datori un automašīnas iebrauca un izbrauca no teritorijas, piegādājot nepieciešamos materiālus gājiens.

Gājiens no *Lettonia* nama Rūpniecības ielā 4a sākās plkst. 12.15; aptuveni 90 studenti un studentes, viņu draugi, radi un bērni, kolonas priekšā nesot Latvijas, Ukrainas un *Lettonia* zaļi zili zeltīto karogu, devās uz Ukrainas vēstniecību Latvijā, pēcāk uz Krievijas vēstniecību.

Pie Ukrainas vēstniecības pēc dziesmas *Zem mūsu kājām lielceļš balts* tika atskanots ieraksts ar 13 Ukrainas robežsargu pēdējiem vārdiem Krievijas rakēšu kreiserim *Moskva* Čusku salā. Pēc autora domām, mums jābūt pateicīgiem Ukrainas karavīriem, kuri sargā arī mūs no tankiem, kas vēl pagājušā gada septembrī pie Latvijas robežas mācībās *Zapad* izspēlēja Latvijas okupācijas scenāriju. "Mūsu atbildība nebeidzas šodien – ar protestiem un karodzīniem pie Facebook bildēm. Ukraina jāatbalsta aktīvi, ar ziedojuumiem un asu nosodījumu Krievijai. Vienlaikus Ukrainas pieredze liecina, ka Latvijas drošība mums jāveido šodien, stājoties Zemessardzē vai rezerves karavīru programmā," teicu pie Ukrainas vēstniecības. Pēc gājiens dalībnieki nolika svečītes un ar klusuma brīdi pieminēja ukrainus, kas krituši par savas valsts brīvību.

Gājiens tālāk virzījās uz Krievijas vēstniecību, kur burši pievienojās tur notiekošajai protesta akcijai, ko organizēja Ukrainas atbalsta

Piketam pie vēstniecības bija sagatavoti plakāti ar saukļiem un Ukrainas nacionālajiem simboliem.

biedrība. Pret Krievijas vēstniecībai, atskanot pēdējiem dziesmas *Ik katu sestdien's vakaru vārdiem, tika aizdedzināts plakāts Putins – slepkava, uzsverot, ka karš Ukrainā ir Vladimira Putina personīga atbildība un par to viņš būtu jāsoda. Brīdī, kad plakāts aizdegās, policija drošības noteikumu dēļ iejaucās, taču to darīja ļoti korekti, un tālākas sankcijas nesekoja.*

Noslēdzoties gājienam, pie Krievijas vēstniecības tika organizētas dažādas aktivitātes, no kurām īpašu popularitāti izpelnījās iespēja par 1 eiro mest šautriņas V. Putina portretā. Īpaša bija akcija *Uzgrilē Putini* – ziedojojot 10 eiro, Krievijas Federācijas prezidenta portretu publiski varēja iemest grilā. Diemžēl šī darbība bija jāpārtrauc, jo negaidīti beidzās plakāti, taču šautriņu mešana drīz turpinājās. Kopumā Ukrainas atbalstam šajā aktivitātē tika savākti 300 eiro, un tie tika pievienoti ziedojuumiem, kas nonāca pie Tarasa Ševčenko Kijevas Nacionālās universitātes studentēm; viņas jaunajiem militārās katedras leitnantiem universitātē gādā pirmās nepieciešamības lietas.

Paralēli notika spēle *Atrodi līdzinieku*, kur bija jāsavieno Ukrainas ieroču sistēmas ar to nodarīto postu Krievijas tehnikai. Daudzi cilvēki vēl joprojām nezina, kāda nozīme Ukrainas karā bija Latvijas dāvinātajām pretgaisa rakētēm *Stinger* un Igaunijas dāvinātajām prettanku rakētēm *Javelin*.

Noslēdzoties gājienam, korporantu straume sadalījās. Daļa vēl ilgu laiku palika pie Krievijas vēstniecības, dalīja tēju, kurināja grilu un organizēja šautriņu mešanu. Daļa *lettonu* devās atpakaļ uz Rūpniecības ielu un pacēla Ukrainas karogu augstu virs konventa nama. Diena noslēdzās studentu korporācijas *Fraternitas Lataviensis* konventa telpās pie tējas un silta kamīna. 27. februārī plkst. 15.00 *Lettonia* konventa namā atkal tikās brīvprātīgie, lai demonstrantiem pie Krievijas vēstniecības nestu tēju, pīrādziņus un saldumus. Nemot vērā, ka diena bija vēsa, atbalsts nāca īstajā laikā.

Lettonia pievienojās citām korporācijām arī ziedošanas akcijās, pāris dienās savācot 10 000 euro Ukrainas atbalstam, kas tika pārskaitīts uz Ukrainas oficiālo ziedojuumu kontu. Nemot vērā, ka *Lettonia C!Q!* ir divi dzīvojamie stāvi, korporācija piedāvāja brīvās telpas ukraiņu bēgļu atbalstam. Konventa trešā stāva lielajā istabā apmetās ukrainieši ar diviem bērniem.

Korporāciju aktivitātēs nerimās. Viena no spilgtākajām bija *Fraternitas Lataviensis* ierosinātā zibakcija *leelpo brīvību*. Eiropas

dienā, 9. maijā, plkst. 12.00 un 19.55 ikviens pie atvērtiem logiem tika aicināts atskanot Ukrainas un Latvijas himnu. Akcijā piedalījās trīs *lettoni* un *Lettonia C!Q!* dzīvojošais com! Lauris Ostrovskis, *frater letticus*. Šis pasākums ieguva negaidītu publicitāti – vienlaikus Rūpniecības ielā 4a ieradās pārstāvji gan no TV24, gan TV3, gan Latvijas Televīzijas, savukārt himnas atskanojumu ar aplausiem sveica blakusesošā bērnudārznieku grupa. **U!**

Selgas kopā ar ģimenēm, draugiem, radiem pin maskēšanās tīklus, lai tos sūtītu Ukrainas aizstāvjiem.

Fil! Zinta Mīkelsone, *selga*
Foto no *Selgas* arhīva

Talkas maskēšanās tīku vīšanai

Vienas no pamanāmākajām starp studenšu korporācijām ar savu iniciatīvu un darbu Ukrainas atbalstam bija *selgas*, kas organizēja talkas maskēšanās tīku vīšanai. Kopumā *selgas* savijušas 200 m² tīkla.

Atsaucoties tērpu mākslinieces Ielas Ādamsones aizsāktās kustības #elizas aicinājumam, *selgas* sapinušas un nosūtījušas uz karadarbības zonu Ukrainā sešus maskēšanās tīklus. To darināšanā izmantojām zvejnieku tīklus, kuros sējām dabīga materiāla auduma strēmeles – sākumā no saviem krājumiem vai speciāli iepirkta auduma kamuflāžas krāsās, vēlāk audumu krāsojām pašas, jo veikalos dabai tuvo krāsu audums drīz vien vairs nebija pieejams.

Tīkla pīšanai vajadzīga gana liela teritorija, tāpēc mīš paldies mūsu filistrēm, kuras nedēļas nogalēs atvēlēja savu māju pagalmus tīku talkām, kur kopā ar ģimenēm un draugiem varējām šo darbu veikt.

Paša tīkla pīšana ir viens no etapiem, kas sokas diezgan raiti, ja kārtīgi veikti sagatavošanās darbi. Vislaikietilpīgākā bija sienamā materiāla sagatavošana – pareizo krāsu atrašana, meklējot gatavo audumu, vai kokvilnas materiāla nokrāsošana kādā no kamuflāžas paletes krāsām. Visgrūtāk dabūjamais bija zaļais tonis. Arī tekstila krāsu izvēlē zaļais tonis visai drīz pēc #elizas kustības sākuma vairs nebija pieejams. Risinājām situāciju radoši – nepieciešamo krāsu materiālu meklējām lietoto preču veikalos, krāsošanai izmantojām arī ozolu mizu un sīpolu mizu novārījumu. Katru sapīto tīklu rūpīgi iesainojām un ar sveicienu Ukrainas aizstāvjiem nodevām Twitter konvoja aktīvistiem, kas tos tālāk nogādāja uz frontes līniju. **U!**

Tīkli sasaiņoti un gatavi ceļot uz karadarbības zonu.

Gersikāņi dodas Twitter konvoja braucienos

Fil! Girts Mazais, *gersicanus*

Mana iesaiste *Twitter konvoja* aktivitātēs sākās ar vēlmi palīdzēt Ukrainas bēgļiem. Facebook.com atradu ziņu, ka tiek meklēti brīvprātīgie, kuri vēlas sēsties pie auto stūres, lai Ukrainā nogādātu saziedotās mantas un apvidus auto.

Aprīlī kopā ar fil! Arni Leļu devāmies pirmajā jeb #17 *Twitter konvoja* braucienā. Šim braucienam ar mūsu fil! Ēriku Šulcu un fil! Kārja Mālnieka finansējumu tika arī sagādātas maiņas zekes Ukrainas kareivjiem 4000 eiro vērtībā. Pēc pirmās reizes ieguvu pieredzi, interese auga un sāku aktīvāk iesaistīties *Twitter konvoja* darbībā. Uz Ukrainu devos vēl četras reizes: #27 braucienā kompānijā ar fil! Juri Junduli, *gersicanus*, #31 braucienā ar com! Reini Bausku, *gersicanus*, pēc tam vēl #34 un #38 konvoja braucienā.

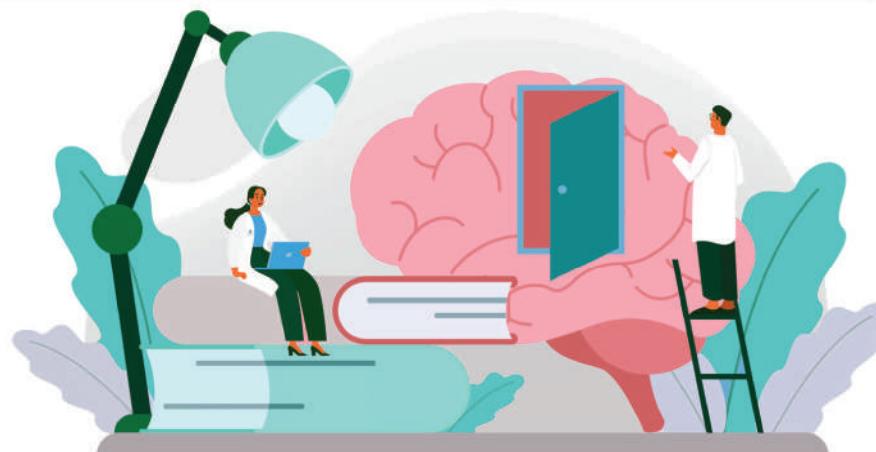
Konvojs tiek organizēts vidēji divas reizes nedēļā. Izbraukšana ir otrdienās un piektdienās. Parasti dodos

ceļā piektdienās. Starts ir pēc darba laika, lai varētu nakts stundās šķērsot Lietuvas un Polijas teritoriju. Braucienā lielākais ienaidnieks ir miegs. Vienā no pēdējām reizēm gadījās avārija, jo šoferis pie stūres aizmiga. Brauciens noslēdzas ar izturības pārbaudi birokrātijā, lai šķērsotu Polijas-Ukrainas un Ukrainas-Polijas robežu. Mūsu starpā jau radusies paruna: uz robežas pavadāmo stundu skaits visiem vienāds, jo kādā no punktiem pēkšņi vari negaidīti aizkavēties. Pēc robežas šķērsošanas ar sagādātu transportu dodamies mājup. Vidēji viens šāds brauciens ilgst nepilnas divas diennaktis.

Ukrainas pusē ļoti novērtē mūsu palīdzību, un ir svarīgi, lai tā turpinātos. Katra ziedotā mašīna vidēji glābj vismaz desmit cilvēku dzīvību. Katras mašīnas dzīves ilgums ir vidēji viena nedēļa... Pēc sarunas ar vienu no Ukrainas aizstāvjiem, kad minēju, ka Krievija okupējusi vairāk nekā trīs Latvijas, viņš man pārsteigtī atbildēja: "Nezināju, ka Latvija ir tik ļoti maza! Bet jūs sniedzat tik lielu atbalstu!"

Twitter konvoja braucienus organizē sabiedriskā organizācija *Agendum*. Līdz šim Ukrainā nogādāti 450 transportlīdzekļi.

SIA VMVK, AI KODS 4277-00002/ JĀŅA ZĀLĪŠA PSIHOTERAPIJAS KLĪNIKA.

Jāņa Zālīša psihoterapijas klīnika dr. Pētera Zālīša vadībā sniedz palīdzību depresijas, veģetatīvās distonijas, panikas lēkmju, trauksmes, ēšanas traucējumu, fobiju, miega, obsesīvi kompulsīvu, adaptācijas, somotoformu un citu psihisku traucējumu gadījumos.

Ārsta-psihiatra, narkologa un gastroenterologa konsultācijas un mājas vizītes **Rīgā un Raunā!**

Pakalpojumi, cenas un darba laiki pieejami mūsu mājaslapā: WWW.PANACEJA.LV
Vairāk informācijas: t.: 29407834 (ārsts Pēteris Zālītis), e-pasts: zalitis@panaceja.lv

P!K! prezidijs – *Fraternitas Arctica* –, noslēdzot pirmo prezidēšanas ciklu, kas ilga gadu. No kreisās: P!K! t/l viceseniors com! Vadims Mežeckis, P!K! t/l seniors com! Sergejs Parvatkins, P!K! t/l sekretārs com! Artūrs Grigorjevs.

Pavasarīs priecē ar P!K! sēdi klātienē

P!K! t/l sekrl com! Artūrs Grigorjevs, *frater arctus*
Foto: fil! Vadims Siščikovs, *frater arctus*

2022. gada pavasara semestri var uzskatīt par vienu no izaicinošākajiem Latvijas korporāciju kopienas jaunākajā vēsturē. Iemesls tam ir Krievijas Federācijas uzbrukums Ukrainai, un Latvijas burši (gan korporācijas kopumā, gan individuāli) sniedza Ukrainai atbalstu, aktīvi piedaloties protesta akcijās un vācot ziedoņumus Ukrainas Brunotajiem spēkiem un Latvijā nonākušajiem kara bēgļiem. Šajā ziņā īpaši jāatzīmē *Fraternitas Imantica*, *Gersicania*, *Fraternitas Cursica* un *Fraternitas Vanenica* konventi, kuriem šajā semestrī apritēja 75. gadadiena, bet tie atteicās no jubilejas sudraba kausiem, novirzot šim mērķim paredzēto finansējumu Ukrainas Brunotajiem spēkiem. Pārvarot dažus neparedzētus birokrātiska rakstura šķēršļus, P!K! t/l prezidijs ziedoja plānotos līdzekļus. Otrs nozīmīgākais notikums P!K! darbībā ir P!K! kārtējā sēde, kas 5. aprīlī

pēc divu gadu pārtraukuma risinājās klātienē – *Fraternitas Arctica* C!Q! Tērbatas ielā 38. Tas mūs ļoti priecēja! P!K! t/l prezidijs rūpējās par iespēju atsevišķu konventu pārstāvjiem piedalīties šajā sēdē arī attālināti. Ceram, ka turpmāk epidemioloģiskā situācija ļaus pilnībā atgriezties pie klātienes formāta P!K! darbā.

Runājot par plāniem nākamajā semestrī, P!K! apspriež jaunas idejas, kā atgādināt sabiedrībai par korporāciju esamību, kas, cerams, arī ļaus papildināt mūsu rindas ar jauniem biedriem.

Nākamā P!K! prezidēs studentu korporācija *Selonija*, kurai būs tas gods organizēt arī B!T!K! pasākumus Rīgā 2023. gada pavasarī. Prezidēšanas pārņemšana notiks 2022. gada 6. septembrī *Selonijas* C!Q! Stabu ielā. **U!**

S!P!K t/l prezidijs – Staburadze. No kreisās: t/l vicesen! taut! Kristīne Valtere, t/l sen! fil! Anda Bekmane, t/l sekr! taut! Anna Anita Cīrule.

S!P!K! plāno arhīva materiālu digitalizāciju

2021./2022. akadēmiskā gada pavasara semestrī turpinājās Covid-19 pandēmijas zīmē, vēl aizvien lielāko darba daļu veicot attālināti – aizvadot kārtējos S!P!K! konventus un organizējot ikgadējo S!P!K! un Fil!Sav! pavasara konferenci. Tomēr fiziskā atsveinātība neliedza veiksmīgi uzturēt S!P!K! darbību un iestāties par vērtībām, kas mums svarīgas, sākoties Krievijas iebrukumam Ukrainā.

S!P!K! t/l sekr! taut! Anna Anita Cīrule, *staburadze*
Foto: taut! Herta Dunska, *staburadze*

Pie nozīmīgākajiem notikumiem aizvadītājā semestrī jāmin S!P!K! un Fil!Sav! rīkotā pavasara konference *Mūžizglītība – cilvēka prāta un mākslīgā intelekta krustcelēs*. Konference norisinājās attālināti 2022. gada 2. aprīlī, pulcējot 132 skatītājus un pievēršoties aktuālai tēmai – mūžizglītībai un ar to saistītajiem izaicinājumiem. Tā bija iespēja aplūkot mūžizglītības jautājumus no dažādām perspektīvām – gan zinātnieku un darba devēju, gan valsts pārvaldes pārstāvju skatupunkta –, kā arī dzirdēt reālus pieredzes stāstus par profesijas maiņu dzīves laikā.

2021./2022. akadēmiskā gada pavasara semestra sākums nāca ar šokējošu un traģisku ziņu par Krievijas iebrukumu Ukrainā. Studenšu korporācijām kā akadēmiskām un patriotiskām organizācijām vajadzēja paust nostāju par Krievijas sākto agresiju. Kopā ar P!K! tika sagatavota publiska vēstule par korporāciju attieksmi, kā arī studentes aktīvi piedalījās protesta akcijās pie Krievijas vēstniecības. Tāpat gan atsevišķi konventi, gan individuālas korporāciju

pārstāves palīdzēja un palīdz materiāli un fiziski, ziedojojot atbalstam Ukrainai un uzņemot kara bēglus Latvijā.

Nu jau pierastais attālinātais darbs un komunikācija, geopolitiskie notikumi un vēlme nodrošināt ilgtspējīgu dokumentu un materiālu apriti un saglabāšanu aizvien vairāk mudinājuši S!P!K! esošās korporācijas domāt par arhīvu materiālu digitalizāciju. S!P!K! konventos esam apspriedušas un dalījušās pieredzē cīta ar citu par labākajām iespējām, kā veikt šo darbu, kā arī aktualizējušas jautājumu par S!P!K! arhīva digitalizāciju, lai materiāli būtu pieejami un tiktu veiksmīgi saglabāti.

Tomēr, neskaitoties uz satricinošo karu Ukrainā un nogurdinošajiem Covid-19 pandēmijas apstākļiem, kas bija klātesoši visu akadēmisko gadu, priekā dzirksti, kopā būšanas sajūtu un buršu garu palīdzēja uzturēt un vairot korporāciju svētku akti, kas priecēja visu studentu saimi. Daudzdie gadasvētku apmeklējumi sniedza apliecinājumu, ka kopā varam būt spēcīgas un ilgmūžīgas organizācijas. **U!**

Konventu jaunumu hronika par 2022. gada pavasara semestri

STUDENTU KORPORĀCIJĀS

Lettonia

Lettonia aktīvi iesaistījusies dažāda veida akcijās Krievijas īstenotās agresijas nosodīšanai, organizējot studenšu un studentu korporāciju kopīgo protesta gājienu uz Krievijas vēstniecību, kā arī vācot ziedojuimus Ukrainas atbalstam un pievienojoties akcijai *leelpo brīvību* 9. maijā.

Fraternias Arctica

Novadīti divi literārie vakari par tēmām *Medības Latvijā 21. gadsimtā* un *Jauno darbinieku onboardings*. Kopā ar *Sororitas Tatiana* ekskursijā iepazīta Latvijas Universitātes (LU) galvenā ēka. Uzņemts viens fuksis. Veiksmīgi novadīts maijkomeršs, kura laikā divi fehtbodisti saņēma krāsas, viens komiltonis filistrējās, kā arī tika uzņemts komāna garants – fil! Roberts Šilings, *Concordia Valdemaria*.

Selonija

Selonijas konvents aktīvi atbalstījis Ukrainu ar naudas un nepieciešamo lietu ziedojuumiem. Literārie vakari: *Virieša etiķete saviesīgos pasākumos; Datorspēļu industrijas tumšā puse; Mūsu burga, mūsu spēks; Jānis Poruks – daļa Selonijas*. Noticis eksterns lit!vak! kopā ar *Līgu*, kas veltīts Jāņa Poruka 150 gadu jubilejai. Novadīts *Selonijas* internais paukturnīrs. Fil! Juris Ulmanis kļuvis par brīvpārtīgo Paula Stradiņa Klīniskajā universitātē slimnīcā. Fil! Emīls Gailis desmito reizi startējis Monblāna 145 km ultramaratonā.

Letgallia

Godam nosvinēts jubilejas komeršs un maija komeršs. Uzņemti daudz krustdēlu, filistrējies viens komiltonis, un arī krāsas ieguvis viens komiltonis.

Fraternitas Lettica

Aktīvi turpinās C!Q! remontdarbi, un korporācijas sadzīve atsākta klātienē. Nodibināta aktīvā konventa biedrība. Notiek cītīga gatavošanās 120 gadu jubilejai. Uzņemti divi fukši.

Ventonia

Ziedota nauda Ukrainas atbalstam karā pret Krieviju. Notiek gatavošanās 105 gadu jubilejai novembrī. Uzņemti seši fukši. Maija komeršā uzliktas krāsas diviem fukšiem. 15 com!com! filistrējušies vai buršfilistrējušies. Novadīti trīs literārie vakari.

Tervetia

No 24. aprīļa līdz 4. maijam aizvadīti *Tervetia* 100 gadu jubilejas pasākumi. Uzņemti divi juniori. Novadīti trīs literārie vakari ar asoc. prof. S. Osipovas un prof. V. Muktupāvela priekšlasījumiem.

Beveronija

Nosvinēta *Beveronijas* 100 gadu jubileja. Par godu simtgadei izdoti jauni kantikumi un izgatavotas jaunas šarfas. Aktīvi notiek *Beveronijas C!Q! remonts*.

Philyronia

Kuplā skaitā aizvadīts *Philyronia* komeršs.

Fraternitas Metropolitana

Noticis maijkomeršs. Atbalstīts korporācijas biedru zemessargu aicinājums, ziedoti līdzekļi, mantas Ukrainas aizstāvjiem. Noslēgusies *Fraternitas Metropolitana* atklātā zoles turnīra 25. sezona. Ceļojošo zoles kausu – *Zābaku* – ieguva fil! Sandijs Statkus, *Beveronija*; otrajā vietā fil! Zigmārs Gailis, *Tervetia*; trešajā vietā fil! Daniels Liepiņš, *Fraternitas Lataviensis*.

Fraternitas Livonica

Dāmu vakara ietvaros C!Q! notika *Fraternitas Livonica* internā izdevuma *Via Nostra XIII* atvēršanas svētki un pirmos tā eksemplārus saņēma ziedotāji; bija iespēja iegādāties jaunizdotās grāmatas. Ilgi gaidītajā izdevumā aprakstīts *livoniķu* paveiktais pēdējā desmitgadē, 2012.–2021. gadā. Semestra noslēgumā aizvadīts maijkomeršs. 2021. gada 1. semestrī uzņemti divi zēni. Aktīvi notiek C!Q! atjaunošanas darbi Veru ielā 6. Novadīti vairāki literārie vakari: *Enerģija kā ierocis un apdraudējums; Gada*

ienākumu deklarācija un tās ietekme uz nodokļu nomaksas stāvokli; Starptautiskā drošība un tās svarīgākie jautājumi Latvijai; 21. gadsimta izaicinājumi metālapstrādes nozarē.

Fraternitas Imantica

Aktīva dalība protesta akcijās pret Krievijas militāro agresiju Ukrainā. Novadīts litvak! Zemessardze un civilās aizsardzības aktualitāte Latvijā, kurā piedalījās arī dzintras. Kopā ar Gersicania nosvinēta 75 gadu jubileja, organizējot Dāmu vakaru, kā arī veiksmīgi aizvadīts jubilejas komerš kopā ar Gersicania un Fraternitas Vanenica. Fil! Artūrs Lapīņš aizstāvējis promocijas darbu Viduslaiku pilsdrupas Latvijas kultūrvīdē, iegūstot zinātnu doktora grādu (Ph. D.) mākslas zinātnē.

Gersicania

Nosvinēta Gersicania un visu Vācijā dibināto korporāciju 75 gadu jubileja.

Fraternitas Cursica

Nosvinēta Fraternitas Cursica 75 gadu jubileja.

STUDENŠU KORPORĀCIJĀS

Daugaviete

Notiek gatavošanās korporācijas simtgades svinībām vasarā. Par godu jubilejai Bērnu Klīniskās universitātes slimnīcas fonda programmai *Pacienti un viņu ģimenes* ziedoti 9500 euro. Ziedoju mu sarūpēja daugavietes Latvijā un pasaulē, kā arī korporācijas, kuras sveica Daugavieti 100. jubilejā 2021. gada rudenī. Maijā nosvinēts semestra noslēgums klāties pāvasara komeršā, kas pēdējo reizi notika pirms trim gadiem. Uzņemta viena meitene. Sagādāts ziedoju, lai palīdzētu LU Ukrainas studentiem. Aizvadīti pieci literārie vakari par ārpus Latvijas mītošo *daugaviešu* atmiņām, Latvijas faunu, jūgendstila sienu flīzēm, civiliedzīvotāju sagatavošanos potenciālam militārajam konfliktam Latvijā, *daugaviešu* pieredzi Zemessardzē, orhideju simboliku *Daugavietē*, arī par pērlošanu (ar iespēju piedalīties pērlošanas meistarklasē).

Gundega

Uzņemtas četras meitenes; šajā semestrī Gundegā ir 17 meitenes. Aizvadīti trīs tiešsaistes viesu vakari un trīs literārie vakari ciemos par tēmām: *Daba. Kustība. Piedzīvojums; Ilgttermiņa domāšana veselības aprūpē;*

Dzemdes kakla vēzis un cilvēka papilomas vīrus; Ceļš līdz Triju Zvaigžņu ordenim (fil! Gunta Purkalne). Mājas svētkus svinējām kopā ar Agnesi Loginu, Rīgas Kino muzeja kuratori un popkultūras pētnieci. Eksternā litvak! uzņēmām Lettonia biedrus; referēja com! Roberts Rasums, lettonus, par tēmu Sievete armijā: vīrieša skatījums. Tikāmies sadraudzības kantu vakarā ar Selonijas biedriem un devāmies ciemos uz sadraudzības litvak! pie Lettonia; referēja kardiologs fil! Andrejs Ērglis, lettonus. Pavasara komeršu svinējām fil! Marutas Solvitas Ivetas Naudīnas dzimtas mājās, vietā, kur 1990. gadā notika pirmais Gundegas komeršs pēc darbības atjaunošanas Rīgā. Aizvadīta trešā internā sportiskā izaicinājuma sezona. Gundegas aktīvi piedalījās dažādās atbalsta un ziedoju mu akcijās Ukrainas cilvēkiem.

Dzintra

Aktīvi rit Dzintras simtgades grāmatas gatavošana. Uzņemtas četras meitenes. Novadīti vairāki litvak!: par *dzintru* pieredzi, strādājot un dzīvojot Igaunijā; par metodēm, kā tiek uzlauzti mūsu dati un kā informācija sociālajos tīklos var tikt lietota pret mums; krīzes intervences meistarklase; *Mana ģimene bēglu gaitās - latvietības uzturēšana un latvisķas identitātes saglabāšana ārzemēs*; erudīcijas vakars kopā ar Seloniju; literārais vakars *Dzintras un Gaujmalietes kopīgās saknes - draudzības stiprināšana*. Dzintras uzņēmušas vairākas ukraiņu ģimenes savā C!Q!, kā arī piedalījušās dažādās Ukrainas atbalsta akcijās, tostarp ziedojušas 5000 euro Ziedot.lv.

Imeria

Šajā semestrī organizēti izglītojoši un aktuāli literārie vakari: par tā brīža geopolitisko situāciju runāts ar Latvijas vēstnieci ANO, EDSO un citās starptautiskajās organizācijās fil! Katrīnu Kaktiņu, *imeriete*, un diplomātu, bijušo Latvijas vēstnieku Ukrainā fil! Juri Poikānu, *talavus*. Citi litvak! bija par militārajām mācībām, zemessardzi un rezerves karavīru apmācībām, kā arī par radiāciju un radiācijas avārijām. Norisinājās ikgadējais *Imeria* sportiskais izaicinājums akadēmisko mūžorganizāciju biedriem. Lai realizētu izaicinājumu, sākta sadarbība ar Latvijā veidotu sacensību platformu *DistantRace*. Fil! Kristīne Baumane ievēlēta par LU asociēto profesori. Aprīļa sākumā ar kopīgiem spēkiem un fil! Anitas Straujumas vadībā aizvedām mūsu m!m! un t/l audz! Viktoriju Japiņu ceļojumā uz Šveici pie fil! Vitas Začestas un m! Māras Začestas. Meitenēm un audz! tā bija iespēja satikties un gūt spēkus semestrīm pēc vairākiem mēnešiem, kas aizvadīti ekrānos un Zoom, kā arī iepazīt Šveices kalnus, kuros pirms vairāk nekā 100 gadiem iedvesmu smēlies arī Rainis.

Selga

Notikuši divi literārie vakari par enerģiju un spēku darīt, iedvesmot: saruna ar mākslinieci Ilzi Cejmilleri par sava ceļa meklējumiem un iekšējo motivāciju, kā arī iepazīšanās ar MOT kustību Latvijā un veidiem, kā pašam klūt par iedvesmotājām. Konventā ir iedibināts jauns sarunu formāts – atvērto audzināšanas stundu cikls. Tā ietvaros jebkura uzrunātā krāsnese var sagatavot stāstījumu par konventa sadzīvē aktuālu tēmu un aicināt visu konventu uz diskusiju. Pavašara semestrī notikušas četras šādas sarunas, nolemts iesākto turpināt. *Selgas* piedalās Ukrainas atbalstā, palīdzot ar brīvpriātīgo darbu un citām aktivitātēm. Ir sapīti un uz Ukrainas karadarbības zonu nosūtīti maskēšanās tīkli, ziedoti līdzekļi Twitter konvoja darbības atbalstam, sniegta palīdzība divām ukraiņu ģimenēm, pausta nostāja piketos.

Varavīksne

Uzņemtas divas meitenes. Šajā semestrī notikuši seši literārie vakari: ārste rezidente ģimenes medicīnā Daniela Kronberga uzstājās ar lekciju *Drošas attiecības, un kas mūs sagaida nākotnē?*; fil! Kristīne Tjarve dalījās ar savu *varavīksnes* stāstu; Toms Rātfelders runāja par tēmu *Kāpēc Tuvajos Austrumos ir tik daudz karu?*; virtuāli kopīgi skatīta filma *VALIANT! Brauciens uz brīvu Latviju*. S!k! *Varavīksne* literārās biedrības 100. gadu dibināšanas jubilejas literārajā dalā uzstājās Marianna Auliciema, Niks Students, Ingrīda Kariņa-Bērziņa, Andris Bērziņš, tēma – *Cīņa par brīvu Latviju, spītējot attālumam: latviešu pretpadomju protesti trimdā*. Ar stāstījumu *Infokara* pazīmes viesojās com! Oless Hristenko, frater lataviensis, zemessargs; bet ar stāstījumu *Ceļš uz Everestu, kas turpinās – IT uzņēmējs Juris Ulmanis*.

Sororitas Tatiana

Sororitas Tatiana gatavojās dibināšanas 90. gadadienas pasākumiem, kuri diemžēl Covid-19 dēļ nenotika. Aprīlī risinājās kopējā audzināšanas stunda ar *Fraternitas Arctica*, kurā ar referātu *Korporāciju dibināšanas vēsture uzstājās* fil! Nikolajs Putilins. Kopā ar *Fraternitas Arctica* ekskursijā iepazinām LU studentu karceri.

Spīdola

75. dibināšanas gadadienas mēnesī *spīdolas* sanāca kopā mazākās grupās, savukārt maija komeršā stiprināja draudzības saites daudz kuplākā pulkā skaistajā Vilces mužā. Novadīti vairāki interesanti litvak!, piemēram: *Latgaliešu rakstu valoda un tās lietojums mūsdienās*

(latgaliešu kultūras ziņu portāla *lakuga.lv* redaktore Laura Melne); *Erasmus+ tuvplānā: praktiski un personīgi* (taut! Vivianna Maria Stanislavska, *spīdola*); *Kā, dzīvojot reģionā (Cēsīs), darīt pasaules līmena lietas?* (Vides risinājumu institūta izpilddirektore Inese Suija-Markova); *Par veselīgu un aktīvu dzīvesveidu* (sertificēta fitnessa trenere Sofija Elīna Ivsīņa). Evita Kairiša nolasīja meit! krāsu referātu *Latvijas enerģētikas attīstības perspektīvas*.

Zinta

Novadīti pieci literārie vakari: par grāmatas *Valstvīrs*. *Anatolijs Gorbunovs* tapšanu (god!fil! Kārina Pētersone); *Kā ceļot gudri*; *Kā baudīt mākslu: skaistais kā inteliģences asināšanas instruments* (mākslas kritiķe konsultante Anda Klaviņa); *Atkritumu šķirošana un pārstrāde*. Meit! Gunīta Kurpniece aizstāvēja krāsu referātu *Likteņdievības latviešu mitoloģijā*. Jūlijā zintas devās ekskursijā uz Lizumu: apmeklēja Jāņa Brektes dzimtas mājas *Saulieši*, Lizuma novadpētniecības muzeju *Lizuma pilī*, fil! Ilzes Kamarūtes alus darītavu *Tālavas kēniņa alus*, maizes ceptuvi *Ķelmēni*, apskatīja atjaunoto Stāmerienas pili.

Staburadze

Staburadze gatavojas dibināšanas 75. gadadienas pasākumiem. Uzņemtas četras meitenes. Norisinājušies četri litvak!: *Ilgtspēja kultūras jomā*; *Mūsu valsts parlamentam – 100; Fotogrāfijas vēsture un attīstība līdz mūsdienām; Gastrodiplomātija*.

Līga

Martā *līgas* kopā ar *Seloniju* organizēja fil! Jāņa Poruka 150. jubilejai veltītu literāro vakaru, kura galvenā varone bija rakstniece Inga Žolude – *Dienas Grāmatas* sērijā *Es esmu...* izdotā romāna par Jāni Poruku *Vendenes lotospūķe* autore. *Selonijas* kr! Patriks Larionovs lasīja referātu par Poruka darbību *Selonijā*, bet vakara muzikālā daļa, atskanējot Emīla Dārziņa, Alfrēda Kalniņa, Selgas Mences un Jāņa Lūsēna dziesmas ar Poruka tekstiem, bija dziedātājas Baibas Renertes, *līgu* taut!taut! pianistes Ilzes Kundziņas un flautistes Rūtas Īzākas-Mačas pārziņā.

Sagatavojuusi fil! Ilze Zvīrgzda, *selga*

Par Latgales drošības punktiem, kas atkarīgi no Rīgas

Latgale nav atrauta no pārējās Latvijas, un, manuprāt, kopumā situācija atsevišķās vietās Latgalē neatšķiras no situācijas atsevišķos Rīgas mikrorajonos. Vienīgā starpība, ka šiem Latgales mikrorajoniem ir sava pašpārvalde un dažu priekšgalā atrodas atklāti vai slēpti Kremlim simpatizējoši politiķi.

Fil! Aldis Bukšs, *frater vanenicus*, Balvu novada domes deputāts, tieslietu ministra padomnieks, rakstnieks, scenārists
Foto: Gatis Dieziņš, Aizsardzības ministrija

Kā Kremlim simpatizējošie nonāk pie varas Latgalē? Tieši tāpat kā savulaik Rīgā. Vienai sabiedrības daļai ir atsevišķa informatīvā telpa un minimāla nepieciešamība zināt latviešu valodu. Līdz ar to šie politiķi pašvaldību priekšgalā nav nonākuši nejauši, bet gan saņēmuši zināmu daļu vietējo iedzīvotāju atbalsta. Un arī viņu rīcība nav tikai individuāla rakstura, bet gan vēlme izpatikti savam vēlētājam. Šo situāciju iespējams mainīt, cenošoties vismaz daļai sabiedrības atvērt acis uz notiekošo Ukrainā. Viena brīnumrisinājuma nav, toties ir vairāku paralēli risināmu uzdevumu kopums – Kremļa TV kanālu aizliegšana, drošības dienestu klātbūtnes stiprināšana, mobilitātes veicināšana (kvalitatīvi ceļi un dzelzceļš) un profesionāla dienesta pastāvīgo vienību izvietošana Latgalē.

Mediju telpas sakārtošana

Ļoti būtisks punkts ir Kremļa TV kanālu pieejamība. Šī faktiski neierobežotā pieejamība gadu desmitiem indējusi

cilvēku prātus ne tikai Latgalē. Un nav tā, ka mēs to sapratām tikai pēc 24. februāra. Par to tika runāts jau agrāk. Mēs esam gatavi sašust, bet ne izlēmīgi un pārliecinoši rīkoties. Godīgi sakot, dažreiz atbildīgajās institūcijās pietrūkst arī intelektuālās kapacitātes. Gribēšana varbūt ir, bet varēšanas nav. Ceru, ka izmaiņas valsts pārvaldes darbinieku atalgojuma sistēmā palīdzēs to mainīt. Runājot par Krievijā reģistrēto TV kanālu aizliegšanu, kāds var prasīt, kāpēc aizliedz kulinārijas, medniecības un tamlīdzīgus raidījumus, taču, manuprāt, tas ir logisks un vajadzīgs solis. Mediji, kuri Orvela romāna 1984 labākajās tradīcijās attaisno karu Ukrainā (arī klusēšana šajā gadījumā ir attaisnošana), pilsētu sagraušanu, bērnu un sieviešu izvarošanu, Latvijā nav vēlamī.

Pirmkārt, šie kanāli netiek aizliegti pilnībā, bet gan līdz brīdim, kad tiks pārtraukts iebrukums un Krievijas karaspēks izies no Ukrainas teritorijas. Vai tas ir par daudz prasīts? Otrkārt, Krievijā vairs nav no valsts varas (Putina)

brīvu TV kanālu. Visus kanālus tā vai citādi kontrolē Kremlis. Arī runājot par kulināriju, kultūru, ģeogrāfiju vai grāmatvedību, var izvēlēties vārdus un tematus, kas attaisno Kremļa režīmu.

Pie visa šī var vēl pieminēt vietējo Latgales mediju stiprināšanu, it sevišķi atbalstu latgaliski raidošajiem un rakstošajiem plašsaziņas līdzekļiem. Nemot vērā, ka cilvēki vairs nav pieraduši lasīt un klausīties latgaliski, bez valsts atbalsta šādu mediju darbība nav iespējama, taču ir joti nepieciešama. Esmu pārliecināts, ka valsts atbalsta trūkums latviešu valodas paveida – latgaliešu rakstu valodas – popularizēšanai ir viens no veidiem, kā veicināt Latgales drošības stiprināšanu un attīstību.

Drošības dienesti Latgalē

Vēl viens būtisks aspeks ir drošības dienestu – primāri Valsts drošības dienesta (VDD) – darbība Latgalē. Man gribētos ticēt, ka tie darbojas efektīvi. Taču vai esam dzirdējuši par VDD veiktām un pabeigtām izmeklēšanām, notvertiem spiegim vai izjauktām noziedzīgām organizācijām Latgalē? Laikā, kad ienāk ziņas par plašo Krievijas specdienestu aģentu klātbūtni Ukrainas drošības struktūrās un dienvidastrumu pašvaldībās, būtu naivi domāt, ka tādi nedarbojas arī Latvijā, it sevišķi reģionā, kas robežojas ar Krieviju.

Mazāk izolācijas un vairāk sadarbības ar Rīgu

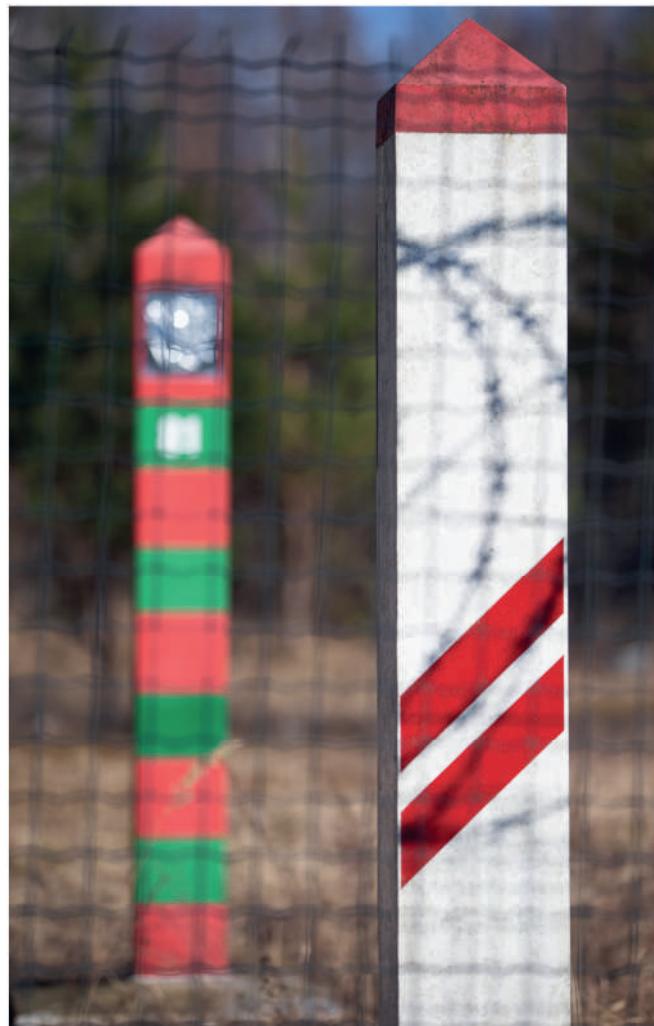
Vēl viens būtisks aspeks ir ceļu un dzelzceļa pārvadājumu kvalitāte. Jo labāki ceļi, jo ātrāk un lētāk var sasniegt Rīgu. Attālam reģionam tas ir viens no kritiski svarīgiem aspektiem – ne tikai ekonomiskās attīstības veicināšanai, bet arī dzīves kvalitātes un savstarpējās integratīvās celšanai. Kvalitatīvi autoceļi ir viens no priekšnosacījumiem dzīves kvalitātei.

Prieks, ka pēdējos gados situācija ar ceļiem Latgalē un Latvijā kopumā uzlabojas. Trīs gadu laikā sakārtoti 3 183 km. Īpaša uzmanība vispirms tiek veltīta galvenajiem un reģionālajiem ceļiem. Taču darbs vēl ne tuvu nav galā, Latvijas un Latgales ceļu infrastruktūra vēl prasa ievērojamus ieguldījumus un skrupulozu sekošanu līdzi, lai šīs investīcijas netiek izsaimniekotas.

Dzīves kvalitāte savukārt ir viens no priekšnosacījumiem vēlmei dzīvot novadā. Tāpat kā mājokļu pieejamība un kvalitāte. Latgale diemžēl iepaliek daudzdzīvokļu māju atjaunošanā, taču te atbildība un mērķtiecīgāka rīcība jāprasa nevis no valsts, bet gan pašvaldībām, popularizējot iespējas startēt ar mājokļu labiekārtošanu un būvniecību saistītajās programmās.

Profesionālā dienesta karavīru vienības

2018. gadā Lūznavā un Rēzeknes novadā tika izveidota pirmā profesionālā dienesta karavīru vienība. Pāris simtu profesionālā dienesta karavīru un, iespējams,

vienu ģimeņu klātbūtne maina arī noskaņojumu vietējā sabiedrībā, liekot tai justies drošāk par savu valsti. Nemaz nerunājot par jaunu darbavietu un jauniešu piesaistes radīto ekonomisko ietekmi reģionā. Lūznavā tam ir labākais pierādījums – gandrīz 300 jaunu darbavietu.

Pagājušā gada rudenī Balvu novada pašvaldība vērsās pie Aizsardzības ministrijas (AM) ar aicinājumu izvērtēt iespēju izveidot pastāvīgu profesionālo karavīru vienību un bāzi Tilžā. Proti, pārņemt savā pārziņā bijušās Tilžas internātvidusskolas telpas. Tolaik vēstule vēl tapa, nezinot, ka Putina režīms iebruks Ukrainā, bet gan preventīvi domājot par valsts aizsardzību, ekonomisko spēku, darbavietām un jaunu ģimēnu atgriešanos, ko dotu jaunas bāzes izveide vienā no patriotiskāk noskaņotajiem reģioniem Latgalē. Šāda bāze palielinātu arī zemessargu skaitu. Šobrīd Balvu novada zemessargiem, lai apmeklētu mācības Alūksnē, bieži vien jāmēro pat 80–90 km. Janvāra sākumā saņēmām AM atbildi, ka piedāvātais nekustamais īpašums ministrijai nav nepieciešams. Ľoti ceru, ka aizsardzības ministrs mainīs domas, līdzīgi kā mainīja viedokli par valsts aizsardzības dienesta izveidi. **U**

Latvijas enerģētikas attīstības perspektīvas energokopienās

Šobrīd enerģētikas nozare saskaras ar daudziem izaicinājumiem. Tā kā enerģētika ir viena no lielākajām tautsaimniecības jomām un jebkuras tās izmaiņas skar visus Latvijas iedzīvotājus, tad sabiedrībai jābūt informētai par aktuālajiem notikumiem un nākotnes perspektīvām. Energoressursu cenu kāpums mudina arvien lielāku sabiedrības daļu interesēties par enerģētikas jautājumiem, tāpat aktualitāte ir Latvijas enerģētiskā neatkarība. Arī Ekonomikas ministrija nākamā gada prioritārajos pasākumos visvairāk līdzekļu iezīmējusi enerģētiskās drošības un neatkarības stiprināšanai.

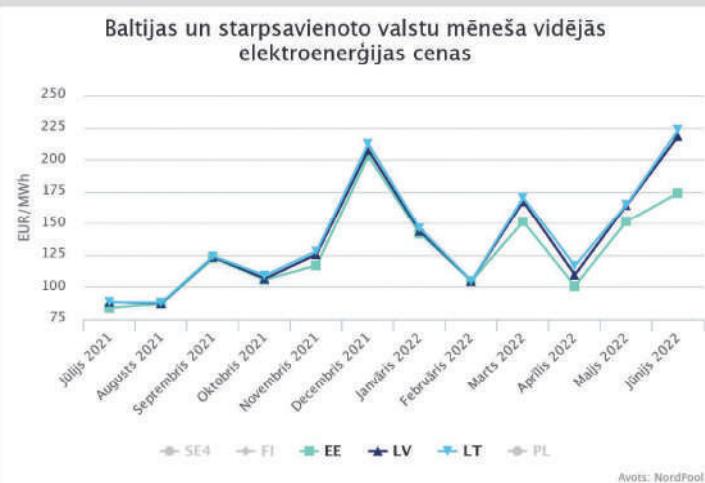
Mg. sc. ing., studiju programmas *Enerģētika un elektrotehnika* doktorante, m! Evita Kairiša, spīdola

Latvijas ekonomika, nacionālā drošība un katras iedzīvotāja veselība un drošība ļoti lielā mērā atkarīga no uzticamas elektroenerģijas piegādes. Baltijas valstis vēsturiski strādā sinhroni ar Krievijas un Baltkrievijas elektroenerģijas sistēmām. Tas nozīmē, ka sinhroni strādājošās valstis ir saistītas savā starpā ar maiņstrāvas kēdēm, darbojas vienā frekvencē un elektroenerģija sistēmā plūst no generācijas uz patēriņāju. Baltijas valstu elektrotīkls vēsturiski atdalīts no pārējās Eiropas un kopā ar Krieviju un Baltkrieviju veido tā saukto BRELL (*Belarus, Russia, Estonia, Lithuania, Latvia*) loku. 2018. gadā Baltijas valstis parakstīja dokumentu par Baltijas valstu elektrotīkla sinhronizāciju ar kontinentālo Eiropu. Šī pāreja tiek plānota 2025. gadā un ir valstiski nozīmīgs projekts. Tomēr dēļ kara Ukrainā Baltijas valstīm jābūt gatavām ārkārtas desinhronizācijai no BRELL.

Šādas nozīmīgas pārmaiņas ietver daudz tehnisku problēmu. Vienu no tām saistīta ar Centrāleiropas sistēmu, kas atšķirībā no BRELL loka ir decentralizēta, un tas nozīmē, ka katrai valstij pašai jānodrošina frekvences regulēšana (BRELL lokā frekvenci regulēja Krievija). Tas ir liels izaicinājums Latvijai, jo jāuzlabo tīkla infrastruktūra. Šādu nepieciešamību nosaka arī tīkla biežā pārslodze

starp Baltijas valstīm un pārējo Eiropu. Investīcijas nepieciešamas gan iekšējā Baltijas elektropārvades tīkla pastiprināšanai, gan ārējo savienojumu veidošanai, gan arī frekvences regulēšanas nodrošināšanai Baltijas valstīs. Šobrīd Baltijas valstu sinhronizācijas pirmās fāzes projekta ietvaros turpinās iekšējā elektropārvades tīkla pastiprināšana. Pēc sinhronizācijas ar kontinentālo Eiropu, 2026. gadā, Latvijas pārvades sistēmas operatoram *Augstsrieguma tīkls* būs jāpiedalās frekvences regulēšanas pasākumos un jānodrošina tās noturēšana. Ja sistēmā nebūs Latvijas patēriņam nepieciešamā elektroenerģijas apjoma, pārvades sistēmas operators būs spiests atlēgt noteiktu patēriņāju skaitu, lai nepieļautu sistēmas avāriju.

2022. gada jūlijā Latvijas vidējā elektroenerģijas cena mēnesī sasniedza vēsturiski augstāko punktu kopš elektroenerģijas tirgus atvēršanas. Gan bažas par Latvijas enerģētisko neatkarību, gan energoresursu cenu kāpums izraisīja diskusijas par atjaunīgās enerģijas potenciālu. Arī valsts atbalsta pasākumi veicinājuši pāreju no fosilajiem uz atjaunīgajiem energoresursiem. Privātmāju īpašniekiem ir iespēja ar valsts atbalstu paaugstināt mājokļu energoefektivitāti, kā arī ierīkot elektroenerģijas

”

**2022. gada jūnijā
Latvijas vidējā
elektroenerģijas cena
mēnesī sasniedza
vēsturiski augstāko
punktu kopš
elektroenerģijas tirgus
atvēršanas.**

ražošanas iekārtas. Turklāt šobrīd Latvijā strauji attīstās lielie saules un vēja parki. Neskaitoties uz to, turpmākajā desmitgadē Latvijā sagaidāms ģenerējošo jaudu deficitis, tāpēc elektroenerģijas pieprasījumu lielā mērā nodrošinās tās imports.

Lai veicinātu plašāku atjaunīgo energoresursu ražošanu un iedzīvotāju aktīvāku iesaistīti enerģijas ražošanā, Saeima galīgajā lēmījumā atbalstīja vairākus grozījumus Enerģētikas likumā un Elektroenerģijas tirgus likumā. Piemēram, pieņemts regulējums energokopienu attīstībai, lai sniegtu iespēju to biedriem iesaistīties enerģijas ražošanā, kopīgošanā, patēriņšanā un uzglabāšanā. Arī

Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2018/2001 un 2019/944 nosaka, ka visām Eiropas Savienības dalībvalstīm jāizveido likumdošana, kas veicinātu energokopienu attīstību. Citiem pasaulē energokopienas pastāv jau vairākas desmitgades, piemēram, Belģijā, Vācijā, Dānijā un citās Eiropas ziemeļrietumu valstīs ar augstāku labklājības līmeni.

Ar jēdzienu *energokopiena* apzīmē noteikta veida organizācijas, kuru uzdevums ir kopīgi pārvaldīt kādus energoresursus, pamatojoties uz atklātas, demokrātiskas līdzdalības principiem, un tādējādi rast ieguvumus kopienas biedriem un vietējai sabiedrībai. Energokopienas dalībnieku mērķi nav saistīti ar finansiāla labuma gūšanu, bet gan ar sociālu inovāciju radīšanu. Tātad energokopienas ir jauns sociālās kustības veids ar mērķi rast alternatīvus energosistēmu organizēšanas un pārvaldības veidus. Tās pakāpeniski kļūst par vienu no galvenajiem faktoriem cīņā pret klimata pārmaiņām, kas stimulē vietējo ekonomiku. Pašlaik energokopienas ir nišas projekti, kas apvieno cilvēkus ar kopīgiem sociāliem un vides mērķiem. Tās izveidošanai nepieciešami lieli finansiāli un laika resursi, un bieži tās funkcionēšana atkarīga no brīvprātīgo darba. Tomēr, ja šādu kopienu izdodas izveidot, tā satuvina dalībniekus, jo tie atbalsta kopīgus mērķus, kā arī finansiālie ieguvumi tiek novirzīti atpakaļ, piemēram, iegādājoties jaunas tehnoloģijas, atbalstot ekonomiski neaizsargātos kopienas iedzīvotājus vai citādā veidā ieguldot naudu kopienas attīstībā.

Jautājumi par Latvijas enerģētisko neatkarību un energoresursu cenu kāpumu īpaši aktuāli kļuvuši pēdējo mēnešu laikā. Jāņem gan vērā, ka lielākās pārmaiņas radīs tieši valstiskā mērogā pieņemtie risinājumi. Tas gan nenozīmē, ka katrs iedzīvotājs nevar sniegt savu ieguldījumu individuālajā vai kopienas līmenī, piemēram, paaugstinot sava mājokļa energoefektivitāti vai iesaistoties energokopienu veidošanā. **U!**

Tumsas labirintā rūdīta, tauta atkal gaismas ceļā

Par Latvijas Okupācijas
muzeja jauno ekspozīciju

Fil! Lelde Neimane, varavīksne
Foto: Aivars Reinholds

Universitas 109. un 113. numurā var lasīt par Latvijas Okupācijas muzeja (LOM) krājumu un vērtībām, ko tas glabā, kā arī grūto un ilgo ceļu uz pienācīgām mājām, lai pilnvērtīgi varētu pildīt savus uzdevumus. Nu tas ir noticis – 2021. gada vasarā sabiedrībai tika atvērts piemiņas memoriāls padomju okupācijas upuriem *Vēstures taktīla*, un tā paša gada nogalē renovētā ēka Latviešu strēlnieku laukumā 1 tika nodota muzejam.

Nākotnes nams – Latvijas Okupācijas muzejs
pēc atjaunošanas.

Tumšā un gaišā pretstats ēkā

Atgādināšu, ka memoriāla Latviešu strēlnieku laukuma pusi rotā tradicionālā Latvijas sega dreļju rakstā. Pieminekļa centrā ir aprūsejusā vagona imitācija ar vidusdaļā centrētiem pakāpieniem, kas simbolizē padomju deportācijas, un iekšā dzirdama dunoņa. Grēcinieku ielas puses sienas motīvs ir atsauce uz LOM īpašo krājuma priekšmetu – Mērijas Stakles¹ kabatlakatiņu –, kuru var aplūkot ekspozīcijā. Ir īstenojusies arhitekta Gunāra Birkerta iecere par tumšā un gaišā pretstatu. Tumšajā pusē saglabātas nosūbējušās vara plāksnes, kas pāriet gaišajās Somijas granīta plāksnēs un noslēdzas ar stikla sienu. No tumšās pagātnes uz gaišo nākotni. Vecās ēkas daļa, kas no ārpuses noklāta ar tumšajām vara plāksnēm, ir muzeja ekspozīcijas zāle, gaišajā daļā ir izstāžu, sarīkojumu zāle, nodarbiņu klase, telpas darbiniekiem un krājumam.

Ilgspējīgāka krājuma saglabāšana

Kā krājuma speciāliste ar gandarījumu varu pastāstīt, ka nu krājums visā tā dažādībā – priekšmeti, dokumenti, mākslas objekti, audiovizuālais mantojums, tekstilijas – glabājas piemērotos apstākļos. Iepriekš mēs ar lielām grūtībām kaut daļēji mēģinājām nodrošināt nepieciešamos apstākļus, taču nu katram krājuma veidam ir telpa ar atbilstošu temperatūru, gaisa mitrumu, skapjiem un plauktiem. Tas nozīmē ilgtspējīgāku krājuma saglabāšanu gan šim brīdim, gan nākamajām paaudzēm. Jautājums par nacionālo muzeju krājuma saglabāšanu ir arī viens no galvenajiem muzeja akreditācijā, kas sekmīgi īstenota 2022. gada pavasarī.

Muzeja jaunā ekspozīcija

2022. gada 30. maijā svītīgi atklājām muzeja jauno ekspozīciju. Tā ir LOM darbinieku un muzeja biedrības

biedru ilga, neskaitāmu stundu diskusiju un intensīva darba lolota, kuru vispirms jau izprata un tad arī vizuāli ietērpa dizaina birojs H2E Ingūnas un Holgera Eleru vadībā.

Atklāšanas brīdī gandrīz ikviens runātājs atgādināja par skaudrās okupācijas laika vēstures skaidrošanas nozīmību tieši šodien. Valters Nollendorfs uzsvēra: "Ekspozīciju atveram laikā, kad mūsu vēsturiskais stāsts netālajā kaimiņvalstī šķiet atkārtojamies ar nepiedzīvotu brutalitāti un neslēptu nodomu iznīcināt ne tikai Ukrainas valsti, bet arī ukraiņu tautu. Zinot, kas ik dienas atklājas un atkārtojas Ukrainā, mēs jaunajā ekspozīcijā jutīsimies kā sagrozītā pagātnes spoguli, kurā līdzīgi notikumi parādās citādās kopsakarībās, bet pēc būtības tie paši."

Muzeja ekspozīcija ved apmeklētāju cauri vienpadsmit plašām tēmām. No gaišā Latvijas neatkarības laika tās sākumā cauri režģotiem tumsas labirintiem okupācijas brutālajā laikmetā uz gaismu, uz atjaunoto Latvijas valsti.

Acīmredzamais un dziļāk pētāmais

No vairāk nekā 75 000 vienību lielā muzeja krājuma ekspozīcijā ir ap 1000 priekšmetu, dokumentu, fotogrāfiju, tostarp studenšu korporācijas *Dzintra* albums un tā stāsts. (Tas aprakstīts *Universitas* 109. numurā.) No vairāk nekā 2400 video liecībām muzeja krājumā ekspozīcijā izmantoti 48 atmiņu stāstījumu fragmenti. Unikāli kino kadri paveras nacistiskās Vācijas okupācijas laiku atspoguļojošajā tēmā – tos muzejam dāvinājis Vācijas Gaisa spēku Telekomunikācijas daļas darbinieka Kristofa Stribninga (*Christoph Stribning*, 1910–1992) dēls Gunters Stribnings.

Ekspozīcija ir vairākos līmeņos – acīmredzamais un dziļāk pētāmais, klausāmais, lasāmais, skatāmais. Tādam nolūkam vairākās vietās izvietoti multimediji, lai lielās tēmas aspektus varētu izprast padziļināti. Piemēram, Hitlera-Stalīna pakta multimedijā var redzēt totalitārisma režīma

1 Mērija Stakle tika deportēta 1941. gada 14. jūnijā, vēlāk nometinājumā Sibīrijā arī arrestēta un notiesāta par pretpadomju propagандu. Ieslodzījumā viņai uz kabatlakatiņa parakstījās visas barakā dzīvojošās likteņa biedres, un, lai šī piemīna saglabātos, Mērija vēlāk turpat nometne šos parakstus izšuva ar krāsainiem pavedieniem. Memoriāla sienas piekājē ir speciāli paaugstinājumi ziedu un svecīšu nolikšanai padomju represiju upuru piemiņai.

2022. gada 18. maijā Latvijas Pasts izdeva Latvijas Okupācijas muzejam veltītu aploksni un pastmarku ar nominālvērtību 1,20 eiro. Izmantots atjaunotās ēkas grafisks attēls un Latvijas Okupācijas muzeja logo.
Autore: māksliniece Elīna Elerē

izplatīšanos citās Eiropas valstīs. Trīmdas multimedijā ar kartēm, priekšmetiem un stāstiem var dzīlāk izprast latviešu bēgļu ceļus līdz pat trīmdas dzīvei mītņu zemēs.

Tās okupāciju sekas, ar kurām saskārāmies, Latviju atjaunojot, un ar kurām vēl joprojām sadzīvojam, nav pāris teikumos izsakāmas, līdz ar to ekspozīcijas noslēgumā apmeklētājs tiek aicināts ieskatīties multimedijos *ZEME*, *TAUTA*, *VALSTS*, kur par to dzīlāk pastāsta gan dokumenti, gan eksperti. Īpašu uzmanību muzejs pievērsis okupācijas varu ietekmei uz latviešu valodu. Tēmai veltīts atsevišķs multimedījs, kas tapis ar Valērijas Bērziņas-Baltiņas piemiņas fonda atbalstu.

"Ekspozīcija apmeklētāju uzrunā un okupāciju skaidro ar mūsdienīgiem līdzekļiem. Bet visa pamatā ir G. Birkerta vienkāršā tumsas un gaismas metafora, kas ir visās pasaules tautās pazīstams un saprotams simbols – arhetips. Tā saistība ar Latvijas valsts tautas un zemes likteņiem ir

pašsaprotama. Un ir pašsaprotama tautas griba būt brīvai un suverēnai savā zemē, savā valstī. **Nav nejaūšiba, ka jaunās ekspozīcijas pirmais dokuments ir Latvijas Republikas Satversme, kas izdzīvoja neatcelta visu okupāciju laikus, un pēdējais – Satversmes jaunā preambula,**" atzina V. Nollendorfs.

Lācītis Miks palīdz izprast vēsturi bērniem

Ir padomāts arī par ģimenēm ar bērniem sākumskolas vecumā. Cauri visam ekspozīcijas stāstam bērnus izved lācītis Miks ar saviem pārdzīvojumiem, emocijām un arī piedzīvojumiem. Katrā tēmā var atrast speciālu stendu ar lācīša stāstu. Papildus ekspozīcijas stāstam par lācīti Miku ir sagatavots bukletiņš, ko paņemt līdzī uz mājām un uzmanīgāk izlasīt.

Latvijas kultūras ministrs Nauris Puntulis atklāšanā novēlēja, lai ikviens, izejot ekspozīcijas tumsas labirintu un nonākot gaismā, klūtu gan gudrāks, gan jūtīgāks, gan cilvēciskāks: "Lai atjaunotās Okupācijas muzeja ekspozīcijas atbalss ļaužu prātos un sirdīs mudina būt aktīkiem cilvēcības kareivjiem šodienas sarežģītajā gaismas un tumsas cīņā!"

Klusuma telpa

Pēc ekspozīcijas apskates apmeklētājs, ja vēlas, tiek aicināts uzkavēties atsevišķā istabā, kas nosaukta par *Klusuma telpu* pēc arhitekta G. Birkerta ieceres, kur klusumā atsēsties un pārdomāt redzēto. Tā atrodas starp ekspozīciju un izstāžu zāli.

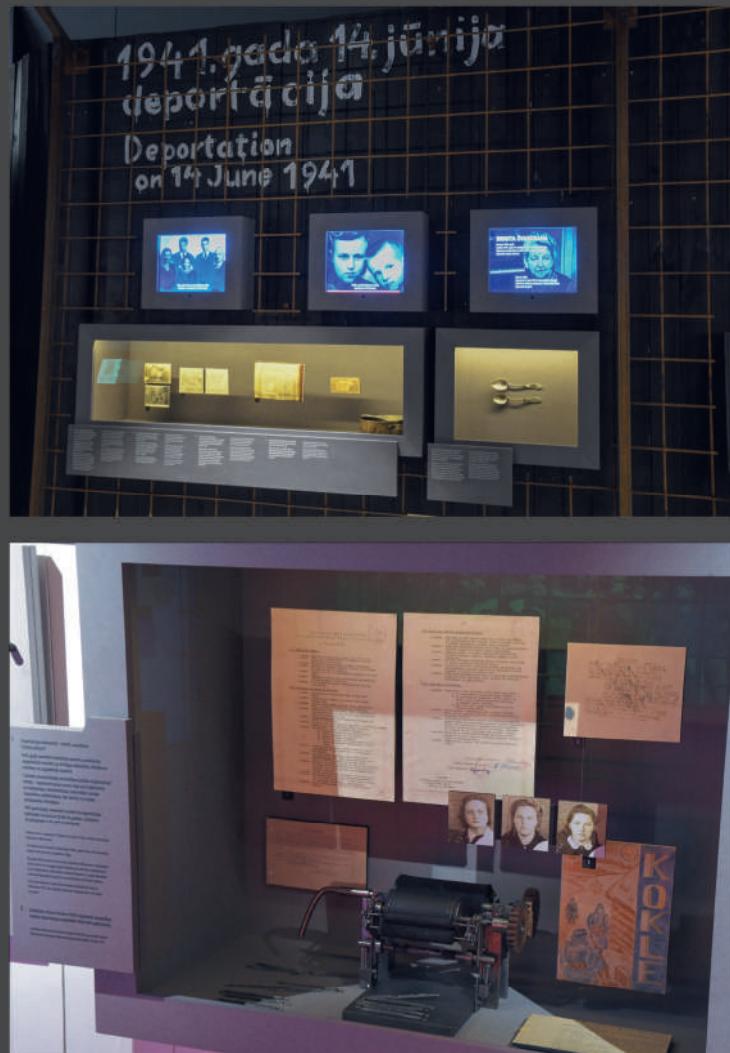
Izstāžu zālē vēl šobrīd apskatāma ar ASV vēstniecības atbalstu tapusī izstāde *ASV – drošs patvērums laikā*,

kad dzimtene okupēta, 1940–1991. Izstāde ir daļa no ASV vēstniecības un Latvijas diplomātisko attiecību 100. gadadienās svinībām. Šī telpa tiek un tiks izmantota arī semināriem, konferencēm un citiem pasākumiem.

LOM darbā nu sācies jauns, radošs posms ar jauniem izaicinājumiem, izstādēm, pētījumiem, konferencēm un ikdienas darbu piemērotās telpās. Aicinām ikvienu nāk ciemos, skatīties ekspozīciju, izmantot arī kvalificētu gidi pavadību. Ja ir vēlēšanās dāvināt kādas vēstures liecības krājumam, droši piesakieties un sarunājiet vizīti iepriekš pa tālrungi vai e-pastā, un būsiet laipni gaidīti.

Vēstures komunikācija

Muzeja vārdā arvien sakām milzīgu PALDIES Latvijas valstij, kas, izprotot muzeja misijas valstisko nozīmību, uzcēlusī

mums mājas, un ikviens ziedotājam Latvijā un pasaulē, kurš, pieliekot savu artavu, nodrošina gan muzeja darbu gadu gaitā, gan jaunās ekspozīcijas tapšanu!

Pateicībā par muzeja misijas un darba izpratni noslēgumā lasiet Latvijas Valsts prezidenta fil! Egila Levita, *frater lataviensis*, atklāšanas pasākumā teiktos vārdus: "29 gados uzkrātā pieredze un spēja mainīties līdz laikam raksturo Okupācijas muzeju kā būtisku mūsu atceres telpas daļībnieku, veidotāju. Tas muzejam piešķir stratēģisku nozīmi Latvijas vēstures politikas kontekstā. Okupācijas muzejs nekad nav bijis ierobežots savā autonomijā, un par to liecina arī tā juridisks statuss. Muzeja profesionālā un radošā brīvība ir palīdzējusi uzrunāt daudzveidīgas auditorijas. Latvijas valsts interesēs ir palīdzēt muzejam attīstīt šīs autonomās vēstures komunikācijas spējas.

Īpaši tas attiecas uz spējām komunicēt okupācijas un neatkarības atgūšanas vēsturi starptautiskajā un informācijas tehnoloģiju vidē."

Par noziegumiem, kuriem nekad nebūs noilguma

"Mums ir sava zeme. Mums ir sava valsts. Mēs esam suverēna nācija uz savu senču zemes. Mēs apzināmies, kāda vērtība ir sava valsts un cik apdraudēta ir nācija, kuras zemē valda svešas varas. Mums ir muzejs, kas mums un pasaulei to visu stāsta un apliecina. Kas glabā tautas atmiņu par svešu okupācijas varu nodarījumiem, piemin svešu okupācijas varu upurus un atgādina par svešu okupācijas varu noziegumiem. Par noziegumiem, kuriem nav un nekad nebūs noilguma," rezumēja V. Nollendorfs.

Universitas dvēsele – jurists un vēsturnieks Ādolfs Šilde

Fraternitas Lataviensis prezidijs 1931. gada pavasarī. No kreisās: t/l II š! fil!dib! Pēteris Pūliņš, t/l I š! fil!dib!
Ādolfs Šilde, t/l III š! com! Ernests Rozenbergs. Avots: Latvijas Valsts Kinofotofonodokumentu arhīvs

Personība ar apbrīnojamām darbaspējām, kas dzīvoja ne tik daudz sev kā saviem tautiešiem Latvijā un trimdā. Taisnīgs, ar vīrišķigu stāju, pedantiski kārtīgs, pacietīgs un sīksts – tāds laikabiedru atmiņās palicis fil!dib! Ādolfs Šilde, kurš nesavīgi ziedoja sevi latviešu tautas interesēm vissmagākajos mūsu vēstures līkločos.

Taut! Agnija Lesničenoka, *daugaviete*

***Fraternitas Lataviensis* dabinātājs**

Ā. Šilde piedzima 1907. gadā 21. maijā Rīgā tirgotāja Rūdolfa un Elizabetes Šildes ģimenē. Beidza Viļa Olava komercskolu un studēja Latvijas Universitātes (LU) Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātē, 1937. gadā iegūstot maģistra grādu jurisprudencē. Studiju gados Šilde atklāja sevī žurnālista dotības, sākot strādāt laikrakstā *Jaunā Balss* un paralēli rakstot arī citiem laikrakstiem. Sevišķi daudz pievērsās pretalkoholisma kustībai, būdams kaismīgs tās piekritējs un Pretalkohola savienības ģenerālsekreitārs. Tas bija būtisks pamatprincips arī korporācijā – viņš bija viens no desmit V. Olava komercskolas absolventiem, kuri 1926. gadā dabināja studentu korporāciju *Fraternitas Lataviensis*, kurā tika cienīta atturība. Kopš korporācijas pirmsākumiem līdz pat sava mūža beigām Šilde bija aktīvs tās biedrs un uzticīgs *latavienišu* devīzei *Pro patria*,

iustitia, honore. Ā. Šildes vārds nesaraujami saistīts arī ar akadēmiskā žurnāla *Universitas* (*U!*) vārdu. 1930. gadā 22 gadus vecais Šilde bija šī žurnāla dabinātāju vidū un līdz 1934. gadam bija viens no tā redaktoriem (*U!* bija arī galvenā redaktora amats), paralēli strādājot arī Rīgas pilsētas valdē. Redaktora amats bijis atbildības pilns, īpaši reizēs, kad nācies prorektora priekšā skaidroties par rakstiem, kas likušies “par daudz brīvi”.

Jaunības degsme un radikālisms

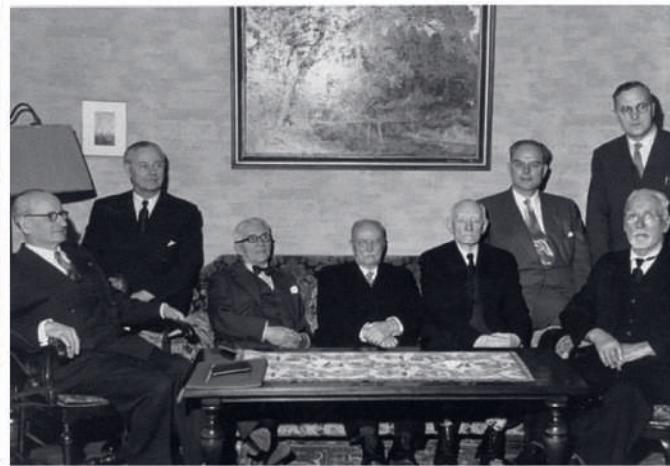
Politiskajā laukā Šilde vērtēts kā pretrunīga personība. 30. gadu sākumā viņš pieslējās radikāli nacionālistiskajam virzienam. Savā jaunības maksimālismā censonis iestājās par latviešu tiesībām, latviešu dominēšanu visās saimnieciskajās un politiskajās jomās Latvijā. Šilde bija latviešu tautas apvienības *Ugunskrusts* (1932–1933)

Ādolfs Šilde studiju gados,
20. gs. 20. gadi.
Avots: LNA LVVA

Ādolfs Šilde, 20. gs.
40. gadi, Vācija.
Avots: LNA LVA

20. gs. 40. gadu beigas, Vācija. No kreisās: Latvijas Sarkanā Krusta direktors Roberts Liepiņš, generālis Valdemārs Skaistlauks, sūtnis Kārlis Zariņš, sūtnis Oskars Augusts Voits, arhibīskaps Teodors Grīnbergs, skautu priekšnieks Valters Voits, sabiedriskais darbinieks Spricis Paegle, jurists un vēsturnieks Ādolfs Šilde. Foto: Willy Pragher, avots: LNA LVA

“

Studiju gados Šilde atklāja sevī žurnālista dotības, sākot strādāt laikrakstā Jaunā Balss.

biedrs; pēc tās aizliegšanas darbojās Pērkonkrusta, kas bija *Ugunskrusta* ideju turpinātājs. Pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma jauneklis nonāca konfliktā ar Ulmaņa autoritāro valdību. Pērkonkrusta aktivisti kopā ar Šildi tika apcietināti. Šildem piesprieda divu gadu cietumsodu Centrālcietumā kā Ulmaņa režīma pretiniekam un nelegālu organizāciju biedram. Pēc atbrīvošanas viņam izdevās pabeigt iekavētās mācības LU, taču profesionālajā jomā nācās ieturēt pauzi, jo, iegūstot politieslodzītā un režīmam nelojās personas zīmogu, Šildem bija grūtības atrast kvalifikācijai atbilstošu darbu. Aktīvists turpināja darboties pagrīdē. Līdz pat mūža nogalei viņš nekad neslēpa, ka Pērkonkrusta idejas arī pēc vairākām desmitgadēm viņam nav šķitušas nosodāmas, jo īpaši kā protesta forma apstākļos, kad tika apdraudēta demokrātiska iekārta un tās vērtības, par kurām viņš stingri iestājās. Šilde vienmēr turējās pie saviem uzskatiem, pat ja tas apdraudēja viņu personīgo labklājību, paliekot uzticīgās pārliecībai, taču vienlaikus savas domas neuzspiežot citiem. Un jāsaka – šī jaunības degsme un radikālisms spēja pavadīt viņu arī turpmāk trimdā, kas bija kā spēcīgi

līdzgaitnieki, iestājoties par latviešu trimdinieku interesēm svešumā.

600 apcietināšanas pavēles no čekas

Pēc Latvijas okupācijas 1940. gadā Šildes vārds nonāca deportējamo sarakstos, taču, to uzzinot un slēpjoties pagrīdē, ar savu attapību viņš spēja no apcietināšanas izvairīties visa baigā gada garumā. Neatsverams emocionālais atbalsts šajā grūtajā laikā bija viņa sieva Aina Šilde – pedagoģe, sabiedriskā darbiniece, *Daugavietes* biedre –, un viņa meitas. Latvijas Valsts arhīva dokumentos atrodamas Šildes atmiņas par viņa slēpšanās laiku:

Šis man bija sevišķi grūts laiks. Tikai par sprīža platumu izglābos no nāves. To pašu jāsaka par Aini un abām vecākajām atvasēm, par Maiju un Vairu. Ja saskaita visas atsevišķas apcietināšanas pavēles, kas bija iesūtītas pa atsevišķām pilsētām un lauku pagastiem, tad pret mani čeka iedeva ap 600 apcietināšanas pavēles. Pēc lielinieku padzišanas 1941. gada vasarā septīnas no šim pavēlēm nonāca manās rokās. Tanī brīdī, kad sarkanarmijas tanki žvadzēdami ieripoja Rīgā, atrados kopā ar Hermani Asaru vienu stāvu virs Lunas kafejnīcas. Krievu tanki brauca garām Bastejkalnam. Tie bija nelieli kāpurķēžu tanki, no kuru lūkām bija izbāzuši galvas pa sarkanarmietim. Tiem bija raksturīgās cepures ar puļķiem galā. Latvieši tādēj vēlāk zobodamies teica: "Augšā puļķīts, apakšā muļķīts."

Stāvoklis bija gaužām bēdīgs, smags, bezcerīgs. Jautāju Hermanim Asaram, ko viņš domā darīt. Asars, ārēji mierīgs, noteica: "Dažas dienas jānogaida. Ja jau sarkanarmieši ielāisti ar Vadona ziņu, tad nebūs tik jauni. Triju dienu laikā nāks kāda skaidrība." Es iebildu, ka lieta pārāk skaidra un nav

vairs nez uz ko gaidīt. Jāmeklē tikai tūliņ paslēptuve, lai glābtu kailo dzīvību. [...]

Es pats vēl lāga nezināju, kurp doties. Prāts novērsās uz Lūšu mājām. Katrā ziņā man vajadzēja palikt Rīgā. Rīga kā lielpilsēta, manuprāt, deva lielāku patvērumu nekā lauki, kur, ejot pa ceļu vien, kaimiņi sazīmētu, kurp svečais gājējs devies un kur palicis. Rīgā varēja mazāk nepamanīts pagrozīties. Vispirms devos atvadīties no Ainas. Viņa ar Maiju atradās vasaras atpūtā Gaujmalā Cēsis. Nobraucu nākamā rītā turp. Vispirms pārcēlos Rantes ielā pie savas mātes. Protams, tā nebija vēl īsta paslēptuve, bet īslaicīga apmešanās vieta, ja čekisti tiešām mani paša dzīvoklī meklētu. Bija norunāts, ka Straumajā dos man ziņu un tāda īsta apdraudējuma brīdī uzsākšu slapstīšanos. Mājās kopš 18. jūnija es nepaliku.

Tas brīdis, kad čekisti sāka mani meklēt, pienāca pavism drīz. Jau 17. dienā, t. i., 5. jūlijā, čekisti nakts laikā bija ieradušies mani apcietināt. Mūsu dzīvoklī neatradās neviens. Ieva, būdama mājas saimniece, bija ielaidusi 3–5 čekistus dzīvoklī, kas bija izārdījuši to. Promējot teikuši, ja jau neesot mani varējuši apcietināt 5. jūlijā, tad to izdarīšot dienu vēlāk. Kolīdz Ieva man notikumu paziņoja, devos tūliņ pie Ainas atvadīties Gaujmalā Cēsis.

Abos virzienos braucu no blakus stacijām, izvairoties no Rīgas galvenās stacijas. Pārrunājām ar Aīnu stāvokli. Viņa ar Maiju, protams, paliks tik ilgi, cik vien iespējams, Cēsis. Apmetos Lūšu dzīvoklī Zauberu ielā. Abi Lūša dēli studenti, pavada vasaru Jaunkalsnavā, Rīgas dzīvoklis ir tukšs.

Kad atgriezos Rīgā, tiešām tiku pie Lūšu dzīvokļa atslēgām. Tik labu dzīvokli nemaz nevarēju sev veļēties. Kaut gan biju brīdināts no nama sētnieka, divreiz nedēļā izgāju uz ielas. Pirms tam sīki izpētīju 5 stāvu nama īrnieku gaitas un paradumus. Mēģināju druskus maskēties, bet man tas neizdevās. Man auga gaišas ūsas, kas seju man izmainīja. Bārda gan padevās melna, bet priekšpusē tā neapklāja visu zodu. Uz pilsētas centru gāju reti, vairāk turējos Vēgnera dārzniecības rajonā. Arī tai tad sastapu dažus, kas mani pazina. Tie aizslīdēja man garām kā ēnas. Piedzīvoju arī nepatikamus pārsteigumus, kad jau likās – viss zaudēts, tomēr allaž izdevās atgriezties mājās neskartam. Laiku centos izmantot auglīgi. Biju jau sācis vākt materiālus Latvijas pretalkohola kustības vēsturei. Kēros pie paša manuscripta, darbs sekmējās, spēju pat tīri labi koncentrēties. Panika mani nebija sagrābusi. Naktīs spēju gulēt, lai gan likās, ka dzirdu katru neparastu troksni kāpņu telpās. Šāds tramīgs miegs un reaģēšana uz trokšņiem turpinājās vēl pusotru gadu pēc lielinieku padzišanas.”

Darbs Vācijā latviešu tautas labā

Vācu okupācijas laikā Šilde iznāca no pagrīdes un iesaistījās sociālās aprūpes organizācijas *Tautas palīdzība* darbā. Vācu okupācijas gados tā bija lielākā latviešu organizācija, kas spēja sniegt atbalstu kara grūtību skartajiem iedzīvotajiem. No 1944. līdz 1945. gadam, tās pirms Rīgas atstāšanas, Šilde bija iecelts par šīs organizācijas priekšnieku. Šajā laikā viņš spēja izmantot visas augstās kvalifikācijas, organizatoriskos un sabiedriskos talantus, kas vairākus gadus bija apspiesti.

Šilde bija vistuvāk tautas nelaimei, viņa prasības, lūgumi un iesniegumi bija visskaļākie un spēja sasniegt ikvienu augstāk stāvošo. Ar darbošanos *Tautas palīdzībā* Šilde lika pamatus visai turpmākajai dzīves darbībai latviešu tautas labā. Ienākot Sarkanajai armijai, aprūpes darbs drīz vien bija jāpārorientē uz Kurzemē palikušajiem latviešiem un latviešu bēgļiem Vācijā.

Pēc Vācijas kapitulācijas latviešu aprūpes darbā pienāca jauns posms. Šilde devās uz Vāciju, kur kļuva par Latvijas Sarkanā Krusta valdes locekli, aizgādības pārvaldes priekšnieku un IRO (*International Refugee Organisation*) tieslietu padomnieku. Pirmajās pēckara aktivitātēs īpaša nozīme bija Šildes organizētajai latviešu izvešanai no Vācijas apgabaliem, kas tika atdoti krieviem, un milzu apmēru dokumentācijas sagatavošana, kas juridiski spētu aizsargāt latviešu bēglus. Neatsveramu palīdzību sniedza arī sieva Aīna, kura strādāja ar bēglu ģimenēm. 40. gadu beigās, kad sākās latviešu izceļošana no Vācijas bēglu nometnēm uz jaunajām mītnes zemēm, Šilde pētīja un informēja par Rietumu valstu sociālās nodrošināšanas likumiem, lai atvieglotu iecelojošo latviešu uzturēšanās apstākļus.

”

Šilde – Latvijas jaunāko laiku vēstures un Padomju Savienības lietu speciālists.

Devums trimdas presē un grāmatniecībā

Lemjot par labu dzīvei Vācijā, Šilde sāka vākt liecības par padomju varas noziegumiem. Viņa uzmanības centrā bija deportētie un apcietinātie latvieši PSRS izsūtījuma vietās. Pateicoties pārrunām ar Vācijas Sarkanā Krusta ģenerālsekretrariātu Bonnā 1954. gadā, Latvijas Sarkanajam Krustam bija dota pieeja izziņu materiāliem, kā arī iespēja pasūtīt jaunas ziņas par ieslodzītajiem latviešu karagūstekņiem un civilajiem. Tas jāva iegūt plašu ziņu materiālu par notikumiem PSRS izsūtījuma vietās un cietumos, kur vācu karagūstekņi un atlaistie civilinternētie sastapušies ar latviešiem. Ar Vācijas Sarkanā Krusta palīdzību sūtīti arī pārtikas sainīši un cits humānais atbalsts ieslodzītajiem baltiešiem. Šilde vairākus gadus nepārtraukti vācis liecības un faktu materiālus, iztāujājis vairākus tūkstošus atlaisto vācu karagūstekņu, kas tikušies ar tālajos Sibīrijas ziemeļos izsūtītajiem latviešiem. Iegūtie materiāli izvērtēti grāmatās *Pa deportēto pēdām* (1956) un *Pasaules revolūcijas vārdā* (1983). Šie darbi izraisīja lielu

Universitas redaktors fil! Ādolfs Šilde sniedzis savu artavu žurnālam 50 gadu garumā. Avots: Lettonia arhīvs

neapmierinātību PSRS, un Šildem pat tika izteikti nāves draudi. Liels un plašs ir Šildes devums trimdas presē un grāmatniecībā, rakstot dažādas publikācijas par notikumiem Latvijā, kurās skarta pārkrievōšana, tautas apspiešana, pretestības kustība, izglītības pakļaušana un izmantošana komunistiskā režīma īstenošanā. Šilde ir autors tādām grāmatām kā *Važu rāvēji* (1960), *Bez tiesībām un brīvības* (1964), *Pretestības kustība Latvijā* (1972), *Pirmā republika* (1982), *Ardievas Rīgai* (1989) u. c. Kaut arī vietām faktoloģiski neprecīzs, viņa viens no lielākajiem devumiem Latvijas vēstures dokumentēšanā ir grāmata *Latvijas vēsture, 1914–1940* (1976). Šilde par šo darbu saņēma Pasaules Brīvo latviešu apvienības (PBLA) Kultūras fonda balvu. Publikācijas sniegūšas Šildem starptautisku zinātnisku autoritāti kā Latvijas jaunāko laiku vēstures un Padomju Savienības lietu speciālistam.

Latviešu autoritāte un milzu darba spējas

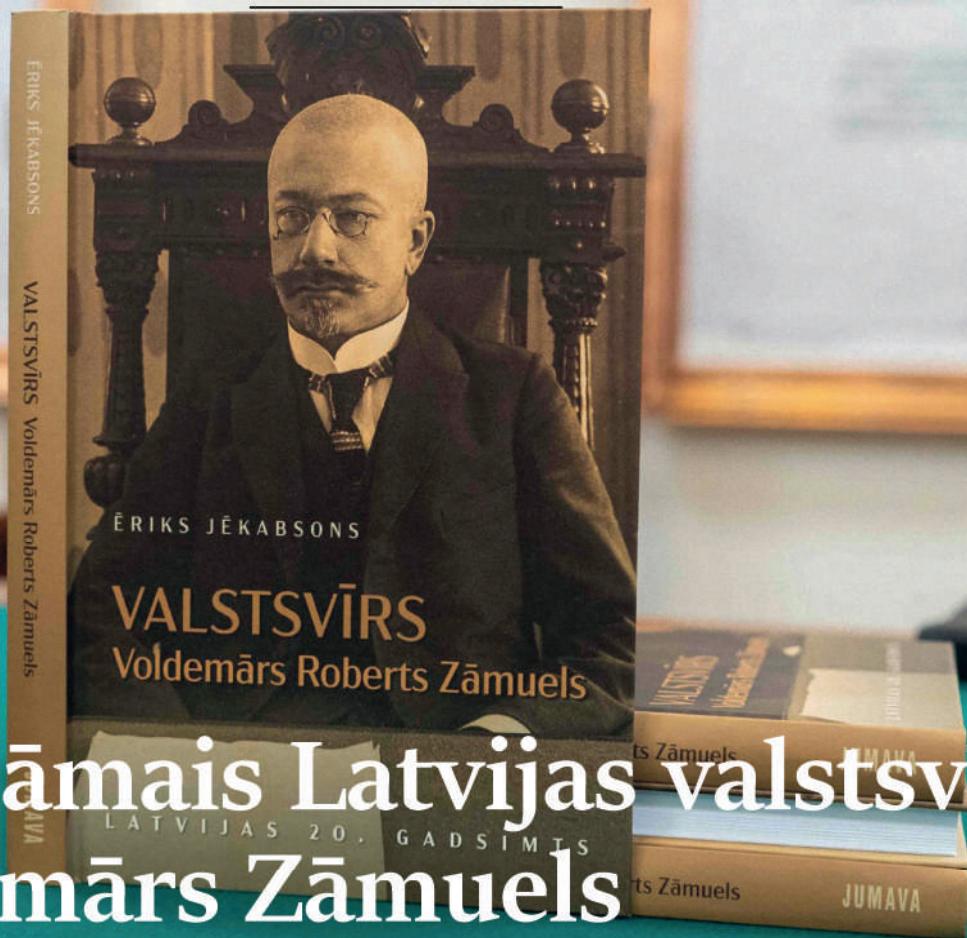
Līdztekus aktīvai grāmatu rakstīšanai un darbam Latvijas Sarkanajā krustā Šilde Vācijā periodiski ieņēma Latvijas Centrālās padomes priekšsēža amatu (1951–1954, 1957–1960, 1974–1978), bijis Appsiente Eiropas tautu asamblejas preses pārstāvis Bonnā (1954–1958), ANO augstā komisāra bēglu jautājumos juriskonsults Bādenē-Virtembergā (1958–1963), Baltiešu federācijas valdes

loceklis (1951–1978), darbojies Latvijas Atjaunošanas komitejas Eiropas centrā un pārstāvējis to PBLA valdē (1972–1977). 1981. gadā Latvijas sūtniecība Vašingtonā iecēla Šildi par oficiālo latviešu pārstāvi Rietumvācijā. Šilde bija liela autoritāte visu latviešu acīs. 1967. gadā vēstulē draugam un korporācijas biedram Jānim Gaigulim viņš rakstīja: "Mani turpina raustīt uz visām pusēm, un es, lai attaisnotu savu neiešanu amatos, mēģinu vismaz "tautas vēlētiem pārstāvjiem" piepalīdzēt. [...] Par nelaimi: a) spēju publikas priekšā runāt latviski un vāciski, b) spēju cilāt spalvu, c) esmu jurists ar drusku jēgas vācu likumdošanā. [...] No manis kaut ko prasa visi. Tā ir mana nelaimē un bojāja." Šildes darba ražīgumu apliecinā vien korespondence – gadiem ilgi mēnesī viņam bija jāizsūta ap 120–150, bet jāatbild uz aptuveni 100 vēstulēm.

Universitas atjaunotājs trimdā

Taču pāri visam īpaša nozīme Šildes dzīvē bija *Fraternitas Lataviensis* Vācijas kopai un žurnālam *U!* 1954. gadā Šilde atjaunoja *U!* darbību, būdams tās redaktors līdz pat 1980. gadam. Latvijas Korporāciju apvienības (L!K!A!) sēdeklīm pārceļoties no Eslingenās uz Nujorku, radās jaunas rosmes un arvien biežāk tika pārrunāta *U!* darbības atjaunošana. 1953. gadā sākās priekšdarbi. L!K!A! savā konventā 1954. gada 1. maijā Nujorkā nolēma *U!* izdot Vācijā un par galveno redaktoru aicināt Šildi. P. Lejiņš, *lettonus*, L!K!A! sen!, 1954. gada ziņojumā Šildem rakstīja: "Esnu pārliecināts, ka atjaunotais "Universitas" jūsu piedzīvojumu bagātā vadībā visai plašai buršu saimei būs ievērojams notikums un nesīs lielu svētību. Gaidīsim atjaunotā "U!" pirmo numuru š. g. septembrī uz Latvijas Universitātes gada svētkiem." Šildes laikā *U!* savos numuros paudis latviešu dzīvesziņu, apliecinājis uzticību nemainīgām kultūras vērtībām saskaņā ar tām atzījām un nacionālās dzīves kursu, ko nosprauda Latvijas neatkarīgā valsts un LU, saglabājot teicamu valodu un stilu. Lai kāds būtu Šildes darba režīms, kvalitatīva satura vārda žurnālam vienmēr tika atlicināts laiks. 1964. gada 1. janvāra vēstule draugam J. Gaigulim: "Ar rītdienu es pāreju pie savu darbu rakstīšanas. Tas nozīmē, ka 5 dienas nedēļā absolūti sēdēšu tikai pie tā un ne ar ko citu nenodarbošos. Sestā diena līdz marta vidum rezervēta "Universitas", bet septītā diena vēstulēm un drusku atpūtai." Šilde aizgāja no *U!* 1980. gada martā, noslēdzot savas redaktora gaitas Toronto korporāciju kopas literārajā vakarā un referējot par korporāciju laikrakstā pavadītājiem 50 gadiem. Būdams viens no tā dibinātājiem un ilggadīgajiem redaktoriem, Šilde pilnībā pārzināja šo izdevumu, kuram viņš bija sniedzis savu artavu 50 gadus.

Šilde aizgāja mūžībā 1990. gada 7. maijā Minsterē, kur arī apglabāts. Savas nāves dienas rītā viņš vēl bija pilsētā kārtot kādu juridisku lietu. Pārnācis mājās, Šilde iegāja savā darbistabā, lai līdz pusdienām vēl nedaudz pastrādātu, bet, kad sieva Aina viņu sauca pie klāta galda, viņš to vairs nedzirdēja... Ar sievu Aīnu izaudzinājuši un izskolojuši četras meitas – Maiju, Vairu, Marutu, Rasmu – un dēlu Gustavu. *U!*

Nezināmais Latvijas valstsvīrs Voldemārs Zāmuels

Foto: Roberts Johansons

Latvijas Universitātes profesors, grāmatas *Valstsvīrs Voldemārs Roberts Zāmuels* autors, fil! Ēriks Jēkabsons, *lettonus*

Apgādā Jumava iznākusi grāmata *Valstsvīrs Voldemārs Roberts Zāmuels* par ievērojamu, taču dēļ ilgstošā okupācijas perioda nepelnīti aizmirstu Latvijas valstsvīru – Ministru prezidentu Voldemāru Zāmuelu (1872–1948), aktīvu korporācijas *Lettonia* biedru, kurš studiju laikā ieņēma atbildīgus amatus. Caur V. Zāmuela darbības politikā prizmu spilgti saskatāms nācijas un valsts sarežģītais liktenis 20. gadsimta pirmajā pusē. *Universitas* lasītājiem piedāvāju ieskatu grāmatā un nelielu fragmentu par V. Zāmuela studiju gaitām Tērbatas Universitātē (TU) un iesaisti *Lettonia*.

Fil! Ēriks Jēkabsons, *lettonus*

Ja uz ielas nejauši sastaptiem cilvēkiem palūgtu nosaukt redzamākos Latvijas valsts dibinātājus, domāju, vairums minētu Kārli Ulmani, Zigfrīdu Annu Meierovicu, Jāni Čaksti. Bet, pajautājot, kas ir Voldemārs Roberts Zāmuels, tikai retais zinātu atbildi. Nenoliedzot Ulmaņa, Meierovica, Čakstes noplēnus, viņiem līdzās būtu jāmin V. Zāmuels – Latviešu pagaidu nacionālās padomes vadītājs, rosigs sabiedriskais darbinieks, politiķis, advokāts, īsts Latvijas patriots ar savu pamatotu viedokli (nereti atšķirīgu no tā laika populārā).

V. Zāmuels bija 20. gadsimta pirmās puses ievērojams

Latvijas politiķis, kura loma un vieta līdz šim nav adekvāti izvērtēta. Iemesls tam meklējams pusgadsimtu ilgajā okupācijas periodā, kad objektīva vēstures izpēte nebija iespējama.

V. Zāmuels, sākot ar Februāra revolūciju Krievijā 1905. gadā, bija viens no redzamākajiem latviešu pilsonisko politisko partiju vadītājiem, aktīvi piedaloties Baltijas guberņas notiekošajās politiskajās norisēs, bet Pirmā pasaules kara laikā – Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejas darbā. 1917.–1918. gadā viņš bija vadošās un neatkarību kā mērķi izvirzošās organizācijas

**Fil! Voldemārs Roberts Zāmuels,
lettonus, 1891 I.**
Avots: *Album Lettonorum*

Latvijas delegācija Baltijas valstu konferencē Bulduros 1920. gadā. No kreisās: pulkvežleitnants Kārlis Ramats, ģenerālis Pēteris Radziņš, ārlietū ministrs Zigfrīds Anna Meierovics, Ministru prezidents Kārlis Ulmanis, Rainis, izglītības ministrs Kārlis Kasparsons, Latvijas Senāta virsprokurors Voldemārs Zāmuels, ģenerālsekreitārs Hermanis Albats.
Foto: Mārtiņš Lapiņš. Avots: Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs

Latviešu pagaidu nacionālās padomes priekšsēdētājs. Latvijas Republikas izveidošanas laikā, 1918. gada beigās, viņš pārstāvēja zināmu opozīciju Latvijas Tautas padomei, uzskatot, ka jaunajai valstij jāveidojas uz plašākas pārstāvniecības pamatiem, taču aktīvi iesaistījās Latvijas Republikas tieslietu sistēmas izveidošanā.

1919. gada pirmo pusi pavadija piespiedu emigrācijā Anglijā, atgriezoties Latvijā vasarā un no tā laika vairākus

gadus faktiski atrodoties iekšpolitisko un ārpolitisko norišu epicentrā. Bija Senāta un Kara tiesas loceklis, valsts pārstāvis Baltijas valstu konferencēs, delegācijas vadītājs ar savu īpatnēju nostāju robežstrīdos ar Igauniju un Lietuvu. Tāpat bija Satversmes sapulces un Saeimas deputāts, komisiju vadītājs, zemkopības ministrs un viens no galvenajiem agrārreformas realizētājiem. 1923. un 1924. gadā bija Ministru prezidents, visbeidzot, opozicionārs autoritārajam režīmam, kas turpinājās arī okupāciju laikā. Pēc Otrā pasaules kara devās trimdā uz Vāciju.

**Zāmuelu ģimene. Voldemārs Zāmuels ar sievu Mariju
un bērniem Valdemāru un Noru, 1903. gads.**
Avots: Augstākās tiesas muzeja krājums

”

**V. Zāmuela politikas
uztveršana par sava
veida mākslu dažiem
lika uzskatīt viņu par
“kašķīgu”.**

V. Zāmuels viennozīmīgi bija viens no vadošajiem Latvijas Republikas valstsvīriem, kura darbības analīze pieminētajos procesos ļauj ne vien izprast šo ievērojamo personību, bet arī būtiski papildināt Latvijas un kaimiņvalstu attiecīgā laikaposma vēstures kopainu.

Ministru prezidents V. Zāmuels (1923., 1924.).

Avots: Ministru kabinets

Turklāt caur V. Zāmuela darbības prizmu saistībā ar viņa darbības raksturu spilgti saskatāms nācijas un valsts sarežģītais liktenis 20. gadsimta pirmajā pusē. Situācijā, kad neviens no minētajiem vēsturiskajiem procesiem un norisēm līdz šim nav pilnībā izpētīts, V. Zāmuela darbības pētniecība iegūst īpašu nozīmi.

Iespējams, tieši V. Zāmuela caurmēra politiķim neparastā īpašība jeb politikas uztveršana par sava veida mākslu dažiem lika uzskatīt viņu par "kašķigu", jo viņš bieži rīkojās nevis ar vēsu aprēķinu, bet ar pārliecību un emocijām. Iespējams, ka tieši tas viņam liedza attīstīt tālāku politisko karjeru 20.-30. gadu demokrātiskajā Latvijas Republikā, kur demokrātijas pieredzes trūkuma un citu apstākļu dēļ dažkārt spilgti izpaudās arī demokrātiskās iekārtas nepilnības – korupcija, partiju savstarpējās un iekšējās nesaskaņas un to risināšanas metodes. Tomēr V. Zāmuels paliek Latvijas vēsturē kā valstsvīrs, kurš patiesi uzskatāms ne vien par līdz nesenam laikam daļēji nepelnīti aizmirstu, bet arī ievērojamu, nešaubīgi virs vidusmēra esošu personību.

Zāmuels Tērbatā un Lettonia

Izlēmis veidot karjeru tolaik sabiedrībā ļoti prestižajā jurista profesijā, no 1891. gada janvāra V. Zāmuels studēja tiesletas TU Juridiskajā fakultātē, un 1895. gada

maijā viņš ieguva *cand. iur.* grādu. Šajā laikā TU jau vairākus gadus desmitus bija kļuvusi ne vien par vienu no latviešu galvenajiem izglītības un nacionālās inteliģences veidošanas centriem, bet arī par vienu no latviešu nacionālās atmodas viduspunktiem, ar kuru saistījās Krišjāņa Valdemāra, Jura Alunāna, Kronvaldu Ata, Krišjāņa Barona, Eduarda Veidenbauma un daudzu citu ievērojamu personību vārdi. Tieši viņi bija aizsākuši un attīstījuši aktīvo atmodas jeb jaunlatviešu kustību. TU kopumā 1804.-1918. gadā bija studējuši vismaz 1334 latviešu izcelsmes studenti (vairākums – sākot ar 19. gadsimta pēdējo trešdaļu), turklāt populārākā bija ārsta profesija (478 cilvēki), tad teologi (219), farmaceiti (215), juristi (187); tālāk sekoja matemātikai (54), filologi (40), tautsaimnieki un vēsturnieki (pa 25), agronomi (24), dabaszinātnieki (23) u. c.¹

Vēsturiskajā TU valdošais gars tradicionāli ievērojami atšķirībs no citām Krievijas augstskolām, šeit tas bija izteikti rietumnieciskāks, neraugoties uz Krievijas valdības centieniem to izskaust. Viena no izteiktākajām izpausmēm bija arī studentu korporācijas jeb mūžorganizācijas, kas sekoja Vācijas augstākajos izglītības iegūšanas centros

”

**Tērbatas Universitātē
darbojās vairākas
vācbaltiešu, latviešu,
poļu, igauņu un arī
krievu korporācijas.**

**Ministru prezidents Voldemārs Zāmuels (centrā)
pienem 6. Rīgas kājinieku pulka parādi. Rīga, 1924. gads.**
Avots: Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs

¹ Sīkāk sk.: Stradiņš, J. Tērbatas universitātē Latvijas zinātnes un kultūras kontekstā. Latvijas Vēstnesis. 2003.18.02.
Peejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/71572>.

Selonijas nama iesvētīšanas svinību dalīnieki spēlē kārtis. No kreisās: fil! Voldemārs Zāmuels. Rīga, 1924. gads.
Avots: Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs

iedibinātajām studentu sadzīves un dzīves vērtību tradīcijām. TU darbojās vairākas vācbaltiešu, latviešu, polu, igauņu un arī krievu korporācijas.

Latviešu rakstniecības vakaru tradīcija

1870. gadā Atis Kronvalds TU aizsāka t. s. Latviešu rakstniecības vakaru tradīciju, kas 1882. gadā pārtapa par pirmo latviešu studentu korporāciju *Lettonia*, turklāt literāro pulciņu grupas simbolā bija sarkanbaltsarkanās krāsas. Turpmākajos gados tieši korporācija *Lettonia* kļuva par pirmo no daudzajām organizācijām, kam bija ievērojama nozīme Zāmuela dzīvē visa mūža garumā. V. Zāmuels iestājās korporācijā uzreiz pēc studiju sākšanas – 1891. gada pirmajā semestrī.

Šajā laikā *Lettonia* ieņēma noteiktu vietu arī visā Latvijas sabiedrībā kopumā, īpaši TU un studentu jeb topošās

nacionālās intelīgences aprindās. Kopš izveidošanas brīža tā universitātē veidoja noteiktu pretspēku dominējošajām vācbaltiešu korporācijām, vispārējo latviešu un vāciešu sarežģito attiecību kontekstā dažkārt saskatāmi demonstrējot nostāju, piemēram, 1883. gada pavasarī korporāciju gājienā, vācu studentiem atkārtoti mēģinot dziedāt patriotisku vācu dziesmu, korporācijas *Lettonia* studenti pret to atklāti protestēja. Katrā ziņā V. Zāmuela studiju laikā korporācija bija ļoti populāra, un 1892. gada maijā tās komeršā piedalījās 105 biedri (31 filistrs, 66 aktīvie pilntiesīgie biedri un astoņi kandidāti).

Aizliegums publiski lietot studentu korporāciju krāsas

Ciešo saikni ar dzimteni apliecināja arī Rīgas Latviešu biedrības jau kopš 1888. gada regulāri *Lettonia* studentu stipendijām piešķirtie līdzekļi (1891.–1895. gadā tie bija 200–250 rubļi), turklāt 1890.–1893. gadā līdzekļus tam paredzēja arī Jelgavas Latviešu biedrība (60–100 rubļi gadā), kā arī citas organizācijas un privātpersonas. Tērbatā korporācijai līdz 1897. gadam bija īrētas telpas Dzirnavu ielā 27, līdz tika atklāts sava nams Filozofu ielā 11. Turklāt tieši V. Zāmuela studiju laikā Krievijas varas iestādes pastiprināti realizēja rusifikācijas pasākumus ar mērķi panākt TU iekšējās kārtības pārkrievošanu, cita starpā tika aizliegts publiski lietot studentu korporāciju krāsas un ģerbonus; apmeklējot augstākās universitātes amatpersonas, bija jānēsā oficiāli apstiprinātā Krievijas augstskolu studenta uniforma u. c. (minētie ierobežojumi tika atcelti tikai 1904. gada rudenī).² TU 1893. gadā kopā ar pilsētu pārdēvēja par Jurjevas Universitāti, daudzi vācbaltiešu izcelsmes pasniedzēji tika nomainīti ar krievu profesoriem, taču minētais notika ļoti pakāpeniski, un augstskolas starptautiskais prestižs un mācību kvalitāte tomēr saglabājās samērā augstā līmenī.³

“

V. Zāmuels iestājās korporācijā uzreiz pēc studiju sākšanas – 1891. gada pirmajā semestrī.

Plaši pazīstami korporācijas līdzgaitnieki

Interesanti, ka V. Zāmuels korporācijā iestājās kopā un darbojās vienlaicīgi kandidāta (t. s. *fukša*) statusā ar teoloģijas studentiem: vēlāk pazīstamo konservatīvo mācītāju un provācisko politisko darbinieku Andrievu Niedru, mācītāju un publicistu Kārli Beldavu, kurš pirms 1934. gada K. Ulmaņa autoritārā apvērsuma bija pēdējās demokrātiski ievēlētās Latvijas Republikas valdības izglītības ministrs, pirmo Padomju Krievijas luterānu arhibīskapu Jāni Grīnbergu (miris 1923. gadā Petrogradā) u. c. Nedaudz vecāki (iestājušies iepriekšējā semestrī) bija jurists, vēlākais tā paša A. Niedras provāciskās valdības ministrs 1919. gadā Frīdrīhs Alberts, pazīstamais teologs, publicists un skolotājs Kārlis Freidenfelds un daudzi citi vēl starpkaru Latvijas sabiedrībā plaši pazīstami teologi, ārsti, valodnieki, farmaceiti un juristi. Viņiem bija iespēja labi iepazīt citam citu.

Savukārt kreisi orientētie latviešu studenti TU apvienojās literārā un zinātniskā pulciņā (izveidots 1888. gadā), kas uzskatāms par Jaunās strāvas kustības aizsākumu. Tajā darbojās tādas vēsturē ievērojamas personības kā Kārlis Kasparsons, Eduards Veidenbaums, Aleksandrs Dauge, Jānis Jansons-Brauns u. c. Cita starpā pulciņa biedri izdeva žurnālu *Pūrs* (1891–1897). Katrā ziņā abu latviešu studentu grupu pārstāvji viens otru labi pazina, kaut arī viņus šķēra šajā laikā jau visai latviešu sabiedrībai kopumā raksturīgas ideoloģiskas pretrunas.

Latvijas Šaha biedrība. Centrā no kreisās: fil! Voldemārs Zāmuels. Rīga, 1923. gads.
Avots: Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs

2 Album Lettonorum. Riga: Lettonia, 1932, 17., 18. lpp.

3 Par Tērbatas Universitāti un korporāciju *Lettonia* 1891.–1895. gadā sk. arī teologa un pedagoga Ludviga Bērziņa atmiņas: Bērziņš, L. Mūža rits un darba diena. Atmiņu grāmata. Mineapole, 1954, 51.–83. lpp.

4 Kirhensteins A. Domas par tagadējo un agrāko latvju studentiju. Studenta Dzīve. 1929.28.11.

5 No iekšzemes. Baltijas Vēstnesis. 1896.19.03.

”

**Lettonia kļuva par
pirmo no daudzajām
organizācijām, kam
bija ievērojama nozīme
Zāmuela dzīvē visa mūža
garumā.**

Pārmet aizraušanos ar izklaidēm

Korporāciju pārstāvjiem tika pārmesta pārliecīga aizraušanās ar izklaidēm un mācību pamešana novārtā, kas, protams, bija pārspīlēti. Pat V. Zāmuela vienaudzis Augsts Kirhensteins, kurš studēja TU Veterinārajā institūtā un pārstāvēja kreisi noskaņotos studentus, vēlāk, 20. gados, pieminot negatīvās studēšanas putas un saistībā ar tām izceļot pozitīvās, rakstīja: “*Tērbatā mēs novērojām: ārišķības, dzeršanu, laika nosišanu, veselības bojāšanu utt. arī latviešu studentu aprindās, pat tad bija tādi, kas studēja 10 un vairāk gadus, bet tādu skaits bija niecīgs. Lielākā daļa strādāja nopietni, studēja vārda īstā nozīmē. To liecina jau tas, ka agrāk Tērbatas latviešu students, beidzis universitāti, atstāja Tērbatu, nēmot līdzi grāmatu vai veselu bibliotēku. Bez speciālām zināšanām tas centās iegūt arī vispārīgas zināšanas. [...]”⁴ Un pēdējais neapšaubāmi attiecās arī uz V. Zāmuelu, kurš studijas beidza maksimāli īsā laikā, turklāt – neraugoties uz *Lettonia* studiju laikā ieņemtajiem amatiem (II šaržētais jeb organizācijas vadītāja vietnieks, literāro vakaru vadītājs u. c.), kuru apzinīga izpildīšana prasīja samērā daudz brīvā laika.*

Zvērināta advokāta karjera

Studiju pēdējā posmā un pēc tām neilgu laiku V. Zāmuels praktizējies amatā pie pazīstamā latviešu konservatīvā sabiedriskā darbinieka zvērinātā advokāta Frīdriha Veinberga Rīgā, kā arī nepieciešamības gadījumā pildīja sava brāļa Otto Zāmuela advokāta prakses pienākumus Valmierā, bet no 1895. gada novembra bija zvērināta advokāta Jāņa Klaviņa palīgs Rīgā. 1896. gada martā Rīgas-Valmieras miertiesnešu sapulces priekssēdētājs oficiāli izziņoja, ka Voldemāram Zāmuoram atļauts “svešas lietas aizstāvēt pie miertiesu iestādēm Rīgas-Valmieras aprīņķī”.⁵ Tādējādi sākās viņa zvērināta advokāta karjera, ar ko cieši saistījās viss V. Zāmuela mūžs. **U!**

Sēļu iespāidi par 2022. gada B!T!K! Heidelbergā

Kr! Kristofers Pētersons, selonus
Foto no Selonijas arhīva

Šī gada B!T!K! norisinājās Vācijā, Heidelbergā – gandrīz 2000 kilometrus no Rīgas. Pie Selonijas C!Q! brālīgi sadalījāmies pa mašīnām, izveidojām dziesmu sarakstu un uzsākām 17 stundu braucienu. Es biju viens no trīs šoferiem, tāpēc ne turpceļā, ne atpakaļceļā uzdzīvot īsti neizdevās, kā arī uztraucos, vai auto tehniski izturēs jautro braucienu.

Manas bažas bija liekas. Heidelbergā ieradāmies agri no rīta komerša norises dienā. Gaidot komeršu, mazliet iepazinām pilsētu un devāmies pārgājienā uz klosteru drupām kalnos, pa ceļam nodziedot pāris kantu. Pēcāk satērpāmies uzvalkos, regālijās un devāmies uz Heidelbergas pili. Garāmgājēji mums pievērsa lielu uzmanību, kas deva ieskatu vidusmēra vācieša attieksmē pret studentu korporācijām, un tā visumā bija ļoti pozitīva.

Komerša telpas bija iespāidīgas. Kad visi sasēdās pie galdiem, sākās svinīgā daļa. Organizatori bija atvēlējuši vienu no *Gaudemus Igitur* pantiem katrā no klātesošo konventu dzimtajām valodām. Tas gan, jāatzīst, manāmi sarežģīja dziedāšanu. Neoficiālajā daļā iepazinos ar vācu

filistriem un centos izmantot vācu valodas prasmes, cik vien labi spēju. Vakara gaitā mums pievienojās arī studenšu korporāciju pārstāvēs, kas bija *kaut kas neredzēts*. Pēc neoficiālās daļas tikām aicināti doties ciemos pie *Corps Suevia*. Ierodoties iespaidīgajā namā, mūs sagaidīja diskotēka un daudz alus. Vēlāk stātos dabūju dzirdēt, kā seļi ar sueviešiem bija devušies alus spēlēs.

Nākamajā dienā pēc neveiksmīgas aizgulēšanās atkal gājām ciemos pie *suveniešiem*, bet vakarā uz balli, kas notika pils hotelī. Hotelis atradās augstāk par Heidelbergas pili, tapēc saulrietā no terases pavērās brīnišķīgs skats uz pašu Heidelbergu un tās apkārtni. Pirms balles iepazinos ar fukšiem no *Lettonia* un dāmām no studenšu korporācijas *Dzintra*, un mēs apsēdāmies pie viena galda. Nedaudz apbēdināja fakts, ka dejām bija atvēlētas nieka trīs stundas diskžokeja vadībā, kas sarūgtināja ne vienu vien vakara viesi. Pēc balles nolēmām doties pastaigā pa Heidelbergu un pasēdēt pie Nekāras. Nākamajā dienā bija iespēja doties kruīzā pa Nekāru. Kopumā esmu ļoti priecīgs, ka nolēmu doties uz B!T!K! un iepazinu buršu dzīvi un tradīcijas Vācijā. **U!**

Kur Eiropas balle?

Fil! Arkādijs Jakuševs, *selonus*

Pēc divu gadu pārtraukuma ilgi gaidītais B!T!K! notika skaistajā Heidelbergā. Pasākuma organizatori bija mainījuši ierasto kārtību un balli rīkoja dienu pēc komerša - sestdienā. Vakars bija vasarīgi silts, valdīja patīkams un daudzsološs satraukums. Balle notika fantastiskā vietā - augstā, mežainā kalnā, ar pilsētu un Nekāras upi pakājē, restorānā Molkenkur. Vakara krēslā pilsēta izgaismojās pavism citāda, sapņaina, nesteidzīga. *Welcome drinks* un nesteidzīgas sarunas - vakars solijās būt ļoti jauks.

Sākumā viesi tika aicināti pie klātiem vakariņu galdiem. Nodomājām, ka tas ir organizatoru pārsteigums un polonēze būs mazliet vēlāk blakuszālē. Zāle, kurā tika pasniegtas vakariņas, bija salīdzinoši maza, bet sarunu troksnis - iespaidīgs. Uzklausīt sarunu partneri - teju neiespējami. Kādā brīdī vakara vadītājs izziņoja pasākuma programmu: ballei atvēlētais laiks ir līdz plkst. 1.30 pēc pusnakti. Ap plkst. 23.00 daļa vakariņotāju tika palūgti

Fil! Arkādijs Jakuševs, *selonus*, ar sievu Santu Rubezi-Jakuševu B!T!K! ballē.

pārsēsties, jo puse no zālē esošajiem galdiem un krēsliem bija jānovāc, lai atbrīvotu vietu dejām. Zālē, kur dāmām bija jāgriež kuplās kleitas dzīvās mūzikas ritmos, deju soliem atvēlēta tikai puse no telpas (pārsteigums un sašutums)! Zāles stūrī mazā kaktiņā bija iespiests dīdžejs, dejas sākās ar Vīnes valsi, un turpinājumā bija diskotēka. Balles izskanu nesagaidījām.

Kopumā palika *mieles* par to, ka gaidītās balles vietā bija pasākums dārgā restorānā ar dīdžeju. Ja finanšu trūkums bija traucēklis dzīvajai mūzikai, tad nevajadzēja izsludināt Eiropas balli. Cerēsim, ka nākamgad Rīgā rīkotajā B!T!K! ballē būs krietni pozitīvākas emocijas. **U!**

Studenšu korporāciju vakars pulcina korporantes no trim valstīm

Taut! Agnese Zīmele, *spīdola*

Atšķirībā no citiem gadiem 2022. gada B!T!K! studenti un studentes ieskandināja atsevišķi. Tieši Dāmu vakars bija pirmais pasākums, kurā atkal satikt sen neredzētos un no jauna stiprināt draudzības saites. Pasākumu, kā ierasts, organizēja igauņu studenšu korporācijas *Indla* pārstāves, un tas notika Heidelbergā.

Pēc ekskursijas pa studentu karceri vietējā gida pavadībā neierasti siltais maija vakars turpinājās ar tradīciju kādas akadēmiskās vienības mājā. To Heidelbergā, kā jau studentu pilsētā, ir papilnam, un izvēlētā vieta radīja īpašu vakara gaisotni. Atmiņas par pēdējo divu gadu laikā pārdzīvoto mijās ar cerībām par gaišāku nākotni un vēl ciešākām attiecībām tautu un studenšu korporāciju starpā.

Tomēr Dāmu vakars pa īstam iedzirkstījās pēdējā oficiālajā pieturvietā - vienā no senākajiem buršu lokākiem *Schnookeloch*. Tur, baudot tradicionālās virtuves ēdienu, varēja ieslīgt neformālākās sarunās klaviermūzikas pavadījumā un novērtēt mūsu dažādību, izdziedot kantus ne tikai latviešu, igauņu un poļu valodā, bet arī vācu un, protams, latīnu.

Heidelbergas B!T!K! bija īpašs ne tikai ar savu neierasto kārtību, bet arī ar to, ka pirmo reizi Dāmu vakarā satikās trīs valstu studenšu korporāciju pārstāves, jo latvietēm un igaunietēm pievienojās 2019. gadā dibinātās poļu studenšu korporācijas *Plateria Varsoviensis* pārstāves. **U!**

Studenšu korporāciju pārstāves 2022. gada B!T!K! Dāmu vakarā. Foto no 57. Baltic Nations Kommers mājaslapas galerijas (<https://bnk2020.eu/>)

P!K!V!K! *Gaudeamus* svētkos Viļnā

Fil! Ilvars Cerīņš, *frater metropolitanus*
Foto: P!K!V!K! arhīva

Nedēļu pirms vasaras saulgriežiem, no 17. līdz 19. jūnijam, Kalna parka estrādē Viļnā Lietuvā notika XIX Baltijas valstu studentu dziesmu un deju svētki *Gaudeamus*. Tajos piedalījās Baltijas valstu augstāko izglītības iestāžu koru, orķestru un deju kolektīvi, izdziedot un izdejojot gan nacionālo, gan kopīgo repertuāru un ar mākslas starpniecību parādot, ka viņi ir nākotnes veidotāji – *paaudze 3000*. Svētkos no Igaunijas piedalījās 25, no Latvijas – 31, bet no Lietuvas – 40 kolektīvi. Latviju svētkos pārstāvēja 13 augstskolu delegācijas, un Latvijas Universitātes (LU) pārstāvniecība bija skaitliski vislielākā – 300 dalībnieki jeb vairāk nekā trešdaļa no visu Latvijas dalībnieku skaita. LU pārstāvēja septiņi kori, divi deju kolektīvi, pūtēju orķestrīs un klarnešu ansamblis.

Pirmie Baltijas valstu (toreiz vēl padomju republiku) studentu dziesmu svētki notika Tartu 1956. gadā, bet nosaukumu *Gaudeamus* tie iemantoja 1967. gadā. 66 gadu laikā Baltijas valstu studenti godā turējuši dziesmu un deju, apzinājuši savas valsts muzikālās un horeogrāfiskās bagātības, kā arī iepazinuši tās kaimiņvalstis. Tie ir svētki, kas kopā saved studentus no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas. Katras valsts pārstāvji piedāvā īpaši šim pasākumam gatavotu programmu. Svētki ik pēc četriem gadiem norisinās kādā no Baltijas valstu pilsētām. Ne vienmēr tie tiek organizēti galvaspilsētā; Latvijā tie notikuši arī Daugavpilī, Igaunijā lielākoties studentu galvaspilsētā Tartu. *Gaudeamus* ir studentu svētki – tā ir dziesmu svētku tradīcijas romantiskakā daļa.

Baltijas valstu studentu dziesmu un deju svētki ir **viena no unikālā Baltijas valstu nemateriālā kultūras mantojuma** un vēl joprojām dzīvās kultūras tradīcijas nozīmīgām sastāvdaļām. 2003. gadā tā iekļauta UNESCO Cilvēces mutvārdū un nemateriālā kultūras mantojuma meistardarbu skaitā.

Iepriekšējie studentu dziesmu un deju svētki dalībniekus pulcēja 2018. gadā Tartu, bet Latvijā – pirms astoņiem gadiem, 2014. gadā, Daugavpilī. Pēc *Gaudeamus* 2018. gadā nākamie svētki 2021. gadā bija plānoti Viļnā, bet pandēmijas dēļ tie tika pārcelti par gadu.

Gatavošanās *Gaudeamus* bija ļoti sarežģīta; lai gan svētki tika pārcelti par veselu gadu un dziedātājiem bija ierobežojumi darboties, tomēr mēs, Prezidiju konventa vīru koris (P!K!V!K!), kopā ar vēl 3000 dalībniekiem to paveicām. Daži no mums mēģinājumos estrādē, lielkoncertā un svētku gājienā bija pirmo reizi. Un tā ***Gaudeamus* trīs dienas lika skanēt visai Viļnai, pieskandinot to ar latviešu, igauņu un lietuviešu dziesmām, dejām un tradīcijām.**

Ar izglītības ministri Anitu Muižneci pirms gājiena.

Šajos svētkos kopā ar mums piedalījās arī skaistās dāmas no Studenšu prezidiju konventa kora (S!P!K!). Savukārt šoreiz pietrūka studentu korporāciju deju kopas *Marmale*.

P!K!V!K! kolektīvs nepilnā sastāvā, bet vairāki koristi kopā ar otrajām pusēm un bērniem un, protams, kopā ar kora vadītāju fil! Loriju Cinkusu, *daugaviete*, devāmies uz Viļņu. Latvijas kolektīvi repertuāru jau bija izmēģinājuši Latvijā, starptautiskajā izstāžu centrā *Kīpsala*, un bijām droši par savu varēšanu, skanējumu un raito dejas soli.

Oficiālā *Gaudeamus* atklāšana notika plkst. 21.00 Viļņas rātsnamā, kur piedalījās dalībvalstu izglītības ministri, delegāciju koordinatori, augstskolu rektori un kolektīvu mākslinieciskie vadītāji. Savukārt kora kolektīvs devās apskatīt Viļņas vecpilsētu, jo līdz pusnaktij notika kultūras nakts ar vairāk nekā 100 pasākumiem.

Viļnā *Gaudeamus* svētku mēģinājums norisinājās Neris upes krastā Kalna parkā. Latvijas delegācijas pirmais mēģinājums sākās sestdienas rītā plkst. 8.30. Sestdien mēģinājumi estradē notika visu dienu, kas bija ļoti saulaina un karsta, ap 30 grādiem, un vakarā varēja redzēt, ka dažs bija par daudz noķeris saules starus, kā arī stāvēšana saulē bija prasījusi krietnu izturību.

Pēc labi padarīta darba mēģinājumā, hostēlī veldzējoties ūdenī, devāmies skatīt un klausīties *Gaudeamus* piedāvāto kultūras programmu. Lai ātrāk nokļūtu Viļņas vecpilsētas rātslaukumā, izlēmām izmantot taksometra pakalpojumus un pasūtījām XL taksi. Taksometrs mūs tiešām pārsteidza ar ļoti lielu zilbaltu zaķi priekšējā krēslā un tā kolorīto vadītāju, kurš, kā stāstīja, esot dzimis Bauskā. Tas bija disko taksis ar disko bumbu salona viducī, disko gaismām visā salonā, lielu muzikālo displeju priekšā un sabvūferiem malās. Ar vēju matos un labākās roka klasikas pavadījumā jautrā braucienā ātri nokļuvām galapunktā.

Vēlējāmies noklausīties divus lieliskus koncertus. Pirmais – Baltijas valstu atsevišķu koru garīgās mūzikas koncerts Sv. Jāņa baznīcā, kurā katrais valsts izvēlēts kolektīvs uzstājās ar savas tautas komponistu skaņdarbiem; Latviju pārstāvēja Rīgas Stradiņa universitātes jauktais koris *Rīga*. Izrādījās, ka bijām ieradušies par vēlu, jo baznīcā bija tik ļoti, ļoti daudz klausītāju, ka tajā nevarēja pat ieklūt. Otrais – koncerts uz Viļņas rātsnama trepēm, ko sniedza triju Baltijas valstu pūtēju orķestri. Priekšnesums bija lielisks, dažādiem izpildījumiem piepildīts. Pēc koncerta noklausīšanās devāmies uz Viļņas izstāžu centru *Litexpo*, kurā svētku laikā dzīvoja Latvijas un Igaunijas pašdarbības kolektīvi; šeit notika vakara balle.

Kad ieradāmies, balle jau ritēja pilnā sparā. Vakara labākais bija Igaunijas pūtēju orķestrīs *Popsid*, kas uzstājās zaļos laukstrādnieku kombinezonos. Tēlaini sakot, pūtēji *norāva* izstāžu hallei jumtu ar savu lielisko koncertballi un skanējumu. Varēja just, ka svētku dalībnieki pēc ilgstošās pandēmijas ierobežojumiem un aizliegumiem bija noilgojušies varenī izdejoties. Kā igauņi paši uz atvadām uzsvēra – paldies lieliskajai studentu publikai, un Latvijā atkārtosim!

Un bija tā, kā Lietuvas organizatori savā mājaslapā rakstīja (tulkojums no lietuviešu valodas):

*Dzimis trešajā tūkstošgadē,
Dzimis dziedāt un dejot.
Dzimis, lai svinētu,
Lai paņemtu rokās lāpu,
Lai dzīvotu pēc tradīcijām.
3 tautas, 3 valodas, 3 dienas, 3 tūkstoši iemeslu
būt nomodā visu nakti!*

Svētdiena sākās ar ģenerālmēģinājumu Kalna parkā

estrādē. Laika apstākļi mūs lutināja, ļaujot iepriekš sagatavotos lietusmētelus un lietussargus noglabāt dzili somās. *Gaudeamus ir īpašas attiecības* ar laika apstākļiem, jo ne reizi vien svētkos bijis Joti lietains, nereti pat liekot atcelt iecerētos pasākumus. Saulainais laiks Vīļnā deva papildu enerģiju, un noslēguma koncerts svētdienas vakarā aizrāva gan dalībniekus, gan skatītājus.

Mēs braši izturējām karsto ģenerālmēģinājumu un pulcējamies uz *Gaudeamus* svētku gājienu. LU studentiem tika uzticēts gods valsts delegācijas priekšgalā nest Latvijas karogu. Gājiens vījas no Vīļnas rātslaukuma, garām daudzajām baznīcām, cauri visai vecpilsētai, līdz Kalna parka estrādei.

P!K!V!K! Latvijas valsts karogu nesa fil! Jānis Zālītis, *selonus*, kuram šie jau bija sestie svētki, tāpat kā fil! Mārtiņam Eglītim, *frater academicus*, un fil! Ģirtam Avotam, *talavus*. Savukārt P!K!V!K! karogs nav tas vieglākais, un to pārmaiņus nesa gandrīz visi koristi. Mūsu basam fil! Didzim Ērglim, *lettonus*, bija tas gods gājiennā nest LU sieviešu kora *Minjona* karogu. Pēc svētku gājiena visi dalībnieki pulcējās Kalna parka estrādē uz noslēguma koncertu, kas bija bez maksas, un skatītāju sēdvietas bija pilnas.

Gaudeamus koncertā katra valsts rādīja savu programmu. Latvijas programmu *Būt jaunam dziesmā un dejā veidoja* režisori Mārtiņš Kagainis un Juris Jonelis, mākslinieciskais vadītājs un virsdiriģents, LU jauktā kora *Aura* diriģents Edgars Vitols, tautas deju virs vadītāja, LLU TDA *Kalve* mākslinieciskā vadītāja Gunta Skuja un pūtēju orķestru virsdiriģents, RTU pūtēju orķestra *SPO* vadītājs Māris Martinsons. Latvijas programmu kuplināja jauno mūziku instrumentālā grupa no Jelgavas Ulda Timmas vadībā. Kopā ar studentiem svētkos piedalījās arī Latvijas izglītības un zinātnes ministre Anita Muižniece un Latvijas augstskolu rektori.

Pasākumu translēja tiešraidē Lietuvas nacionālajā televīzijā – bija jāstāv stalti un braši, jo pārstāvējām savu

koru, universitāti, savas korporācijas krāsas un Latviju. Koncerts iesākās ar Baltijas valstu nacionālajām himnām koru izpildījumā. Tālāk tika pieminēta Ukraina un tās iedzīvotāji, kopkoris atskanoja populāro ukraiņu dziesmu *Oi, u luzy černova kalina*, kā arī ar klusuma brīdi pieminēja Krievijas izraisītajā karā Ukrainā bojāgājušos. Bija Joti vienota gaisotne, kas pēc divu gadu piespedu pauzes bija Joti emocionāli piepildīta. Koncerts izvērtās garāks un emocionālāks, nekā tas bija plānots. LU dejošāji no TDA *Dancis* kopā ar izglītības un zinātnes ministri Anitu Muižnieci saņēma *Gaudeamus* karogu, lai nākamie svētki 2026. gadā varētu norītēt Latvijā, Rīgā.

Svētku gājiens un noslēguma koncerts izdevās neaizmirstams. Ceļu uz mājām pavadījām dziesmās un lustīgā kopābūšanā; pa ceļam Bauskas rātslaukumā jau krietni nakts vidū uzrāvām īsus kantus, lai sveicinātu autobusos uz mājām garāmbraucošos *Gaudeamus* svētku dalībniekus.

Saulē apdegusi, noguruši, bet laimīgi – šādas bija mūsu lieliskās trīs dienas *Gaudeamus* svētkos Vīļnā! Paldies mūsu kora mākslinieciskajai vadītāja fil! Lorijai Cinkusai, *daugaviete*, kura rūpējās, lai nots un tembri tiktū ieturēti augstākajā kvalitātē.

Klāt rudens, un jaunajā studiju gadā atkal būs mēģinājumi, uzstāšanās un kopābūšana. Būs jaunas dziesmas, piedalīšanās jaunos koncertos, lai arī nākamajos Baltijas valstu studentu *Gaudemus* svētkos varētu dziedāt vareni un braši. Esam pateicīgi LU administrācijai par atbalstu un kopābūšanas prieku vienotā Baltijas valstu studentu saimē.

Ja tevi tas ieinteresēja un gribi jekad noklūt *Gaudeamus* svētkos, izbaudīt studentisko atmosfēru un būt daļa no šī skaistā pasākuma, nāc uz P!K!V!K! kori, un arī tu būsi svētku dalībnieks. Savukārt XXVII Vispārējie latviešu dziesmu un XVII Deju svētki būs jau nākamgad – no 30. jūnija līdz 9. jūlijam Rīgā. [\[1\]](#)

S!P!K! koris XIX Baltijas studentu dziesmu un deju svētku *Gaudeamus* gājienā.

Mēs esam trīstūkstošā paaudze S!P!K! koris *Gaudeamus* svētkos Viļnā

Com! Anna Pētersone, *gundega*
Foto no S!P!K! kora arhīva

XIX Baltijas valstu studentu dziesmu un deju svētki *Gaudeamus* norisinājās Viļnā no 17. līdz 19. jūnijam, kopā sanākot dažādu universitāšu koriem un deju kolektīviem no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas, lai uzburtu skaistu muzikālu piedzīvojumu visiem svētku dalībniekiem.

Pirms četriem gadiem, kad pirmo reizi piedalījos *Gaudeamus* svētkos, kuri toreiz notika Tartu, dziedāju korī *Mīts* kopā ar savu tā laika kolēģi taut! Annu Anitu Cīruli, *staburadze*. Tartu ribēja dejas soļi un visapkārt skanēja dziesma. Kopīgi staigājot pa senās studentu pilsētiņas ielām, klausījosis stāstus par korporācijām un buršu dzīvi un neviļus pieņemu lēmumu pēc gada arī pati mēģināt izzināt, vai korporācijas šarms varēs apburt arī mani.

Šogad Viļnā uz *Gaudeamus* skatuves dziedāju kopā ar Annu Anitu – šoreiz S!P!K! kora sastāvā. Kad pastāstīju vecmāmiņai par savu dalību sieviešu korī, viņa izbrīnīti vaicāja, kādēļ es savā jaunībā nedziedu jauktajā korī. Taču S!P!K! koris, gluži tāpat kā korporācija, man ir jauna *Gaudeamus* dāvana – jauna saime, jaunas draudzības.

Visu svētku laiku tikām lutinātas ar brīnišķīgiem laika apstākļiem. Viļņu jau daudzas dziedātājas seniemījojušas, bet dažas dalībnieces pilsētas burvība apnēma pirmo reizi. Pilsētai brīnišķīga iespēja radīt iespaidu par sevi tieši dziesmu svētkos! Pirmajā vakarā izbaudījām Kalnu parku, kurā atrodas gan dziesmu svētku estrāde, gan Trīs Krustu piemineklis, kam apkārt vērojama Viļnas panorāma. Kārtīgi *iesildījām* kāju muskuļus, kāpjot šajā virsotnē pa kāpnēm, lai vēlāk atskārstu, ka kalna otrajā pusē atrodama lēzena nogāze ērtākai tikšanai augšā. Pēc nelielas ieturēšanās estrādei blakus ierīkotajā teltī turpinājām iepazīt pilsētu, un daudzas no mums apmeklēja pirms gadiem atjaunoto valdnieku pili.

18. jūnijā visu dienu notika mēģinājumi. Izbaudījām tveici uz estrādes pakāpieniem, taču tā neapslāpēja prieku pēc četru gadu pauzes atkal tikties ar kaimiņvalstu dejotājiem un dziedātājiem. Iepazīstoties ar visu trīs delegāciju priekšnesumiem, biju pārsteigta par to, cik atšķirīgas un interesantas ir Baltijas valstu tautasdejas un kormūzika. Igaunijas programma rāsīja apbrīnu ar ļoti modernām, mākslinieciskām dziesmām un dejām. It īpaši atmiņā iespiedusies vīru deja, kuras dalībnieki, tērpušies garos, melnos mētelos, izpildīja pat nedaudz akrobātiskus dejas elementus. Pēcāk iepazīta Igaunijas korporāciju koru pārstāve zināja stāstīt, ka šī deja vēsta par pērkona lāsta uzvarēšanu. Savukārt Lietuvas deju kolektīvi aicināja ceļot laikā – gan tautasdejas, gan tās pavadošā mūzika *aizveda* uz vakar apmeklēto valdnieku pili un lika iztēloties, cik deju un dziesmu pieskandināti bija Lietuvas valdnieku svētki.

Pēdējā svētku diena iesākās ar tautastēru uzvilkšanu un svētku gājienu. Pilsētā mūsu skaistie tautastēri iedvesmoja tūristus ar mums fotografēties, daži mūs pat fotografēja slepus. S!P!K! koristu galvas rotāja ledus kastē trīs dienas turēti vainadziņi, un rokās plīvoja pa ceļam uz Lietuvu saplūktas rudzu buntītes. Daudzi gājiena vērotāji nevarēja saprast, kā lai izsauc mūsu korim sveicienu. Daži centās! Par laimi, kora prezidentes meita, ejot mums līdzi cauri publikai, ik pa brīdim izsaucās: "Lai dzīvo S!P!K! koris!" Gājienu noslēdzām estrādē ar skaisto koncertu. Skanēja himnas, skanēja dziesma Ukrainai, skanēja visu trīs valstu dziesmu programmas, un arī kopīgi izdziedājām īpašos *Gaudeamus* svētku skaņdarbus, tostarp *Mēs esam 3000. paaudze*, kurā ieklautas visas trīs Baltijas valstu valodas. Jāatzīst, ka jau ar nepacietību gaidu nākamos, 20., *Gaudeamus* dziesmu un deju svētkus! Nākamreiz tiksimies tepat Rīgā 2026. gadā!

Com! Anna Lūcija Lavrinoviča,
gundega

Zīmīgs notikums pirms universitātes absolvēšanas

Šie nebija mani pirmie dziesmu un deju svētki. Ar koristēm jokojāmies, ka, lai viss dziesmu svētkos būtu izmēģināts, jāklūst par virsdiriģenti. Taču šis pasākums bija īpašs, jo pirmo reizi piedalījos tieši Baltijas studentu dziesmu un deju svētkos, kas mani apbūra ar to, cik **vienotas un līdzīgas, bet tomēr tik ļoti atšķirīgas un īpašas ir trīs Baltijas valstis**. Jūtama milzu degsme sirdīs un dzirkstelīte acīs, kad izdziedam un izdejojam savu kultūras mantojumu, ko mūsu vecāki un vecvecāki lolojuši savās sirdīs arī okupācijas laikā.

Priecājos, ka pēc ilgas muzikālas pauzes atkal varu dziedāt no sirds; liels paldies S!P!K! korim par laipno un sirsnīgo uzņemšanu pirmo soprānu rindās, kā arī piederības un draudzības sajūtu, kas valda katrā mēģinājumā. Lai gan kora sastāvā esmu tikai no 2021. gada rudens, tomēr šķiet, ka tur dziedāts jau gadiem. *Gaudeamus* bija spilgtām sajūtām pildīts vasaras iesākums, kas pavisam zīmīgi notika tieši pirms universitātes absolvēšanas, ļaujot piedzīvot šos svētkus vēl studentes statusā.

M! Ketija Jaudzeme, *gundega*

Ielegums atgādināja par *Gaudeamus* visu vasaru

Gaudeamus 2022 paliks atmiņā gan kā mani pirmie studentu dziesmu un deju svētki, gan kā pirmie lielie svētki, kas notikuši pēc garā kultūras pasākumu klusuma. Nepadodoties solitajam negaisam, Viļņa mūs lutināja ar tveici un spožu sauli, dāvājot nošu turētāja ielegumu, kas par *Gaudeamus* piedzīvoto atgādināja visu vasaru. Kāda degsme mīt jauniešos, kuri dara to, kas viņiem sagādā prieku! Mirdzošām acīm un mirdzot galvas rotām un saktām, koristi dziedāja par visiem koncertiem, kuri iepriekš nevarēja notikt. S!P!K! koris gājienā izdziedāja arī populārākās latviešu tautasdziesmas, tādējādi skatītājiem sniedzot paplašinātu *Gaudeamus* Latvijas programmas versiju.

NAUDA AUG KOKOS

**MEŽA PATIESO VĒRTĪBU NOSAKA TAS, KĀ TAS TIEK
AUDZĒTS, NEVIS NOCIRSTS.**

TAI SKAITĀ:

SIA "PALUS" NODROŠINA PILNA CIKLA MEŽA APSAIMNIEKOŠANU

- MEŽIZSTRĀDI,
 - MELIORĀCIJU,
 - MEŽA STĀDĪŠANU UN
KOPŠANU,
 - ES PROJEKTU REALIZĀCIJU,
 - MEŽA INVENTARIZĀCIJU UN
CIRSMU SAGATAVOŠANU,
 - KLIENTU BIROJU, KURĀ TIEŠSAISTĒ MEŽA
ĪPAŠNIEKS VAR SEKOT LĪDZI PROCESIEM
SAVĀ ĪPAŠUMĀ.

**VIENĪGĀ KOMPĀNIJA LATVIJĀ, KAS
STĀDĪTAM MEŽAM NODROŠINA
GARANTIJU PRET NOKALŠANU UN
MEŽA DZĪVNIEKU BOJĀJUMIEM.**

ATMEŽOŠANA

legādāta apbūves zeme
Plānots karjers
Projektēts saules parks

MEŽĀ?

- Palīdzēsim samazināt atmežošanas jeb meža zemes transformācijas izmaksas vismaz par 30%.

Sidraba putas, kēniņa alus

Jaunajā rubrikā *Par buršiem alus darītājiem* stāstījām jau 116. numurā. Šoreiz par Tālavas kēniņa alu, kuru dara studenšu korporācijas Zinta filistre Ilze Kamarūte Gulbenes novadā. Ilze ikdienā ir vides eksperte, bet brīvajā laikā nelielā ģimenes ražotnē top alus.

Fil! Sandra Grigorjeva, gundega
Foto no Tālavas kēniņa alus arhīva

Leģenda par Tālavas kēniņa alu

1162. gadā Beverīnas pilī, kad labība jau bija zem jumta, Tālavas varenais kēniņš rīkoja dzīres, lai godam nosvinētu vārda došanu jaunākajam dēlam. Tolaik Tālavā daudzus gadus bija valdījis miers un uzplaukums... Pie bagātīgajiem dzīru galddiem viesi baudīja neparasti gardu un aromātisku alu, ko kēniņa aldaris bija darījis. Tāds nu gan vēl nebija baudīts! Viesi slavēja kēniņu, mēģināja izprasīt noslēpumu, bet tas tik viltīgi smaidīja un visiem attrauca: "Īstu alu var pagatavot tikai no tīra ūdens, graudu iesala un apiņiem!"

Ne pasterizēts, ne filtrēts, ne mākslīgi gāzēts

Alus mikrodarītava Tālavas kēniņa alus atrodas senās letu valsts Tālavas teritorijā, šodienas Lizuma pagastā, Gulbenes novadā, un tradicionālā veidā dara šo dzērienu ar metodēm, kas tuvinātas gadsimtiem ilgām tradīcijām. "Esam radījuši ap desmit unikālām alus šķirnēm, no kurām

vairākas iecienītas Rīgā un Vidzemē. Tās ir *Gaišā vasara*, *Pērkona*, *Ūsiņš* un *Vilkāču* alus šķirnes. Tālavas kēniņa alus ir roku darbs, alus tiek darīts valējos ozolkoka kublos, vismaz mēnesi izturēts nogatavinot un nav ne pasterizēts, ne filtrēts, ne arī mākslīgi gāzēts. Šādu īpašību kopums mūsdienu pasaulei ir liels retums," lepojas I. Kamarūte.

No hobija līdz ražotnei

"Agrāk latvieši alu darīja uz visiem godiem. Šis dzēriens simbolizē ražu, saimnieka darbu. Teju katram saimniekam vairākas reizes gadā bija jādara alus. Ne tik uz Jāniem, bet jubilejām, talkām, citiem godiem. Pamazām līdz ar lielveikalu kultūras ienāšanu šī tradīcija sāka zust. Tikai daži šo seno arodi un prasmi saglabājuši," stāsta Ilze. "Alus darīšana Lizuma pagastā ir mūsu ģimenes sena tradīcija. Sākumā mēs ar to nodarbojāmies draugu iepriecināšanai uz Līgo svētkiem, bet pamazām hobījs tika pārvērts nelielā ģimenes ražotnē."

Aiz bieziem mūriem vienmērīgā temperatūrā

Tālavas kēniņa alus īpašu uzsvaru liek tieši uz latviskajām alus darišanas tradīcijām, kas gadu simtenos izkoptas tikai mūsu tautai raksturīgās niansēs. Šis alus rodas, savienojot zemes un saules spēku, kas patvēries miežu iesala, ar ūdeni un istu, dzīvu ugumi. Misa tiek vārīta ar malku kurināmā katlā. Alus darišanas laikā apkārt valdošās smaržas izstaro grauzdēta iesala un apīnu nianses. Rezultāts ir katram baudāms. Paši alus darītāji par saviem brūvējumiem saka: "Sidraba putas, kēniņa alus!" Atzīmēšanas vērts ir fakts, ka ražotnes telpas iekārtotas no lieliem laukakmeniem savulaik mūrētā saimniecības ēkā. Biezas mūris palīdz nodrošināt darītavas telpās vienmērīgu gaisa temperatūru gan ziemā, gan vasarā, kas alus tapšanas procesā ir ļoti būtiski.

”

Alus jāpērk pie alus meistariem, nevis plašpatēriņa šķidrums pie lielkoncerniem.

"Alus ir nacionālās kultūras identitātes sastāvdaļa – ziemeļu vīns," Ilze ir pārliecināta. "Alus ir arī viena no svarīgākajām svinību galda sastāvdaļām. Kad cilvēki svin, tad vēlas ko īpašu – nu, piemēram, kāzām pasūta skaistu torti pie konditora, nevis nopērk desmit Cielavījas. Tieši tāpat būtu jābūt ar alu – tas jāpērk pie alus meistariem, jādzēr no krāna pildīts, īpašs, nevis lielkoncernu plašpatēriņa šķidrums. Arī ikdienā – mazāk, bet kvalitatīvāk, ar zināmu vietējo izcelesmi." **U!**

Tālavas kēniņa alus šķirnes

- **Gaišā vasara** ir gaišais alus ar saldenu, neitrālu garšu un izteiksmīgu apīnu rūgtumu. Tā brūvēšanā izmantotas trīs dažadas iesala un divas dažadas apīnu šķirnes.
- **Pērkona alus** ir tīrs, harmonisks, izteiksmīgs, ar vidēju apīnu rūgtumu. Tā brūvēšanā izmantotas trīs dažadas iesala un divas dažadas apīnu šķirnes.
- **Vilkaču alus** ir tumšaks, stiprāks, ar nedaudz saldenu iesala garšu. Brūvēšanā izmantoti četri dažadi iesala veidi. Garša ir piesātināta, jūtams iesala grauzdējums. Alū kopā savienojies zemes, ūdens un uguns spēks.
- **Ūsiņš** ir sarkanā alus šķirne dziļi sarkanīgā dzintara krāsā. Smaržā pārsvārā ir grauzdēti iesali ar karameļu noti, kas labi sabalansēta ar mandarīnu aromāta apīniem.
- Īpašs ir reti darītais Ziemassvētku alus **Laimes lācis**. Tam klāt pievienotas Ziemassvētku sajūtas, dažas zālītes un garšvielas.

Tālavas kēniņa alu var iegādāties lielajos RIMI un Spirits & Wine, kā arī darītavā alus kegos, iznomājot dzesēšanas iekārtas.

Iesaistīties rubrikas
veidošanā un
PIESAKI buršu alus
darītāju, sekojot
QR kodam!

Fil! Sandra Grigorjeva, gundega
Foto: com! Rihards Lonskis, frater lataviensis

Universitas pirmā speciālizlaiduma atvēršanas svētki

2022. gada 19. maijā Zintas C!Q! notika žurnāla *Universitas* (U!) pirmā speciālizlaiduma atvēršana. Numurs veltīts 1947. gadā Vācijā dibināto konventu – *Fraternitas Imantica*, *Spīdolas*, *Gersicania*, *Zintas*, *Fraternitas Cursica*, *Fraternitas Vanenica* un *Staburadzes* – 75. gadadienai.

Vakara ievaddaļā *U!* redaktore fil! Sandra Grigorjeva, gundega, stāstīja par žurnāla vēsturi, akcentējot interesantus faktus par *U!* numerāciju dažādos periodos (vairāk lasiet 3. lpp.), kā arī par pirmā speciālizlaiduma sagatavošanu. Paldies tika teikts katram no 20 autoriem, kuri veltīja laiku speciālizlaiduma veidošanā. Visi klātesošie saņēma jubilejas izdevumu, kura vāku rotā visu septiņu konventu vairodziņi un skaitlis 75.

Pirmais speciāлизlaidums ir īpašs, jo pirmo reizi tas veltīts konkrētai tēmai; pirmo reizi publicēti krāsaini fotoattēli pa visu lappusi; pirmo reizi visiem rakstiem pievienota autora fotogrāfija; pirmo reizi izdevuma sagatavošanu finansējuši atsevišķi konventi.

Atvēršanas svētkus vadīja com! Rūdolfs Zinģis, *gersicanus*, kurš bija arī Vācijā dibināto korporāciju 75 gadu jubilejas *U!* speciāлизlaiduma darba grupas virsvadītājs. Paldies viņam!

“Būt pirmajiem nekad nav viegli, tas ir gan gods, gan atbildība, jo uzliek latīnu nākamajiem,” ir pārliecināts *U!* speciāлизlaiduma idejas autors fil! Eduards Grigorjevs, *frater imanticus*.

Kā ierasts, vakarā skanēja *U!* raksturīgais kants *Nevis slinkojot un pūstot com! Mārča Benuža, gersicanus, vadībā* – pateicība visiem iesaistītajiem par labi paveikto darbu.

Viens no speciāлизlaiduma autoriem, kurš sagatavoja unikālu rakstu, balstoties uz savu vecāku atmiņām par Baltijas Universitāti, – fil! Guntis Bērziņš, *frater cursicus*, ar kundzi Laimu Bērziņu, daugaviete, *U!* izdevuma atvēršanas vakarā.

Žurnālā visi svētku prezidiji iemūžināti īpašā fotosesijā, reprezentējot konventu, un fotografējāmies arī *U!* speciālizlaiduma atvēršanas vakarā. Spīdolas t/l prezidijs (no kreisās: t/l vicesen! taut! Zanda Āboliņa, t/l sen! taut! Signe Gobiņa, s/l sekr! taut! Agnese Zīmele).

Vakara otrajā daļā pacēlām vīna glāzes par godu pirmajam speciālizlaidumam.

Saviesīgas sarunas, prieks un gandarījums par kopīgi paveikto darbu gan katram konventam, gan visiem kopā.

"Jubilejas žurnāls ir krāšņs, saturīgs un labs papildinājums diviem regulārajiem *U!* numuriem," priečajas fil! Pauls Jaks, frater imanticus.

Interesentiem, kuri vēlas iegūt *Universitas* speciālizlaidumu savā īpašumā, vērsties redakcijā, rakstot uz e-pasta adresi: universitas@pk.lv. *U!*

Vai studentu korporācijas ir interesantas universitātēm?

Fil! Mārcis Plūme, *tervetus*
Foto no *Tervetia arhīva*

Ja mēs uzdotu atklātu jautājumu augstskolu vadībai, kāpēc universitātēm nepieciešamas studentu korporācijas un kāda ir to loma universitāšu ikdienas dzīvē, kādu atbildi varētu sagaidīt?

Konkurents izglītības kvalitātei

Iespējams, lai nevienu neaizvainotu, atbilde būtu pozitīva, ar plašu ieskatu studentu korporāciju vēsturē. Nākas atzīt, ka loma, kas nāk līdzi šai senuma piegaršai, mūsdienās pārsvarā ir dekoratīva. Vai tiešām universitātēm būtu nozīmīgi interesēties un ieguldīt laiku un līdzekļus organizācijās, kuras atņem jau tā trūkstošo studenta laiku? Pašlaik augstskolām nākas samierināties ar augošo konkurenci par noteiktu nozaru studentiem, kuru darba tirgū ļoti trūkst. Tad kāpēc radit vēl vienu konkurentu izglītības kvalitātei? Korporācijas vēlas, lai universitātes būtu vieni no galvenajiem sadarbības partneriem, bet nav spējīgas formulēt un uzturēt attiecības, kas sniegtu labumu abām pusēm.

Vai korporācijas spētu samazināt studentu atbirumu?

Sarunā ar kādas augstskolas vadītāju tika apzināts jautājumu loks, kas aktuāls universitātēm. Pirmais – vai korporācija var palīelināt studentu skaitu? Otrs – vai korporācija var samazināt pirmā kursa studentu atbirumu?

Nemot vērā Hārvarda Universitātes doktoranta, augstākās izglītības pētnieka Arkādija Zvaigznes teikto, ka "problēmas sakne drīzāk meklējama atbirumā, nevis uzņemto studentu skaita",¹ un citā avotā norādīto par "Latvijas studentu atbirumu, kas ir viens no lielākajiem starp OECD valstīm",² nākas secināt, ka velti korporācijām tērēt resursus studentu skaita palīelināšanā. Tomēr – vai šīs organizācijas spētu samazināt studentu atbirumu?

Studentu korporāciju būtiskākais vienojošais elements ir izglītības ieguve, nevis studijas kā bezgalīgs process. Atbalsts studiju pabeigšanai ir viens no korporācijas mērķiem un vecākuma principa stūrakmeņiem; tāpat studentu korporāciju biedru vidū ir speciālisti ar augstu intelektuālo potenciālu, kas var palīdzēt kāpināt izglītības kvalitāti. Tādēj studentu korporācija *Tervetia* nolēma veikt eksperimentu un pārbaudīt, kā varam apvienot visu pušu intereses.

Tervetia veiktais eksperiments

Pēc Rīgas Tehniskās universitātes Būvniecības inženierzinātņu fakultātes (RTU BIF) sniegtās informācijas, vislielāko studentu atbirumu veido nenokārtots fizikas

1 https://ir.lv/2020/06/09/budzeta-vietas-ka-riks-augstakas-izglitibas-attistisanai/#_ftnref7.

2 <https://zinas.tv3.lv/latvija/latvija-studentu-atbirums-ir-viens-no-lielakajiem-starp-oecd-valstim/>.

Vajag palīdzību **FIZIKĀ?**

“

**Atbalsts studiju
pabeigšanai ir viens no
korporācijas mērķiem
un vecākuma principa
stūrakmeņiem.**

eksāmens pirmajā kursā. Kopā ar RTU BIF un tās Studentu pašpārvaldi uzrunājām studentus, kuriem bija augsts risks nenokārtot pirmā kursa fizikas eksāmenu. Kopumā sešpadsmit studentiem piedāvājām iespēju apgūt papildu bezmaksas fizikas kursu korporācijas telpās Tērbatas ielā 28; pieteicas trīspadsmit studenti (desmit studenti un trīs studentes). Divarpus mēnešus divas reizes nedēļā divas stundas ar viņiem strādāja fizikas privātskolotājs. Eksperimenta rezultātā visi trīspadsmit studenti pabeidza *Tervetia* fizikas kursu un 100% nokārtoja eksāmenu augstskolā. Papildus mācībām studenti varēja gūt ieskatu, kas ir studentu korporācija. Nākamajā viesu vakarā gaidīsim viņus ciemos, lai tuvāk iepazītos un pavadītu laiku kopā pie vakariņu galda.

Pēc fizikas mācību kursa aptaujājām studentus, lai gūtu atsauksmes un ierosinājumus. Viens no jautājumiem bija: vai jūs ieteiktu šīs mācības citiem pirmā kursa studentiem? (0 – neieteiktu; 10 – noteikti ieteiktu.) Vidējais rezultāts bija 9,7 balles, kas liek domāt, ka piedāvātais risinājums bijis un būs noderīgs arī nākamajiem pirmā kursa studentiem. Eksperiments mums ļāva ieskatīties un analizēt studentu

vidusskolā iegūto zināšanu kvalitāti, atklājot nākamajos gados iespējamās problēmas ar fizikas mācību priekšmeta apguvi. Nedrīkstam aizmirst, ka nākamgad augstskolās iestāsies pirmie kompetenču izglītību ieguvušie skolēni. Šobrīd gan būtu pāragri vērtēt, kā jaunais standarts ietekmēs izglītības kvalitāti, tomēr zināmas bažas pastāv.

”

**Sešpadsmit studentiem
tika piedāvāta
iespēja apgūt papildu
bezmaksas fizikas
kursu korporācijas
telpās.**

iesaistīt un palīdzēt motivētajiem

Augstskola no nākamā studenta sagaida noteiktu zināšanu apjomu, ar ko mācību iestāde tālāk strādā un veido nozares profesionāli, tomēr ne visās Latvijas skolās tiek nodrošināta vienlīdz laba iespēja apgūt fiziku un ne visi studenti savlaicīgi izvēlējušies STEM (zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātnes, mākslas un matemātikas) jomas priekšmetu apguvei. Mūsu uzdevums bija palīdzēt tieši motivētajiem studentiem īstenot sapni par izglītību.

Vai *Tervetia* eksperimenta mērķis ir radīt savu paralelu izglītības sistēmu? Nē, bet šajā izglītības kvalitātes jomā un

plašajā zināšanu okeānā mēs varam izvēlēties, uz kurieni peldēt un kā īstenot komānā paredzētos mērķus – no zema uz vidēju, no vidēja uz augstu, no augsta uz izcilu –, esot noderīgi sabiedrībai, augstskolai un studentiem. **Korporācijas mērķiem jāiekļaujas tajā izglītības sistēmā, kas pašlaik tiek realizēta, nevis apjukušiem un kritiskiem jāstāv malā, gaidot ideālos apstākļus, ideālo studentu un kādu, kurš risinās.**

Mēs kā studentu korporācija varam dot pienesumu, rūpējoties ne tikai par studenta izglītību, bet arī personības izaugsmi, uzturot un ievērojot savā ikdienas dzīvē tādas vērtības kā gods un solījums, kas ir nākotnes darba ķēmēju pievienotā vērtība. Šā gada 29. jūnijā *Tervetia* Filistru biedrības kopsapulgē pienēmām lēmumu aicināt studentus pie sevis mācīties fiziku arī nākamajos divos semestros.

Iesaistīties!

Ar šo uzrunājam citas studentu korporācijas iesaistīties līdzīgos izglītības projektos, atrodot savu nišu un klūstot noderīgiem aizvien vairāk studentiem, papildus iepazīstinot ar korporāciju darbību. Palīdzību matemātikas, fizikas, kā arī ķīmijas un bioloģijas studiju kursu apguvē

“

Eksperimenta rezultātā visi trīspadsmīt studenti pabeidza *Tervetia* fizikas kursu un nokārtoja eksāmenu augstskolā.

var realizēt, izmantojot korporāciju resursus vai piesaistot tos no ārpuses. Mēs, *Tervetia*, esam gatavi dalīties ar savu pieredzi un palīdzēt tiem, kuri vēlas uzsākt līdzīgus izglītības projektus. U!

PIESAKIES

**mākslas un dizaina
kursiem pieaugušajiem**

Rīgā, Kr. Barona 59/61

Uzzini vairāk un piesakies elektroniski: ARSTUDIO.LV/KURSI

Tervetia simtgades svētku dievkalpojums Rīgas Sāpju Dievmātes baznīcā.

Simtgadi sagidot – Tervetia mūžu mūžos

2022. gada aprīļa pēdējā nedēļā un maija sākumā risinājās studentu korporācijas *Tervetia* 100 gadu svinības, uz kurām tērvetieši ieradās no vairākiem kontinentiem un daudzām valstīm, lai lielos svētkus sagaidītu kopā. Daudzi ar mums bija vienoti arī domās gan tepat Latvijā, gan ārzemēs.

S/I sen! com! Toms Bartulsons, *tervetus*
Foto: Māris Lazdāns

Tervetia simtgades svinības aizsākās nedēļu pirms dibināšanas gadadienas, kad, par spīti lietainajai dienai, korporācijas biedri kopā ar *Tervetia* Dāmu komiteju un ģimenēm devās uz Rīgas I Meža kapiem sakopt tur dusošo tērvetiešu kapvietas.

Svētku diena, 30. aprīlis, iesākās ar dievkalpojumu, kurā pulcējās tērvetieši un viesi ne tikai no Latvijas, bet arī korporācijas *Ugala* pārstāvji no Igaunijas un *Chrobia* no Polijas. Dievkalpojums notika Rīgas Sāpju Dievmātes baznīcā, un to vadīja Latvijas Universitātes (LU) Teoloģijas fakultātes profesors Dr. hist. eccl. Andris Priede, kurš daļu runas bija sagatavojis poļu un igauņu valodā, lai viesiem nebūtu garlaicīgi, bet ar humoristisko un dzīldomīgo svētrunu iepriecināja fili! Māris Ķirsons, *ventonus*. Muzikālo noskaņu baznīcā nodrošināja ērgelnieks Jānis Karpovičs un Latvijas Nacionālās operas solists Jānis Kurševs.

Gājiens uz Brīvības pieminekli.

Jubilāri un viesi pie Brīvības pieminekļa.

Pēc dievkalpojuma devāmies uz Brīvības pieminekli nolikt ziedus Latvijai. Turpmākā svinību daļa notika LU Mazajā aulā, kur pulcējāmies uz *Tervetia* simtgades svētku aktu, lai atskatītos uz šajā laikā sasniegto un piedzīvoto. Ar akadēmisko runu *Tervetia mūžu mūžos uzstājās mūsu fill*, Rīgas Tehniskās universitātes Būvniecības inženierzinātņu fakultātes dekāns Dr. sc. ing. Mārtiņš Vilniņš. Ar muzikālu dāvanu iepriecināja P!K! vīru koris. *Tervetia* saņēma sveicienus gan no Filistru biedrības, gan Dāmu komitejas, gan akadēmiskajām mūža organizācijām un korporācijām. Korporāciju sumināja arī deju kopa *Marmale*, kurā dejojuši daudz tērvetiešu. Īpašs apsveikums tika saņemts no mūsu ārzemju kopas – fill! Jānis Celms pasniedza oldermanim visu trimdas laiku ASV cītīgi glabāto un lietoto oldermaņa kausu, kas tagad beidzot atgriezies dzimtenē.

Dienas noslēgumā *Aldara* alus darbnīcas muzeja telpās norisinājās komeršs, kurā pulcējās ap 150 svinību dalībnieku. Tajā arī mūsu krāsu saime kļuva kuplāka: krāsas tika uzliktas com! Emīlam Kivlānam, kā arī draudzības krāsu lentas saņēma četri mūsu draudzības karteļa biedri no korporācijas *Ugala*. Šis komeršs bija nozīmīgs arī tādēļ, ka pirmo reizi pēc Covid-19 ierobežojumiem varējām tikties klātienē un svinēt svētkus kopā, kas piešķīra dienai vēl īpašāku noskaņu. Spilgtākais brīdis komeršā bija, kad mūsu draugi no *Ugala*, kas bija atbraukuši kuplā skaitā, aptuveni 50, piecēlās un iztukšoja jubilejas kausu par godu *Tervetia* konventam un mūsu savstarpējai draudzībai. Piemiņai par šo svētku dienu visi saņēma jubilejas kausus ar iegravētu *Tervetia* simtgades logo.

Fill! Jānis Celms pasniedz trimdas laikā lietoto oldermaņa kausu.

Svētku akta dalībnieki LU Mazajā aulā.

Tervetia simtgades komerš Aldara alus darbnīcā.

Svētku noskaņa turpinājās 3. maijā ar balli kultūras pilī *Ziemeļblāzma*. Deju mūziku spēleja pūtēju orķestris *Cēsis*, mudinot visus 130 viesus uz dejošanu. Ar priekšnesumiem prieceja trīs pazīstamākie Latvijas tenori un čellists Mareks Radzēvičs. Vakara noslēgumā baudījām jubilejas kuku. Izturīgākie turpināja svinības līdz rīta gaismai konventa dzīvoklī.

Pēdējais *Tervetia* simtgades pasākums bija kapu apmeklējums, kas notika 4. maija rītā; devāmies uz Rīgas Brāļu kapiem, nolikām ziedus pie Mātes Latvijas, kurās pakājē atdusas mūsu korporācijas fil!fil! ġenerāli. Apmeklējām arī pārējos biedrus, kuri tur raduši mieru.

Paldies visiem, kuri bija kopā ar mums šajos svētkos!

Vivat, Crescat, Floreat Tervetia in aeternum! U!

Balle kultūras pilī *Ziemeļblāzma*. Foto: Reinis Maljoranskis

Vanēji Hercoga Rūdolfa ielā. 1947. gada 20. jūnijā te dibināta Fraternitas Vanenica.

Ejot senatnē mītas takas Fraternitas Vanenica 75. jubilejas komeršs Minhenē

Fil! Uldis Miglāns, *Fraternitas Vanenica* Filistru biedrības valdes priekšsēdētājs
Foto no *Fraternitas Vanenica* arhīva

Vēlme pēc pirmreizīguma un autentiskuma

Reizi piecos gados *Fraternitas Vanenica* konvents rūpīgi plāno jubilejas pasākumus – ar kurām korporācijām kopā un ko rīkot, vai organizēt arī interno komeršu (*Fraternitas Vanenica* tradīcija dibināšanas komeršam vasarā). Plānošana, izmaksas, darba grupas utt. Es no malas šo vēroju jau no 1997. gada, kad svinējām 50. gadadienu. Svētku un plašās Vācijā dibināto korporāciju saimes kopības sajūta, svinīgums, tradīcijām pilna, sevi no jauna apstiprinoša, bet tomēr atkārtošanās. Pirms 75 gadiem notikušo atkārtot nav iespējams un arī nav vajadzības, tomēr bija iekšēja vēlme pēc pirmreizīguma, autentiskuma, kas paceltu spārnos un ļautu krist prieka grēkā.

Komeršs pirms desmit gadiem Minhenē

Pirmais mūsdienu Latvijas *vanēju* mēģinājums pietuvoties pirmreizīgumam bija 2012. gadā, kad Minhenē notika B!T!K!, un tas sakrita ar *Fr! Vanenica* 65. gadskārtu. Kopīgās svinības ar *imantiešiem*, *kuršiem* un *gersikāniem* bija notikušas vairāk nekā mēnesi iepriekš, bet, apvienojot

B!T!K! programmu ar Čempionu līgas fināla atmosfēras baudīšanu, tika novadīts arī improvizēts komeršs. Tas

”

**Korporācijas mērogam
26 biedru nokļūšana
citā valstī un pilsētā
bija kas īpašs.**

noritēja nelielā Minhenes dzīvoklī, piedaloties 13 *vanējiem*, paralēli izbaudot gan Minheni, gan Alpu kalnus (*No Alpu kalniem ceļš līdz Dzintarjūras krastam* – teksts no *Fr! Vanenica* krāsu dziesmas.), gan kantu skanīgumu Minhenes krodziņos.

Kopīgais alus vakars ar *Fraternitas Dorpatensis* Minhenē Vācijā.

Un tā esošajai filistru paaudzei bija radusies apziņa, ka svinēt korporācijas svētkus arī Minhenē ir laba doma, tāpēc Covid-19 skartajā 2021. gadā ideja par saviem svētkiem un došanos uz Minheni tika uzņemta sevišķi silti. Šajā laikā arī nauda bija uzkrājusies, tāpēc lēmums bija viegls; arī atbalsts no filistriem, filistru biedrības un konventa bija vienbalsīgs. Turklāt bažu par Covid-19 bija mazāk, jo plānojām braukt uz Minheni vasarā, kas izrādījās pareizs aprēķins; tiesa, pēdējos ierobežojumus ieceļošanai Vācijā atcēla tikai 2022. gada 1. jūnijā, desmit dienas pirms plānotā komerša. Aviobiļetes vairumam braucēju bija nopirktas jau ļoti savlaicīgi, tika arī rezervētas naktsmītnes, un atkāpšanās ceļa vairs nebija jau 2021. gada nogalē.

Fraternitas Dorpatensis zu München **atbalsts**

Fr! Vanenica 75 gadu svinību norisi Minhenē atbalstīja vienīgā tur esošā Baltijas tradīciju korporācija *Fraternitas Dorpatensis zu München* (FDM), kas palīdzēja meklēt telpas komeršam, ielūdza uz savu *Herrenabend*, piedāvāja piedalīties bumulēšanā pa Minhenes korporāciju C!Q!, kā arī sniedza padomus.

No 9. jūnija Minheni sāka piepildīt *vanēni*. Mūsu korporācijas mērogam 26 biedru nokļūšana citā valstī un pilsētā bija kas īpašs. 10. jūnija vakarā visi satikāmies FDM C!Q! *Hesselohnerstraße* uz saimnieku rīkotu *Herrenabend*

”

No Alpu kalniem celš līdz Dzintarjūras krastam.

(alus vakaru), kas Covid-19 izraisītās pauzes dēļ izvērtās plašāks, ar Zemestēva rituālu pēc Tērbatas ūzusa (aplveida, nevis Rīgā ierastā). Baudījām gan šprotes, gan degvīnu, gan mūsu sagādāto ciemakukuli (*Wer in einem silbernen Bett schläft, hat goldene Träume, Wer aus einem Silber Glas trinkt, dem schmeckt sogar Rigaer Balsam.*), gan saimnieku un viņu viesu (citu vācu korporantu) sabiedrību.

Ieskicējot personīgos iespaidus, starp viesiem bija filistrs no *Corps Albertina*, kas ir Kēnigsbergas senioru konventa korporāciju tradīciju turpinātāja un darbojas senioru konventā Hamburgā kopā ar *Concordia Rigensis*. Līdzības ar Kēnigsbergu arī diezgan izteiktas – par to liecina mūsu fill!dib! saikne pēckara periodā un Kēnigsbergas buršu pēckara vēsture, tradīcijas, kas fiziskā formā nu ir zudušas, jo pilsētas vairs nav un arī studentu, kas atbilstu buršu standartiem, ir maz.

FDM vēsture un piedzīvojumi ir iespaidīgi – piemēram, esošo C!Q! viņi ieguva ap 2000. gadu par vienu eiro, protams, pēc tam ieguldot īpašumā milzu summas. Filistri mēdz braukt uz Igauniju apskatīt dzimtu bijušos īpašumus. FDM komilitoņi jau laikus brīdināja, ka krāsās Minhenē pa ielu staigāt noteikti neiesaka, jo mēdzot piekaut, bet – pēc pašu pieredzes – brīzos, kad šis ieteikums tika pārkāpts, cilvēki uz ielas nāca klāt un laipni jautāja, no kādas korporācijas esam, interesējās. Iesildīšanās komeršam bija ļoti piepildīta un sirsnīga.

Apmeklē pirmo Fraternitas Vanenica C!Q!

Sestdienā, ņemot vērā jestro piektdienas vakaru, mūsu oficiālā programma bija mierīga – fotografēšanās *Herzog-Rudolph straße* (kur Bavārijas latviešu komitejas telpās atradās pirmais *Fr! Vanenica C!Q!*) un komeršs. *Herzog-Rudolph strasse* pēckara periodā kļuvusi īsāka, un 49. nams vairs neeksistē, bet izstaigāt šo ielu, esot Minhenē, *vanējiem* jau ir ierasta tradīcija.

Internais komeršs FDM C!Q! atšķirībā no iepriekšējiem iespadiem bija jau pazīstams – komerša dziesmas, draudzības apliecinājumi. Bijām tikai 1800 km prom no mājām, bijām šeit un tagad, bet gājām senatnē mītas takas. Citējot fil!dib! Miervaldi Sipiņu: "Karu un pārejas

laikos cilvēkus pārņem izmisums, kurā noslāpst dzīves un dzīvošanas jēga. Dzīļi dvēseliski pārdzīvojumi sagrauj cilvēka garigo līdzvaru. Ir nepieciešams laiks, lai samierinātos ar esošo, pārkārtotu domas, atgūtu nokavēto, meklējot apstākļiem un iespējām atbilstošu sadzīves veidu. Tādu mēs saskatījām korporācijā. Mums visiem bija zaudēta dzimtene, pavards un daudziem arī ģimene. Te bija vide, kur centāmies viens otru saprast, stiprināt un gūt brālības spirdzinājumu, bet tai bija arī cēlāka nozīme un garīga nepieciešamība. Mēs domājām par mūsu tautas un akadēmiskās jaunatnes nākotni, kas svešu tautu vidū var mūsu tautai zust. Mūsu uzdevums bija censties jaunatni saglabāt kopībai un to piesaistīt konventam, jo ikkatrs, kas savrupu ceļu iet un atraujas no savas tautas, ir tautai zudis."

Tēvijai, pienākumam, draudzībai!

Arī komeršā sarunas raisījās par mūsu jauniešiem, ģimenēm un arī karu. Par to, ka daudzi esam Zemessardzē, par šo laiku izaicinājumiem, par to, ka esam kopā un kā mūs ikdienā vada mūsu devīze *Tēvijai, pienākumam, draudzībai!* Bumulēšanu svētdienā atstājām *vanēju* nākamajām Minhenes apmeklējumu reizēm, jo zinām, ka tādas būs. Arī bez bumulēšanas ne visiem *vanējiem* atpakaļceļš izvērtās bezrūpīgs, kas vēlreiz apstiprina šī piedzīvojuma krāsainību. ■

Fraternitas Vanenica 75. jubilejas komeršs Minhenē.

Pētījumā analizē 300 sievietes pirms un pēc dzemdībām

Foto no doktores personīgā arhīva

**VITA ZAČESTA, ZINĀTNU DOKTORA
GRĀDS MEDICĪNĀ**

Fil! Vita Začesta, imeriete

Biogrāfija

Fil! Vita Začesta, imeriete, 1997. gadā ieguvusi ārsta grādu Rīgas Stradiņa universitātē (RSU) un, turpinot izglītību rezidentūrā, 2007. gadā – ginekoloģijas un dzemdību speciālista kvalifikāciju. Pirmā darba kalve līdz 2016. gadam bija Rīgas Dzemdību namā, tagad strādā par ginekoloģi un māca arī studentus Lugāno Universitatē Šveicē.

Studenšu korporācijā *Imeria* iestājās 1995. gadā, veikusi mag!lit!, audzinātājas un seniores pienākumus. 2016. gadā izveidojusi un vada Itālijas un itāļu Šveices latviešu biedrību un skolu, turpina aktīvi piedalīties latviešu diasporas dzīvē.

2022. gada 31. martā RSU, aizstāvot promocijas darbu *Anālā sfinktera muskuļa aktivitātes izmaiņas sievietēm pēc dzemdībām*, ieguva zinātnu doktora (Ph. D.) grādu medicīnā.

Promocijas darba apraksts

Mūsdienās daudz diskutē par drošākām un iegurņa pamatnes muskuļus saudzējošākām dzemdībām. Epiziotomija ir viena no biežākajām manipulācijām dzemdībās, un joprojām nav vienota uzskata, vai tā samazina vai palielina iegurņa pamatnes disfunkcijas risku.

Lai gan elektromiogrāfija (EMG) ir vispāratzīts elektrofiziologisks izmeklējums, pētījumi par daudzkanālu virsmas EMG (vEMG) izmantojumu dzemdniecībā vēl aizvien ir sākuma stadijā. Jaunākie atklājumi par iegurņa pamatnes EMG ļauj analizēt ārejo anālo sfinkteru ar minimāli invazīvu anālo detektoru. Līdz šim iegurņa pamatnes muskuļiem veiktie vEMG pētījumi ar anālajiem detektoriem nav vērtējuši, kā dzemdību veida izvēle vai epiziotomija ietekmē sfinktera muskuļu aktivitāti.

Promocijas darbs iepazīstina ar vairākiem secīgiem novērojuma pētījumiem par daudzkanālu vEMG izmantošanu anālā sfinktera muskuļu analīzei grūtniecēm un pēc dzemdībām. Darba uzdevums ir izpētīt, vai dzemdību vadišanas taktikas izvēle var novērst vai samazināt iespējamu jatrogēnu kaitējumu dzemdībās ar epiziotomiju. Pētījumā tika analizēti 300 sieviešu EMG signāli trīs mērījumu sesijās pirms un pēc dzemdībām.

Promocijas darbs atspoguļo, kā daudzkanālu virsmas EMG var izmantot dzemdniecībā un palīdzēt medikiem uzlabot ikdienas darbu pat tik ierastas un bieži sastopamas manipulācijas kā epiziotomija veikšanai. Ja vecmātes un ārsti zinātu inervācijas zonu izkliedi pirms dzemdībām, viņi varētu izvēlēties mazāk traumējošu grieziena pusī. Epiziotomijas seku mazināšana, novēršot sfinktera inervācijas bojājumu, būtiski samazinātu veselības aprūpes sistēmas izmaksas un uzlabotu sieviešu dzīves kvalitāti.

Pētījuma gaitā gūts apstiprinājums, ka sfinktera virsmas EMG ir neinvazīva, nesāpīga, viegli apgūstama, ekonomiski pieņemama un droša metode objektīvai sfinktera muskuļa aktivitātes novērtēšanai. Sfinktera virsmas EMG var būt plašs nākotnes lietojums ginekoloģijā, proktoloģijā, fizioterapijā, rehabilitācijā kirurgisku vai citu manipulāciju plānošanā un to efekta novērtēšanā. Promocijas darba autore aicina kolēgus bagātināt savu klinisko un zinātnisko darbu, apgūstot un ieviešot vEMG metodi praksē. **U!**

Korporāciju biedri, kuri saņēmuši valsts augstākos apbalvojumus 2022. gada pavasara semestrī

Sagatavoja fil! Ilze Zvīrgzda, *selga*

Foto: Ilmārs Znotiņš, Valsts prezidenta kanceleja

Par Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieku iecelts vēsturnieks, Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūta pētnieks, zemessargs (par izcilo pašaizliedzīgo darbu nacionālās pretošanās kustības pētniecībā, dokumentēšanā un skaidrošanā sabiedrībā), **FIL! ZIGMĀRS TURČINSKIS, *lettonus*.**

Par Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieku iecelts jaunuzņēmumu investors, *TechHub Riga* valdes priekšsēdētājs, *TechChill* valdes loceklis, zemessargs (par nozīmīgu ieguldījumu jauno ideju tehnoloģiju uzņēmumu jeb *start-up* kompāniju attīstībā Latvijā), **FIL! ANDRIS K. BĒRZIŅŠ, *frater cursicus*.**

Par Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieci iecelta valodniece, ilggadējā Baltijas studiju centra Stokholmas Universitātē pētniece (par mūža ieguldījumu latviešu valodas un nacionālās identitātes stiprināšanā un kultūras vērtību saglabāšanā), **Dr. phil., FIL! BAIBA KANGERE, *imeriete*.**

Par Atzinības krusta komandieri iecelts Rīgas 2. slimnīcas valdes priekšsēdētājs, Rīgas Stradiņa universitātes Ortopēdijas katedras docētājs, **FIL! SANDRIS PETRONIS, *lettonus*.**

NBS virsnieku pulku papildina vēl viens buršs

Com! Artūrs Špaks, *lettonus*

Foto: Ilmārs Znotiņš, Valsts prezidenta kanceleja

Jūnijā Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju absolvēja 41 jaunais virsnieks, kuru vidū arī *Lettonia t/l oldermanis com!* Roberts Rasums, kurš ieguva leitnanta pakāpi.

Com! R. Rasums ne tikai aktīvi dienē Nacionālajos bruņotajos spēkos, bet ar lielu aizrautību piedalās konventa internajā un eksternajā dzīvē, kā arī ir žurnāla *Universitas* redkolēģijas loceklis. Sveicam! **U!**

Com! R. Rasums, *lettonus*, absolvējot Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju un saņemot leitnanta pakāpi.

Dienēt vajadzēs visiem*

Com! Roberts Rasums, *lettonus*

Aizsardzības ministrija (AM) 2022. gada jūlijā nāca klajā ar plānu piecu gadu laikā izveidot sistēmu, kurā visi 18 līdz 27 gadus vecie Latvijas pilsoņi – vīrieši obligātā, bet sievietes šajā vecuma grupā brīvprātīgā kārtā – varēs izvēlēties vienu no četriem dienesta veidiem: Valsts aizsardzības dienestu (VAD), Zemessardzi, vada komandiera kursu augstskolā vai alternatīvo dienestu iekšlietu institūcijās. Valsts vairs nepaļausies tikai uz profesionālo militāro dienestu un Zemessardzi, bet veidos arī VAD. Sākot jau ar 2023. gadu, prasība veltīt būtisku savas dzīves daļu valsts dienestam kļūs aizvien aktuālāka jauniešiem vecumā no 18 līdz 27 gadiem.

Latvija no vispārēja obligātā militārā dienesta (OMD) atteicās 2007. gadā, drīz pēc iestāšanās NATO. Tolaik atteikšanās tika skaidrota gan ar starptautiskās drošības situāciju (Krievija tobrīd šķita daudz mazāka mēroga drauds, it īpaši NATO dalībvalstij), gan ar nepieciešamību pāriet uz jauna veida moderniem, NATO standartiem atbilstošiem bruņotajiem spēkiem. Kā norādīja AM, iemesls, kāpēc pieņemts lēmums ierosināt vispārēju VAD, ir gan Krievijas militārie draudi, gan esošā situācija, kur lielākais NBS izaicinājums nu jau ir nevis moderns ekipējums un integrācija, bet personāls, kam ar šo ekipējumu jādarbojas.

Vispirms jāsaprot, ka jaunā sistēma nav turpinājums ne PSRS un pat ne NBS dienesta tradīcijām, kas pazīstamas ar vienu vārdu – *ģedovščina*; tas ir modelis, kas salīdzināms ar analogiem valsts dienesta modeļiem Somijā, Norvēģijā, Vācijā un pat Zviedrijā. Jau kopš iestāšanās NATO Nacionālie bruņotie spēki ir būvēti kā mūsdienīga, NATO standartiem (t. sk. sociālajiem un tiesiskuma) atbilstoša armija, kur ārpusdienesta attiecībām nav vietas. To ir būtiski uzsvērt tai sabiedrības daļai, kas glabā rūgtu pieredzi par izniekotiem gadiem OMD.

Valsts aizsardzības dienests ilgs piecas dienas nedēļā (brīvdienās lielākoties varēs doties mājās). 11 mēnešu laikā paredzētas gan kolektīvas pamatmācības, gan integrācija NBS vai Zemessardzes vienībās. Alternatīva – 5 gadu dienests Zemessardzē (katru gadu trīs nedēļas gara mācību nometne) vai rezerves leitnanta mācību kurss studiju laikā. Vīriešiem vecumā no 18 līdz 27 dienests obligāts, sievietēm – brīvprātīgs.

Svarīgs jautājums ir par tiem, kuri tomēr izlemtu mēģināt izvairīties no šīs valsts prasības. Starpkaru periodā izvairīšanās no obligātā dienesta nozīmēja pilsonības zaudešanu; mūsdienās tik traki nebūs, taču, ņemot vērā pieredzi par rezerves karavīru iesaukšanu zināšanu atsvaidzināšanai, noteikumi attieksies uz visiem valsts

pilsoņiem, t. sk. tiem, kas ir ārzemēs. Prasības ir augstas, un mūsdienās, kad tik liela nozīme ir brīvajai gribai, svarīgi meklēt atbildi uz jautājumu: kāpēc?

Būtiskākā atšķirība, kas nošķir VAD no OMD, ir iespēja izvēlēties alternatīvu. Lai gan likumprojekts vēl nav publiskots, Vācijas, Zviedrijas un Somijas modelis strādā pēc principa: ja negribi dienēt armijā, ieguldi šo laiku sabiedrības labā. Jau tagad izskanējušas ziņas par iespējām pildīt alternatīvo dienestu ugunsdzēsības, medicīnas un sociālā atbalsta nozarēs. Iepriekšminētā kārtība nosaka: *dienēt vajadzēs visiem, kam nav nopietnu veselības problēmu vai kriminālas sodāmības.

Šajā izpratnē VAD ir nevis prasība pēc obligāta militāra dienesta, bet pēc obligātas pilsoniskas aktivitātes sabiedrības labā.

Pamatoti – efektīva militārā organizācija atstāj maz vietas brīvam viedoklim, fiziskās grūtības un psiholoģiskā slodze var būt šoks pie ikdienas dzives ērtībām pieradušam cilvēkam. Reakcija uz šīm grūtībām būs nopietns NBS izaicinājums, kura risināšanas rezultāts būs izšķirošs visa projekta ilgtspējai. Šī iemesla dēļ svarīgi būtu VAD nākotnē padarīt patiesi vispārēju – iesaistot gan sievietes, gan vīriešus, gan atrodot tajā vietu arī, piemēram, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Šādā perspektīvā VAD ir pašos pamatos atšķirīgs: no vienas puses, tā ir valsts prasība pilsoņiem iesaistīties tās aizsardzībā, no otras – skaidri izrādīta valsts gatavība kompromisam. Varbūt ne tādam, kāds ir pierasts – darīt vai nedarīt –, bet gan – kā darīt? Tas ir abpusējs solis uz priekšu – atbildība par valsts drošību iet rokrokā ar tādām pilsoniskām aktivitātēm kā dalība vēlēšanās un nevalstiskajās organizācijās. Pirmā reakcija noteikti būs saasināta – to parādīja Lietuvas piemērs ar emigrācijas vilni –, taču ilgtermiņā ir iemesls cerēt, ka VAD nebūs vieta, kur vienkārši tiek izaudzināti īsti vīri, – tur tiks audzināti pilsoņi. **U!**

2022. gada pavasara semestrī mūžībā aizgājušie biedri

STUDENTU KORPORĀCIJĀS

Lettonia

Fil! Gunars Fricsons mūžībā devies 30.01.2022. Ohaio štatā ASV

Fraternitas Arctica

Fil! Valērijs Babajevs, 1995 II, mūžībā devies 22.07.2022. Rīgā Latvijā, atvadas notika Rīgas krematorijā

Selonija

Fil! Austars Šnore
Fil! Jānis Meiers, Sidnejas kopa
Fil! Nikolājs Sproģis
Fil! Juris Reinfelds, Sidnejas kopa

Lettgallia

Fil! Jānis Indulis Dundurs, 1990 II, mūžībā devies 26.10.2021. Rīgā
Fil! Jānis Priedkalns, 1954 I, mūžībā devies 14.06.2022. Australijā

Tervetia

Fil! Uga Grants, 1963 II, mūžībā devies 04.02.2022., apbedīts Nujorkā ASV
God! fil! Edgars Račevskis, 2012 I, mūžībā devies 15.02.2022. Rīgā, apbedīts Baltezera kapos

Beveronija

Fil! Andris Lagzdiņš, 1971 II, mūžībā devies 16.01.2022.
Fil! Egils Vēverbrants, 1954 I, mūžībā devies 08.03.2022.

Fraternitas Metropolitana

Fil! Andris Arnoldijs, 1955 II, 44. cl, mūžībā devies 08.04.2022. Sidnejā Austrālijā

Fraternitas Livonica

Fil! Mārcis Ālers, 1989 II, mūžībā devies 03.03.2022.

Fraternitas Imantica

Fil! Gints Stašāns mūžībā devies 04.03.2022. Apbedīts Sesavas kapos Latvijā
Fil! Gunārs Vanags mūžībā devies 07.01.2022. Apbedīts Indianapolisā, *Floral Park* kapsētā, ASV

STUDENŠU KORPORĀCIJĀS

Daugaviete

Fil! Māra Vilciņa mūžībā devusies 04.12.2021., Pitssford Nujorkas štatā ASV

Fil! Laila Cakule (dz. Tūtere) mūžībā devusies 13.03.2022. Toronto Kanādā

Fil! Agate Nesaulē mūžībā devusies 29.06.2022. Medisonā Viskonsinas štatā ASV

Gundega

Fil! Maija Selēna Ināra Dakse, 100. cl, mūžībā devusies 11.03.2022. Rīgā, apglabāta Ropāžos

Fil! Irēne Bucēna (dz. Karpova) mūžībā devusies 22.07.2022.

Dzintra

Fil! Aija Horton, 49. cl, Čikāgas kopa, mūžībā devusies 11.03.2022. Batavia Illinoisā ASV

Fil! Gundega Millere-Jankavs, 59. cl, Anglijas kopa, mūžībā devusies 28.03.2022. Dorkingā Surrey Apvienotajā Karalistē

Imeria

Fil! Tija Krūmiņa, 42. cl, Vašingtonas kopa, mūžībā devusies 30.03.2022. Bethesda Mērilendas štatā ASV

Fil! Rita Sēja (dz. Grīslis), Portlandes-Sietlas kopa, mūžībā devusies 16.04.2022. Tualatinā Oregonā

Fil! Edīte Braukis (dz. Pencuks), 86. cl, Losandželosas kopa, mūžībā devusies 25.05.2022. Kamarillo Kalifornijā ASV

Selga

Fil! Aija Rabinowitz, 66. cl, ASV kopa, mūžībā devusies 18.03.2022. ASV

Fil! Rasma Līsmane, 31. cl, mūžībā devusies 31.05.2022. Rīgā, atvadas notika Rīgas krematorijā

Varavīksne

Fil! Anita Zaķe, 1993/1 cl, mūžībā devusies 03.02.2022. Rīgā

Fil! Māra Bārzdiņa, 1991/1 cl, mūžībā devusies 05.06.2022. Rīgā

Staburadze

Fil! Ilze Didrichsone, 1. c!

Fil! Milda Liepa-Reinholde, 4. c! **U!**

FIL! IMANTS MIERIŅŠ, *frater metropolitanus*

06.05.1940.–07.11.2021.

Fil! Imants Mieriņš dzimis 1940. gada 6. maijā Rīgā, kristīts Cēsu Sv. Jāņa evaņģēiski luteriskajā baznīcā. Vecāki: Jānis un Marija Mieriņi; bija māsa Skaidrīte.

1957. gadā absolvēja Rīgas 24. vidusskolu. Pēc skolas beigšanas strādāja rūpnīcā *Etalons*. 1961. gadā sāka darbu LZA Arhitektūras un celtniecības institūtā.

1964. gadā iestājās Rīgas Politehniskajā institūtā (RPI, tagad RTU). Jau tolaik izpaužās Imanta pedagoģiskais talants, palīdzot kursabiedriem sekmīgi pabeigt studijas. 1972. gadā absolvēja RPI, iegūstot sertificēta inženiera diplomu būvniecībā. Diplomprojekts: *Tērauda televīzijas torņa projekts*.

Paralēli studijām 1967. gadā sāka darbu RPI Būvniecības fakultātē konstrukciju un konstrukciju materiālu testēšanā, lasīja lekciju kursus inženierietechnisko zinātnu studentiem. 1977. gadā kļuva par Būvniecības fakultātes Būvkonstruktiju katedras vecāko pasniedzēju. 1980. gadā papildināja zināšanas Maskavas Celtniecības inženieru institūtā. No 1991. gada RTU Būvniecības fakultātes Būvkonstruktiju katedras docents. Lasīja dažādus lekciju kursus, vadīja praktiskos darbus, bakalaura un maģistra darbus. Pasniedza būvkonstruktiju lekcijas ārpus RTU, audzināja jaunos būvniekus, arhitektus, ceļu būves inženierus. Piedalījās un palīdzēja izstrādāt Latvijas nacionālo būvnormatīvu noteikumus, kā arī ir piecu metodisko darbu būvkonstruktijās publikāciju autors. RTU goda darbinieks (2006), saņēmis RTU Atzinības rakstu (2017) un bijis Latvijas Būvkonstruktiju projektētāju asociācijas goda biedrs.

I. Mieriņš bija arī eksperts Valsts aģentūrā *Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs*, izvērtējot konstrukciju un materiālu ražotnes gan Latvijā, gan Baltijas valstīs. Strādāja par būvekspertu, izvērtēja ēku konstrukciju projektus, rekonstrukcijas, veica apsekošanu, konstrukciju tehniskā stāvokļa noteikšanu. Piedalījās dažādu sarežģītu konstrukciju projektos.

Kolēgi Imantu cienīja un respektēja. Viņš kā RTU pedagogs un inženieris spēja dzīļi ieskatīties tehniskās problēmās un izaicinājumos. Imantu raksturoja spēja ieraudzīt konstrukcijas darba shēmu bez rēķināšanas, tikai to apskatot. Bijā izcis pasniedzējs un daudzu diplomdarbu vadītājs; daudzi bijušie Imanta studenti vērsās pie viņa pēc padoma ilgi pēc studiju beigām un pastāvīgas prakses uzsākšanas.

Fil! I. Mieriņam no pirmās laulības ir divas meitas (Ilze un Baiba), kā arī četri mazbērni, savukārt jaunāko meitu Kristīni zaudēja, tai mazai esot. 2002. gada Imants satika savu otro sievu Ilzi, ar kuru dzīvoja kopā līdz mūža galam.

Imants bija aktīvs, visā ieinteresēts; gan bērnus, gan mazbērnus, gan arī savus studentus mudināja mācīties, iegūt labu izglītību, turpināt izglītīties un pabeigt iesākto. Viņš bija stingrs un prasīgs, bet taisnīgs. Daudz lasīja grāmatas, jo īpaši par vēsturi un zinātni, labprāt dalījās ar savām fenomenālajām enciklopēdiskajām zināšanām. Patika klausīties mūzikai, dejot un ceļot. Pēc aiziešanas pensijā un pārtraucot aktīvās darba gaitas, vēlējās nodarboties ar galdniecību, mājas un dārza labiekārtošanu. Līdz pēdējam brīdim bija aktīvs, strādāja ar studentiem, veidoja lekcijas.

Fraternitas Metropolitana uzņemts 1990. gada 4. oktobrī. Kopā ar savu krusttēvu fil! Aleksandru Marovski aktīvi piedalījās korporācijas atjaunošanā deviņdesmitajos gados. Sniedza atbalstu korporācijas studentiem, bija daudzu pasākumu mecenāts un autoritāte korporācijā. Lielu ieguldījumu un atbalstu Imants sniedza C!Q! remontā un telpu otrās daļas rekonstruktiju, iesaistījās būvniecības procesa uzraudzīšanā, dokumentācijas sakārtošanā. Vienmēr piedalījās *metropolītānu* ballēs un dejās.

Viņš vienmēr uzsvēra: nekad nepaliec tur, kur esi, bet centies sasniegt jaunas virsotnes, virzies uz priekšu, apgūstot jaunas zināšanas, prasmes; visu dari tā, lai pašam gandarījums!

Fil! I. Mieriņš miris 2021. gada 7. novembrī Rīgā, Gaiļezera slimnīcā. Izvadīts no Rīgas krematorija 2021. gada 12. novembrī. Pelnu urna guldīta zemē 2021. gada 18. decembrī Rīgā, Meža kapos.

Sit tibi terra levis!

Sagatavojis: fil! Ilvars Ceriņš, *frater metropolitanus* UI

FIL! MAIJA SELĒNA INĀRA DAKSE, *gundega*

09.08.1943.–11.03.2022.

Dzimusi 1943. gada 9. augustā Dobelniekos Ikšķiles pagastā fil! Ainas Eleonoras Zalcmanes-Jaunbērzas, *gundega*, un fil! Zigfrīda Zalcmaņa, *talavus*, ģimenē.

Kara sākumā Maija ar dvīņubrāli Juri un vecāko māsu Marutu dzīvoja Rīgā. Vēlāk, sācoties bēglu gaitām, Zalcmaņu ģimene ar bēniem nokļuva Kurzemes katlā un kara beigas sagaidīja Ventspilī. 1945. gadā tēvu Zigfrīdu kā Latvijas armijas virsnieku apcietināja. 1946. gadā mamma ar bēniem pārcēlās uz Rīgu.

Rīgas 49. pamatskolā Maija mācījās līdz 1956. gadam, kad no apcietinājuma atbrīvoja tēvu. Tā kā tēvam nebija jauts atgriezties dzimtenē, Maija kopā ar brāli, māsu un mammu devās uz Tālajiem Ziemeļiem pie viņa. Tur bērni apmeklēja skolu, kurā mācības notika krievu valodā. Zalcmaņu ģimene atgriezās Latvijā 1957. gadā.

Maija turpināja mācības Rīgas 49. vidusskolā, mācījās arī Lizumā, bet 11. klasi pabeidza Rīgas 2. vidusskolā. Pēc tam viņa studēja Rīgas Medicīnas institūtā un 1968. gadā absolviēja institūtu kā pediatre.

1968. gadā uzsāka darba gaitas Aizkraukles slimnīcā, Infekciju un Bērnu nodaļā. 1970. gadā Maija kļuva par rajona pediatri, 1973. gadā pārcēlās uz dzīvi Rīgā. Viņa strādāja metodiskajā kabinetā, kā arī par gastroenteroloģi Bērnu slimnīcā. Vēlāk kļuva par Rīgas rajona galveno pediatri. Strādājusi arī Ādažos un Pļavnieku poliklīnikā Rīgā, vēlāk arī 1. bērnu poliklīnikā.

Latvijā, izveidojoties ģimenes ārstu sistēmai, Maija pārkvalificējās par ģimenes ārsti un 2002. gadā uzsāka darbu savā privātpraksē Rīgas 49. vidusskolas telpās. 2012. gadā atvēra praksi Rīgā, Brīvības ielā 148. Aktīvās darba gaitas Maija beidza 2021. gada jūlijā.

1989. gadā, kad Latvijā sāka atjaunoties studentu un studenšu korporācijas, Maija kopā ar vecāko māsu fil! Marutu Solvitu Ivetu Naudiņu un brāļameitu fil! Ivetu Zalcmani tika uzņemtas *Gundegas* 100. c! – atjaunošanas coetā. 1990. gadā *Gundegas* pirmais komeršs pēc darbības

atjaunošanas Rīgā notika Maijas un Marutas vecāku mājās Drustos. Maija konventā aktīvi darbojās atjaunošanas laikā. Ieņēma dažādus amatus – lit!kom!loc!, mag!lit!subst!, mag!lit!, oec!, Kom!kom!loc! un Rev!kom!loc!. Neskatoties uz lielo darba slodzi, viņa regulāri apmeklēja konventa pasākumus, jo korporāciju uzskatīja par ļoti svarīgu dzīves daļu. Būtiski pieminēt, ka *Gundegā* iestājās arī Maijas meita com! Kristīne Zivtiņa-Kravale, kā arī viņas krustmeita fil! Laima Nandi, 114. c!.

Aizsaulē Maija devās 2022. gada 11. martā. *Gundegu* godasardzes pavadībā zemes klēpī guldīta dzimtas kapos Ropažos.

Sit tibi terra levis!

Nekrologu sagatavoja t/l sen! com! Aivita Moroza, *gundega* **U!**

No labās uz kreiso?

Latvijas Universitātes (LU) absolventi LU Lielajā aulā, 2022. gads.

Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

Foto: Toms Grīnbergs, LU Komunikāciju departaments

Izlaidums universitātē ir svinīgs akts, kurā visi vienas fakultātes vairāku studiju programmu absolventi saņem diplomu – apliecinājumu par augstākās izglītības iegūšanu. Šo faktu tradicionāli apstiprina arī absolventa cepures pušķa pārlīkšana no labās uz kreiso pusī, bet izlaiduma noslēgumā cepuru mešana gaisā. Kāpēc tā?

Akadēmiskā cepure simbolizē piederību akadēmiskajai videi. Tā uzliekama ar cepures īsāko daļu aizmugurē, bet kvadrāta plaknes daļu paralēli grīdas līmenim, pušķim jāatrodas cepures labajos sānos. Valsts himnas atskanošanas laikā cepuri var atstāt galvā. Saņemot diplomu, cepuri var atstāt galvā vai turēt kreisajā rokā, lai labā roka būtu brīva rokasspiedienam un diploma

saņemšanai. Akadēmiskās cepures pušķis karājas tās labajā pusē, bet pēc diploma saņemšanas tiek pārlikts kreisajā pusē, simboliski apstiprinot augstākās izglītības iegūšanu.

Mantijas tērpa un cepures aizsākumi meklējami viduslaikos, kad veidojās pirmās universitātes, kurās mantija tika uzskatīta par ikdienīšķu ietērpu gan studentiem, gan pasniedzējiem. Mūsdienās mantija kā akadēmisks tērps zaudējis praktisko nozīmi, bet kļuvis par izglītības simbolu, kas apliecina statusu un iegūtās izglītības prestižu. Mantijas tērpti studenti izskatās svinīgi, tādēļ ne velti tās izraudzītas par vienu no universitātes izlaiduma sastāvdajām. Lai arī mantijas tērpa nēsāšanas brīdis ir īss, tas jāvalkā prasmīgi, ievērojot akadēmisko etiķeti, – ar piemērotiem apaviem un svētku tērpu zem mantijas. **U!**

Žurnāla veidošanā piedalījušies:

redaktore:

fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

redaktores vietniece:

fil! Ilze Zvīrgzda, *selga*

redkolēģija:

fil! Dmitrijs Trofimovs, *frater arctus*

fil! Eduards Grigorjevs, *frater imanticus*

fil! Inese Tauriņa, *dzintra*

fil! Ance Saulīte, *spīdola*

com! Artūrs Špaks, *lettonus*

com! Roberts Rasums, *lettonus*

izplatīšana/abonēšana:

com! Rūdolfs Ziņģis, *gersicanus*

korektore: Indra Endzеле

maketētāja: Rita Kalniņa

Paldies ikviens konventam un raksta autoram par atsaucību uz bezatlīdzības darbu 280./117. numura tapšanā. Žurnālu sagatavojušas *Universitas* redaktores un redkolēģija. Izdevusi F!B!S! ar L!K!A! finansiālu atbalstu.

Tirāža 1500 eksemplāri

Iznāk divreiz gadā

Par iespēju saņemt žurnālu interesēties savā korporācijā vai rakstīt:

e-pasts: universitas@pk.lv

adrese: Rūpniecības iela 4A, Rīga, Latvija, LV-1010

tīmekļvietne: www.universitas.lv

Facebook: [zurnalsUniversitas](https://www.facebook.com/zurnalsUniversitas)

Redakcija patur tiesības iesūtītos materiālus redigēt, saīsināt, atlikt vai neiespiest.